



**T.C
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLERDE ŞARKI ÖĞRETİMİNİN
KONUŞMA BECERİLERİNE ETKİSİ**

DOKTORA TEZİ

Sinem Miraç ÖZTÜRK

**Malatya
2022**

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLERDE ŞARKI ÖĞRETİMİNİN
KONUŞMA BECERİLERİNE ETKİSİ**

DOKTORA TEZİ

Sinem Miraç ÖZTÜRK

I. Danışman: Prof. Dr. Ersan ÇİFTÇİ

II. Danışman: Doç. Dr. Arzu TANRIVERDİ

Malatya-2022

 İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	KABUL ONAY FORMU	Doküman No	
		Yayın Tarihi	
Revizyon No			
Revizyon Tarihi			
Sayfa No			

**İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLERDE ŞARKI
ÖĞRETİMİNİN KONUŞMA BECERİLERİNE ETKİSİ**

DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN

Prof. Dr. Ersan ÇİFTÇİ

HAZIRLAYAN

Sinem Miraç ÖZTÜRK

Jürimiz tarafından 12/12/2022 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda bu tez **oybirliği** ile başarılı bulunarak **Güzel Sanatlar Eğitimi** Ana Bilim Dalı **Müzik Eğitimi** Bilim Dalı Doktora Tezi olarak kabul etmiştir.

Jüri Üyelerinin Unvanı Adı Soyadı	İmza
1. Prof.Dr.Ersan ÇİFTÇİ
2. Prof.Dr.Cengiz ŞENGÜL
3. Doç.Dr.Günsu YILMA ŞAKALAR
4. Doç.Dr.Onur ZAHAL
5. Doç.Dr.Sevim ÖZTÜRK

O N A Y

Bu tez, İnönü Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından kabul edilmiş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve/..... sayılı kararıyla da uygun görülmüştür.

Doç. Dr. Eyüp İZCİ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Müziğin insan sağlığına olan olumlu etkisi düşünüldüğünde; zihinsel yetersizliği olan bireylerde müziğin ritim, söz, ezgi vb. öğelerini sık sık tekrar etme ile konuşma becerilerine sağladığı fayda açısından büyük bir önem taşıdığı gözlenmektedir. Zihinsel yetersizliği olan bireylerin, konuşma becerilerinde müzik vasıtasıyla gözlenen olumlu yönde ilerleme, bu bireylerin sosyal hayatlarına da katkı sağlamaktadır. Günlük hayatta kelimeleri yan yana getirerek (bazen kendiliğinden bazen ise kurallarına uygun şekilde) konuşurken söylenemeyen kelimelerin, müzik eşliğiyle söylenebilirliği düşünüldüğünde; bu bireylere verilen şarkı eğitimi, kendileri ve aileleri için kendilerini doğru bir şekilde ifade edebilmeleri açısından büyük ölçüde önem arz etmektedir. Çünkü kendisini net ve doğru bir şekilde ifade edebilen bir birey, toplum ile uyum içerisinde olacak ve sosyal becerilerinde önemli bir yol kat edecektir.

Her aile, yaşamları boyunca çocuklarının kendi ayakları üzerinde durmasını istemektedir. Zihinsel yetersizliği olan bireylere sahip olan aileler için de bu durum geçerlidir. Bu bireylerin konuşma becerisi özelinde yaşadıkları yetersizlikler doğrultusunda, toplu veya bireysel olarak verilen özel bir müzik eğitimiyle konuşma becerilerinde olumlu yönde bir gelişim gözlenmektedir. Bu araştırma içerisinde yer alan kulaktan şarkı öğretimi yöntemiyle; zihinsel yetersizliği olan bireylere verilen müzik eğitimi ve şarkı söyleme eğitimi yoluyla bu bireylerin konuşma becerilerinde gözlenen ilerleme dikkat çekicidir.

Bu araştırmada gerek toplu, gerek bireysel olarak kulaktan şarkı öğretimi yöntemi ile zihinsel yetersizliğe sahip bireylerin toplu bir şekilde (bir topluluk dahilinde) şarkı söylerken birbirlerini duymaları, şarkıyı daha akılda kalıcı bir hale getirmiştir. Topluluk içerisinde şarkı söylemek bu bireylerde topluluğun bir parçası olma durumunu içselleştirmekle birlikte onların cesaretlenmelerini sağlamaktadır. Böylelikle, hem şarkıyı sözleri ile birlikte daha bir hale gelmesini hem de yorumlama gerekliliğini (söz, ritim, süre, entonasyon vb.) yerine getirmenin verdiği başarı duygusunu beraberinde getirmektedir. Bir şarkının ezgisi ile seslendirildiğinde doğru söylenen sözlerinin, ezgi olmadan yalnızca metin halinin tekrar edilmesi sırasında doğru söylenemediği gözlemlenmiştir. Dolayısı ile bu araştırma, uygulanmış olan müzik öğretim yaklaşımının

zihinsel yetersizliği olan bireylerin konuşma becerilerine katkısını belirlemesi ve aynı alanda yapılacak diğer araştırmalara ışık tutması bakımından önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın planlanmasında kıymetli görüşleri, önerileri ve yardımları ile bana rehberlik eden, doktora öğrenimim sürecinde bana ışık tutan, hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen danışman hocalarım Prof. Dr. Ersan ÇİFTÇİ ve Doç. Dr. Arzu TANRIVERDİ'ye teşekkürlerimi sunarım. Çalışma ortamımın ve koşulların sağlanması için uygulama yaptığım özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi yöneticisi ve öğretmenlerine, çalışma süresince uygulanan programın baştan sona düzenli bir biçimde yürütmesi için gösterdikleri hassasiyet, sabır ve saygılarından ötürü katılımcı bireylerin ailelerine, lisans ve doktora öğrenimim boyunca desteklerini esirgemeyen kıymetli hocam Prof. Dr. Cengiz ŞENGÜL'e, görüş ve önerileri ile tezimin tamamlanma sürecine katkıda bulunan değerli hocalarım Doç. Dr. Onur ZAHAL ve Doç. Dr. Sevim ÖZTÜRK'e, fikirlerini ve önerilerini esirgemeyen kıymetli hocam Doç. Dr. Günsu YILMA ŞAKALAR'a, verilerin nicel analiz kısmında yardımlarını esirgemeyen kıymetli hocam Doç. Dr. Ceyhun OZAN'a, Türkçe özet metninin İngilizce'ye çevrilmesinde yardımlarını esirgemeyen değerli hocam Öğr. Gör. Rahmi KARADABAĞ'a, Arş. Gör. Enes Furkan DANACI'ya ve sevgili arkadaşım Nergis ADLİM'a destekleri için teşekkürlerimi sunuyorum.

Hayatım boyunca bana her anlamda destek olan, ihtiyacım olduğu her an yanımda olan, varlıklarına her daim şükrettiğim ailem; canım babam Eflatun AKTAŞ ve canım annem Nuran AKTAŞ'a, değerli abim Ertuğrul AKTAŞ'a ve değerli ablam Elif İNAN'a, sevgili eniştem Öğr. Gör. Kadir İNAN'a, bir tanecik yeğenim Atabey Asaf İNAN'a, bu süreç boyunca sabırları, destekleri ve deneyimlerini benden hiç esirgemeyen; hayatımın en büyük şansı, hayat arkadaşım, en iyi dostum, varlığına her daim şükrettiğim eşim Serhan ÖZTÜRK'e cânı gönülden teşekkürlerimi sunuyor ve bu tezi onlara ithaf ediyorum. Canım ailem, iyi ki varsınız. Biliniz ki siz olmadan olmazdı...

Sinem Miraç ÖZTÜRK

Malatya, 2022

ONUR SÖZÜ

Prof. Dr. Ersan ÇİFTÇİ ve Doç. Dr. Arzu TANRIVERDİ danışmanlıklarında doktora tezi olarak hazırladığım **Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerde Şarkı Öğretiminin Konuşma Becerilerine Etkisi** başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Sinem Miraç ÖZTÜRK

ÖZET

ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLERDE ŞARKI ÖĞRETİMİNİN KONUŞMA BECERİLERİNE ETKİSİ

ÖZTÜRK, Sinem Miraç

Doktora, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof.Dr.Ersan ÇİFTÇİ, Doç.Dr. Arzu TANRIVERDİ
Aralık 2022, XVII+183 Sayfa

Özel eğitim gerektiren bireylere müzik eğitiminin çocuğun dil becerilerine olan etkisi düşünüldüğünde, bu araştırma zihinsel yetersizliği olan bireylerde şarkı öğretiminin konuşma becerilerine olan etkisini incelemek amacı ile yapılmıştır. Araştırma, eylem araştırması desenine göre tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Bayburt ilinde bulunan özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde öğrenim gören zihinsel yetersizliği bulunan 6 bireyden oluşmuştur. Araştırmanın nicel aşamasından elde edilen bulgulara ulaşmak için katılımcı bireylerin konuşma düzeylerini belirlemeye yönelik uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan ön değerlendirme ve son değerlendirmelerde “Masal” ve “Yurdumda” isimli şarkılar ile “Mırnav’ın Yeni Arkadaşı” isimli masal metni kullanılmıştır. Katılımcı bireylere, ön değerlendirme ve son değerlendirme arasında 12 hafta çeşitli şarkıların kulaktan şarkı öğretim yöntemiyle öğretilip, tekrarla pekiştirilmesine dayalı çalışmalar araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacının tuttuğu günlük verilerinden yararlanılmıştır. Ayrıca, her öğretim video ile kayıt altına alınarak, arşivlenmiştir. Araştırmanın nitel aşamasında ise; katılımcılara uygulanan konuşma kontrol listesi kullanılmıştır. Nitel veriler, katılımcıların aileleri ve öğretmenlerine uygulanan yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen bulgularla desteklenmiştir. Katılımcı bireylerin ön değerlendirme ve son değerlendirmelerde konuşma becerilerinin ne düzeyde olduğunu saptamak amacıyla uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan “Öğrenci için Demografik Bilgi Formu”, “Konuşma Kontrol Listesi”, “Öğretmen Ön Görüşme Formu”, “Öğretmen Son Görüşme Formu”, “Aile Görüşme Formu (Uygulama Öncesi Görüş Formu)”, “Aile Görüşme Formu (Uygulama Sonrası Görüş Formu)” kullanılmış ve formlardan elde edilen sonuçlar nitel analiz yöntemlerinden betimsel analizle çözümlenmiştir.

Çalışma grubundaki kişi sayısı 15'in altında olduğu için istatistiksel analizlerde parametrik olmayan testler tercih edilmiştir. Ön değerlendirme ve son değerlendirme sonuçları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ise Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde 0.05 önem düzeyi olarak kabul edilmiştir.

Yapılan analizler sonucunda son değerlendirme puanlarına göre; zihinsel yetersizliği olan bireylerde şarkı öğretiminin, konuşma becerilerini istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde artırdığı görülmüştür. Son değerlendirme puanları itibariyle; "Yurdumda" şarkısının sözlerinin metin halini tekrar etmede anlamlı düzeyde bir fark oluşmazken, "Masal" şarkısında anlamlı düzeyde bir fark oluşmuştur. Her iki şarkıyı ezgisiyle tekrar etmede ve "Mırnav'ın Yeni Arkadaşı" masal metnini tekrar etmede fark puanlarının sıra ortalaması ve toplam puanlar dikkate alındığında gözlenen farkın son değerlendirme lehine olduğu görülmüştür.

Ayrıca, öğretmen ve aile görüşmelerinden elde edilen bulgulara göre; süreç içerisinde kullanılan şarkı öğretimi uygulamalarının katılımcı bireyler üzerinde genel olarak olumlu bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Müzik Eğitimi, Özel Eğitim, Özel Eğitimde Müzik, Zihinsel Yetersizlik, Konuşma Becerisi

ABSTRACT

THE EFFECT OF SONG TEACHING ON SPEAKING SKILLS IN INDIVIDUALS WITH MENTAL DISABILITY

ÖZTÜRK, Sinem Miraç

PH.D., Inonu University, Institute of Educational Sciences
Department of Fine Arts Education Department of Music Education

Adviser: Prof.Dr. Ersan ÇİFTÇİ, Assoc.Prof.Dr. Arzu TANRIVERDİ
December 2022, XVII+183 Page

Considering the effect of music education on children's language skills to individuals who need special education, this research was conducted to examine the effect of song teaching on speaking skills in individuals with intellectual disabilities. The research was designed according to the action research pattern. The study group of the research consisted of 6 individuals with intellectual disabilities who were educated in a special education and rehabilitation centre in Bayburt in the 2021-2022 academic year. In order to reach the findings obtained from the quantitative stage of the research, the songs named “Masal” and “Yurdumda” and the text of the fairy tale “Mırnav’ın Yeni Arkadaşı” were used in the preliminary and final evaluations prepared in line with the expert opinions to determine the speaking levels of the participants. Studies based on teaching various songs by ear song teaching methods and reinforcing them with repetition were applied by the researcher for 12 weeks between the pre-assessment and the final evaluation. The diary data kept by the researcher was used to collect the data. In addition, each instruction was video-recorded and archived. In the qualitative phase of the research; The speaking checklist applied to the participants was applied. The qualitative data were supported by the findings obtained from the semi-structured interviews applied to the families and teachers of the participants. “Demographic Information Form for Students”, “Speech Checklist”, “Teacher Preliminary Interview Form”, “Teacher Final Interview Form” and “Family Interview Form” prepared in line with expert opinions in order to determine the level of speaking skills of the participants in the pre-assessment and post-evaluation. “Family Interview Form(Pre-Implementation Opinion Form)”, “Family Interview Form(Post-Implementation Opinion Form)” were used and the results obtained

from the forms were analyzed by content analysis, one of the descriptive analysis methods.

Since the number of people in the study group was less than 15, non-parametric tests were preferred for statistical analysis. Wilcoxon Signed Rank Test was used to determine whether there was a significant difference between the pre-evaluation and post-evaluation results. In the analysis of the data, 0.05 was accepted as the significance level.

As a result of the analyzes made, according to the final evaluation scores; It has been observed that teaching singing in individuals with intellectual disabilities increases their speaking skills at a statistically significant level. As of the last evaluation points; While there was no significant difference in repeating the text of the lyrics of the song “Yurdumda”, there was a significant difference in the song called “Masal”. When the mean rank and total scores of the difference scores in repeating both songs with their melody and in repeating the text of the fairy tale “Mırnnav’ın Yeni Arkadaşı” are taken into account, it was seen that the observed difference was in favour of the posttest.

In addition, according to the findings obtained from teacher and family interviews; It has been seen that the song teaching practices used in the process have a positive effect on the participant individuals in general.

Keywords: Music Education, Special Education, Music in Special Education, Mental Disability, Speaking Skill

İÇİNDEKİLER

O N A Y	i
ÖNSÖZ	ii
ONUR SÖZÜ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ	xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ	xv
KISALTMALAR	xvi

BÖLÜM I

1.GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Problem Cümlesi	3
1.3. Araştırmanın Alt Problemleri.....	4
1.4. Araştırmanın Amacı	4
1.5. Araştırmanın Önemi	5
1.6. Sınırlılıklar	5
1.7. Sayıtlar	5
1.8.Tanımlar	5

BÖLÜM II

2.KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
2.1.Kuramsal Bilgiler	7
2.1.1.Eğitim	7
2.1.2.Özel Eğitim.....	7
2.1.2.1.Özel Eğitimin Önemi	7
2.1.2.2.Özel Eğitimin Amaçları	8
2.1.2.3.Özel Eğitimin İlkeleri.....	8
2.1.3.Özel Gereksinimli Birey.....	9
2.1.4.Zihinsel Yetersizlik	9
2.1.4.1.Zihinsel Yetersizliğe Sahip Bireylerin Psikolojik Sınıflandırmaları	10
2.1.4.1.Zihinsel Yetersizliğe Sahip Bireylerin Eğitsel Sınıflandırmaları	11

2.1.5. Özel Eğitim Gerektiren Bireylerde Müzik Eğitimi	12
2.1.5.1. Kulaktan Şarkı Öğretim Yöntemi	13
2.1.6. İletişim.....	13
2.1.7. Dil	13
2.1.7.1. Dil Becerileri.....	13
2.1.7.2. Dil Gelişimi.....	15
2.2. İlgili Araştırmalar	16
2.2.1.Yurt İçinde Yapılmış Olan Çalışmalar.....	16
2.2.2. Yurt Dışında Yapılmış Olan Çalışmalar	22

BÖLÜM III

3.YÖNTEM	27
3.1.Araştırma Modeli	27
3.1.1. Ortam	29
3.1.2. Katılımcılar	30
3.1.2.1. Öğrenciler	30
3.1.2.2. Öğretmenler	33
3.1.2.3. Aileler.....	35
3.1.2.4. Tez İzleme Komitesi	36
3.2. Verilerin Toplanması.....	36
3.2.1. Formlar	37
3.2.1.1. Öğretmen Ön Görüşme Formu	38
3.2.1.2. Öğretmen Son Görüşme Formu	39
3.2.1.3. Aile Görüşme Formu (Uygulama Öncesi Görüş Formu)	39
3.2.1.4. Aile Görüşme Formu (Uygulama Sonrası Görüş Formu).....	39
3.2.1.5. Katılımcı İzin Formu.....	39
3.2.1.6. Öğrenci İçin Demografik Bilgi Formu	40
3.2.1.7. Konuşma Kontrol Listesi	40
3.2.2.Günlük.....	40
3.2.3.Toplantı Kayıtları.....	41
3.2.4.Gerekli İzinlerin Alınması	41

3.3. Veri Analizi	41
-------------------------	----

BÖLÜM IV

4.BULGULAR.....	44
4.1.Uygulama Süreci	44
4.1.1.Hazırlık Aşaması.....	45
4.1.1.1. Öğrenci için Demografik Bilgi ve Öğretmen Ön Görüşme Formlarının Doldurulması.....	45
4.1.1.2. Aile Görüşme Formu (Uygulama Öncesi)'nun Doldurulması	46
4.1.2.Öğretimler	46
4.1.2.1. Ön Değerlendirme (Birinci ve İkinci Hafta)	47
4.1.2.2. Öğretim 1.Hafta (A)	48
4.1.2.2.1. Öğretim 1.Hafta (B)	49
4.1.2.3. Öğretim 2.Hafta (A).....	50
4.1.2.3.1. Öğretim 2.Hafta (B)	51
4.1.2.4. Öğretim 3.Hafta (A).....	52
4.1.2.4.1. Öğretim 3.Hafta (B)	52
4.1.2.5. Öğretim 4.Hafta (A).....	53
4.1.2.5.1. Öğretim 4.Hafta (B)	53
4.1.2.6. Öğretim 5.Hafta (A).....	54
4.1.2.6.1. Öğretim 5.Hafta (B)	55
4.1.2.7. Öğretim 6.Hafta (A-1)	55
4.1.2.7.1. Öğretim 6.Hafta (B-1).....	57
4.1.2.7.2. Öğretim 6.Hafta (A-2).....	58
4.1.2.7.3. Öğretim 6.Hafta (B-2).....	58
4.1.2.8. Öğretim 7.Hafta (A-1)	59
4.1.2.8.1. Öğretim 7.Hafta (B-1).....	60
4.1.2.8.2. Öğretim 7.Hafta (A-2).....	61
4.1.2.8.3. Öğretim 7.Hafta (B-2).....	61
4.1.2.9. Öğretim 8.Hafta (A-1)	62
4.1.2.9.1. Öğretim 8.Hafta (B-1).....	63

4.1.2.9.2. Öğretim 8.Hafta (A-2).....	64
4.1.2.9.3. Öğretim 8.Hafta (B-2).....	65
4.1.2.10. Öğretim 9.Hafta (A-1)	65
4.1.2.10.1. Öğretim 9.Hafta (B-1).....	66
4.1.2.10.2. Öğretim 9.Hafta (A-2).....	66
4.1.2.10.3. Öğretim 9.Hafta (B-2).....	67
4.1.2.11. Öğretim 10.Hafta (A-1)	67
4.1.2.11.1. Öğretim 10.Hafta (B-1).....	68
4.1.2.11.2. Öğretim 10.Hafta (A-2).....	69
4.1.2.11.3. Öğretim 10.Hafta (B-2).....	69
4.1.2.12. Öğretim 11.Hafta (A-1)	70
4.1.2.12.1. Öğretim 11.Hafta (B-1).....	70
4.1.2.12.2. Öğretim 11.Hafta (A-2).....	71
4.1.2.12.3. Öğretim 11.Hafta (B-2).....	71
4.1.2.13. Öğretim 12.Hafta/Genel Tekrar (A-1).....	72
4.1.2.13.1. 12.Hafta/Genel Tekrar (B-1).....	73
4.1.2.13.2. 12.Hafta/Genel Tekrar (A-2).....	73
4.1.2.13.3. 12.Hafta/Genel Tekrar (B-2).....	74
4.1.2.14. Son Değerlendirme	75
4.1.3.Ön Değerlendirme ve Son Değerlendirme Analizleri.....	78
4.1.3.1. Katılımcı Bireylerin Ön Değerlendirmeden (Şarkı Öğretimi) Aldıkları Toplam Puanlar	78
4.1.3.2. Katılımcı Bireylerin Son Değerlendirmeden (Şarkı Öğretimi) Aldıkları Toplam Puanlar	80
4.1.3.3. Konuşma Kontrol Listesi Analizleri	86
4.1.3.4. Öğretmenlerin Uygulama Öncesi Görüşleri	89
4.1.3.5. Öğretmenlerin Uygulama Sonrası Görüşleri.....	90
4.1.3.6. Ailelerin Uygulama Öncesi Görüşleri.....	93

4.1.3.7. Ailelerin Uygulama Sonrası Görüşleri.....	94
4.1.3.8. Süreç Değerlendirmesi.....	98
4.1.3.9. Uygulamanın Araştırmacıya Katkısı.....	102

BÖLÜM V

5.SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER..... 104

5.1. Konuşma Kontrol Listesi Sonuçlarına İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	104
---	-----

5.2.Katılımcıların, Seçilen Çocuk Şarkılarını Ezgileri ile Seslendirmelerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	106
---	-----

5.3.Katılımcıların, Seçilen Çocuk Şarkılarını Sözleri ile Seslendirmelerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	107
--	-----

5.4.Katılımcıların, Seçilen Çocuk Şarkılarını Ezgileri ve Sözleri ile Seslendirmelerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	108
--	-----

5.5. Katılımcıların, Seçilen Masal Metnini Tekrar Etmelerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	109
---	-----

5.6. Öğretmenlerin, Katılımcıların Şarkı Söylemenin Konuşma Becerisine Etkisi Üzerine Katkıları Hakkındaki Beklentileri ve Çalışma Sonrası Görüşlerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	110
---	-----

5.7. Ailelerin, Katılımcıların Şarkı Söylemenin Konuşma Becerisine Etkisi Üzerine Katkıları Hakkındaki Uygulama Öncesi ve Sonrası Görüşlerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	113
--	-----

5.8. Öneriler	117
---------------------	-----

KAYNAKÇA..... 119

EKLER 127

EK-1. Uygulama İzni	128
---------------------------	-----

EK-2. Etik Kurul Onayı	130
------------------------------	-----

EK-3. Konuşma Kontrol Listesi.....	132
------------------------------------	-----

EK-4. Öğretmen Ön Görüşme Formu	141
EK-5. Öğretmen Son Görüşme Formu.....	144
EK-6.Aile Görüşme Formu (Uygulama Öncesi Görüş Formu)	147
EK-7. Aile Görüşme Formu (Uygulama Sonrası Görüş Formu)	150
EK-8. Öğrenci için Demografik Bilgi Formu	153
EK-9.Katılımcı İzin Formu	156
EK-10.Gönüllü Katılım için Aile İzin Formu	158
EK- 11. Ön Değerlendirme-Son Değerlendirme Puanlama Uzman Görüşü Alma Formu (1.Uzman).....	160
EK-12. Ön Değerlendirme-Son Değerlendirme Puanlama Uzman Görüşü Alma Formu (2.Uzman).....	167
EK-13. Konuşma Kontrol Listesi Uzman Görüşü Alma Formu Örneği.....	174

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Zekâ Bölümü Puanlarına Göre Zekâ Sınıflandırılması	10
Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özellikleri	31
Tablo 3. Öğretmenlerin Branşları ve Kurum Bilgileri	34
Tablo 4. Katılımcıların Ayrıldıkları Grupların Gösterimi	46
Tablo 5. Katılımcıların Ayrıldıkları Grupların Haftalık Gösterimi	56
Tablo 6. Öğrencilerin Ön Değerlendirme Toplam Sonuçlarının Gösterimi (1.Uzman)	79
Tablo 7. Öğrencilerin Ön Değerlendirme Toplam Sonuçlarının Gösterimi (2.Uzman)	80
Tablo 8. Öğrencilerin Son Değerlendirme Toplam Puanların Gösterimi (1.Uzman). 81	
Tablo 9. Öğrencilerin Son Değerlendirme Toplam Sonuçlarının Gösterimi (2.Uzman)	82
Tablo 10. Ön Değerlendirme ve Son Değerlendirme Sonuçlarına İlişkin Medyan Değerleri.....	83
Tablo 11. Yurdumda (Ezgi) Ön Değerlendirme-Son Değerlendirme Puanlarına İlişkin Sonuçlar.....	83
Tablo 12. Yurdumda (Metin) Ön Değerlendirme-Son Değerlendirme Puanlarına İlişkin Sonuçlar	84
Tablo 13. Masal (Ezgi) Ön Değerlendirme-Son Değerlendirme Puanlarına İlişkin Sonuçlar.....	85
Tablo 14. Masal (Metin) Ön Değerlendirme-Son Değerlendirme Puanlarına İlişkin Sonuçlar.....	85
Tablo 15. Mırnav'ın Yeni Arkadaşı Ön Değerlendirme-Son Değerlendirme Puanlarına İlişkin Sonuçlar	86
Tablo 16. Konuşma Kontrol Listesi Sonuçları	87

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Eylem Araştırması Süreci	29
Şekil 2. Sınıf Krokisi	30
Şekil 3. Eylem Araştırması Süreç Döngüsü.....	44



KISALTMALAR

KKL: Konuşma Kontrol Listesi

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

ÖERM: Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi

ÖGB: Özel Gereksinimli Birey

RAM: Rehberlik Araştırma Merkezi

ZP: Zekâ Puanı

ZY: Zihinsel Yetersizlik

ZYSB: Zihinsel Yetersizliğe Sahip Birey

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırma konusu ile ilgili genel bilgilerin yanı sıra, araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, alt problemleri, amacı, önemi, sınırlılıkları, sayıltıları ve tanımlar yer almaktadır.

Müzik, tarih boyunca insanlar üzerinde oldukça etkili olmuştur. İlgili alan yazın incelendiğinde, müziğin tedavi edici yönü olmak ile birlikte müziğin insana “iyi gelme” ve bir “faydalılık” hali de olduğu görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında, müziğin insan hayatı boyunca gerek sağlık, gerek eğitim alanında birçok konuda olumlu etkiler bıraktığı söylenebilir.

Sözlü şarkılar kullanmak ve bunları ilgi çekici kılmak için sözlerin istenilen davranış değişikliklerini gösteren gizli yapısını sağlamak, müziğin dil gelişimini de desteklemesi açısından önemlidir (Çiftci ve Kurtuldu, 2009). Özel eğitim ihtiyacı olan birey; gelişimsel ve bireysel özellikler ve eğitimsel nitelikler açısından akranlarından önemli ölçüde farklılık gösteren kişiyi ifade eder (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018).

Zihinsel yetersizliği olan bireyler iletişim bozukluğu ve konuşma becerilerinde eksiklik yaşayabilmektedirler. Dil ve konuşma güçlüğü olan birey; dili kullanma, konuşma ve iletişim kurma güçlükleri nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan bireydir (MEB, 2012). Zihinsel yetersizliği olan bireyler, yaşadıkları güçlük doğrultusunda destek görmeli ve o yönde eğitilmelilerdir.

Özellikle konuşma becerilerinde problem/sorun/yetersizlik yaşayan, zihinsel yetersizliği olan bireylerde müziğin sağladığı katkı yadsınamaz bir gerçektir. Müzik sayesinde bu bireyler kendilerini daha iyi ifade edebilmektedirler. Bu bireylerin öğrenmeleri, akranlarına göre daha yavaş seyretilmektedir. Ancak tekrar ve taklit yolu ile bu bireyler kelimeleri kullanabilmekte ve şarkı söyleyebilmektedirler. Müzik, zihinsel yetersizliği olan bireylerin eğitimlerinde kullanılan etkili bir yöntemdir. Müzik vasıtasıyla konuşma becerilerinde problem/sorun/yetersizlik yaşayan zihinsel yetersizliği olan bireylere daha kolay bir şekilde bir veya birkaç kelime öğretebilmek ve bu bireylerin konuşma becerilerine etki edebilmek, şarkı öğretimi yolu ile daha kolay olabilir.

Bireylerin düz metin halinde telaffuz edemedikleri kelimeleri, kulaktan şarkı öğretimi yolu ile telaffuz edebilmeleri mümkün hale gelebilmektedir.

Sahip olunan zekâ puanı (ZP) doğrultusunda zihinsel yetersizlik (ZY) ile birlikte değişiklik gösteren, öğrenmede güçlük çeken çocuklar, müzik aracılığıyla kendilerini daha iyi hissedebilirler. Gerek bireysel gerek toplu bir şekilde şarkı söylemeleri onlara cesaret kazandırmakta ve özgüvenlerini tazelemektedir. Bir şarkıyı sözleri ile doğru bir şekilde söyleyebilmek ve/veya ifade edebilmek, başarıya duygusunu yaşamalarına vesile olmaktadır. Topluluk içerisinde şarkı söyleme, toplumun bir parçası olma güdüsünü harekete geçirmekte ve kendilerini ifade edebilmelerine önemli derecede yardımcı olabilmektedir. Müziğin bu yadsınamaz etkisi, her bireyde olduğu gibi zihinsel yetersizliği olan bireylerin hayatlarında da önemlidir.

Zihinsel yetersizliği olan bireylerle, akranlarının sergiledikleri davranışlar karşılaştırıldığında; zihinsel yetersizliği olan bireylerin davranış geliştirmeleri daha zordur ve daha çok ilgi gösterilmesi gerekmektedir. Zihinsel yetersizliği olan her bireye kendi yetersizliğine göre bireyselleştirilmiş bir eğitim programı düzenlenmeli ve eksiklik yaşanan davranış ve becerilerine, uygun yöntem ve teknikler belirlenerek yoğunlaşmak gerekmektedir. Eğitilebilir zihinsel yetersizliği olan bir birey, dil gelişimini destekleyen eğitim uygulamalarında daha hızlıyken, aynı gruptaki başka bir birey daha yavaş olabilir. Öğrenme süreleri kendi aralarında farklılık gösterebilir. Bu nedenle her çocuğa, -kendi engel grubu içinde dahi olsa- kendi ihtiyaçlarına yönelik bire bir eğitim yoluyla geliştirilecek bir özel eğitim programı uygulanmalıdır (Yılma Şakalar, 2017). Zihinsel yetersizliği olan bireyler, akranlarıyla beraber olmalarıyla birlikte özel gereksinimli öğrencilerin diğer öğrencilerle büsbütün aynı eğitimi almaları beklenemez. Zihinsel yetersizliği tanısının haricinde, bireyin başka yetersizliği olması durumunda diğer yetersizliğin belirtileri, özellikleri ve bireyin bu yetersizliğe yönelik ihtiyaçları verilmelidir (MEB, 2008).

1.1.Problem Durumu

Özel eğitim gerektiren bireylerde müzik eğitiminin, çocuğun gelişimini olumlu yönde etkilediği bilinmektedir. Özellikle müzik eğitimi vasıtasıyla bireyler kendilerini daha rahat bir ortamda hissetmektedirler. Müzik hem özel eğitim gerektiren bireylerin hem akranlarının eğitimlerinde gerek disiplinler arası akademik başarılarında, gerek

sosyalleşmelerinde, gerek kendilerini ifade etmelerinde oldukça önemli bir rol üstlenmektedir. Akranlarında olduğu gibi zihinsel yetersizliği olan bireyler de, birtakım kavramları şarkı öğretimi yolu ile daha kolay kavrayabilmektedirler.

Müzik; özel eğitim desteğine ihtiyacı olan bireylerin eğitiminde kullanılan, tüm gelişim alanlarını destekleyen en etkili ve önemli alanlardan biridir. Müzik çalışmaları diğer derslerde öğrenilen becerilerin genellenmesi açısından da önemli bir yer almaktadır (MEB, 2013).

Dikkat ve konsantrasyon duygusunu keskinleştiren müzik, özel eğitim alanında çok önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle öğretmenler, özel eğitimde bir öğretim stratejisi ve ortak müfredat alanı olarak müziğe önem vermelilerdir (Sarada ve Rao, 2022). Müzik, birçok açıdan zihinsel yetersizliği olan bireylere olumlu katkılar sağlamaktadır. Zihinsel yetersizliği olan bireylere uygulanacak olan müzik eğitimi, onlarda müzikal deneyim olarak onların yaşamlarında oldukça etkili olabilmektedir. Öğretmen eşliğinde yapılan bir müzik dersi bu bireyleri; şarkı dinlemek, şarkı söylemek, kolay çalınabilen ritim aletleriyle ezgiye eşlik etmek, ezginin ritmine göre dans etme şeklinde dinlendirmekte, rahatlatmakta ve konuşma becerilerine katkı sağlamaktadır.

Zihinsel yetersizliği olan bireylerin (ZYSB) müzik aracılığıyla kendilerini ifade edebilmeleri üzerine yapılan araştırmalar içerisinde şarkı öğretimi yoluyla, konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik yapılan araştırmalar oldukça yetersizdir. ZYSB'ler bir iletişim aracı olarak müziği kullanarak kendilerini daha iyi ifade edebilmektedirler. Bu problemten yola çıkarak, zihinsel yetersizliği olan bireylere şarkı öğretiminin konuşma becerilerini ne yönde etkilediği, araştırmanın temel problem durumunu oluşturmaktadır.

1.2.Problem Cümlesi

Bu araştırma, ZYSB'lerde şarkı öğretiminin konuşma becerilerine olan etkileri üzerine tasarlanmıştır. Zihinsel yetersizliği olan bireylerin şarkı öğretimi yoluyla konuşma becerilerini ne yönde etkilediği bu araştırmayı biçimlendiren en önemli etkidir. Bu araştırmada sistematik ve programlı bir biçimde şarkı öğretimi, katılımcı bireylere aktarılmıştır. Araştırma; müzik eğitimi ve özel eğitim alanına yöneliktir ve şarkı öğretiminin zihinsel yetersizliği olan bireylerin konuşma becerilerine etki edebileceği düşünülmektedir. Bu araştırmada kullanılan eylem araştırması yöntemi, çeşitli veri

toplama araçları ile desteklenerek araştırmayı yönlendirmiştir. Araştırmanın problem cümlesi aşağıda ifade edilmiştir:

Zihinsel yetersizliği olan bireylerde şarkı öğretiminin konuşma becerilerine etkileri nasıldır?

1.3.Araştırmanın Alt Problemleri

Araştırmanın alt problemleri şunlardır:

1. **Konuşma kontrol listesi sonuçlarına göre**, yapılan uygulamanın katılımcıların konuşma gelişimlerine katkısı ne düzeydedir?
2. Katılımcıların, seçilen çocuk şarkılarını **ezgileri ile seslendirmelerinde** ön değerlendirme ile son değerlendirme puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Katılımcıların, seçilen çocuk şarkılarını **sözleri ile seslendirmelerinde** ön değerlendirme ile son değerlendirme puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Katılımcıların, seçilen çocuk şarkılarını **ezgileri ve sözleri ile** tekrar etmede ön değerlendirme ile son değerlendirme sonuçlarına ilişkin puanları ne düzeydedir?
5. Katılımcıların, seçilen **masal metnini tekrar etmede** ön değerlendirme ile son değerlendirmeye ilişkin puanları ne düzeydedir?
6. **Öğretmenlerin**, katılımcıların şarkı söylemenin konuşma becerisine etkisi üzerine katkıları hakkındaki beklentileri ve çalışma sonrası **görüşleri** ne yöndedir?
7. **Ailelerin**, katılımcıların şarkı söylemenin konuşma becerisine etkisi üzerine katkıları hakkındaki uygulama öncesi ve sonrası **görüşleri** nelerdir?

1.4.Araştırmanın Amacı

Zihinsel yetersizliği olan bireylerin konuşma becerilerinin gelişiminde müzik eğitiminin yeri önemli bir rol oynamaktadır. Özel eğitim gerektiren bireylere müzik eğitiminin çocuğun dil becerilerine olan etkisi düşünüldüğünde, bu araştırma zihinsel yetersizliği olan bireylerde şarkı öğretiminin konuşma becerilerine olan etkisini incelemek amacı ile yapılmıştır.

1.5. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın; zihinsel yetersizliği olan bireylerde şarkı öğretiminin konuşma becerilerine olan etkisinin incelenmesi açısından müzik ve özel eğitim alanlarına sağlayacağı katkı, konuşma becerilerinde yaşadıkları başarısızlıkların giderilmesinde en dikkat çekici ve zevkli uyaran olan müziğin etkin bir şekilde eğitimlerine dahil edilmesi, ve bu becerilerin daha eğlenceli, hızlı ve kalıcı olarak kazandırılmasına yardımcı olması, bu alanlarda yapılan çalışmalara kaynaklık teşkil etmesi açısından önemlidir.

1.6.Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- Bayburt ilinde bulunan özel bir kurum olan özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde (ÖERM) (katılımcıların gizliliğini korumak amacıyla kurumun ismi verilmemiştir) 2021-2022 eğitim öğretim yılı ile,
- 7 zihinsel yetersizliği olan birey ile,
- Çalışma grubu için uygulamada öğretilen şarkılar ile sınırlıdır.

1.7.Sayıtlar

Bu araştırmada;

1. Kuramsal çerçevede konu ile ilgili kullanılan kaynakların geçerli ve güvenilir olduğu,
2. Görüşme yapılan kişilerin ve puanlayıcıların gerçek görüşlerini beyan ettikleri, tarafsız ve samimi oldukları varsayılmaktadır.

1.8.Tanımlar

Müzik Eğitimi: “Müzik eğitimi; bireylerin ve toplumların sağlıklı, saygın, becerikli, yordamlı, dürüst, çalışkan, üretken, uyumlu ve çağdaş olabilmeleri için bir düşünce ve davranış eğitimidir” (Çevik, 1997:11). Müzik eğitimi kavramının tanımını Say (2009: 19) ise “müziksel davranış geliştirmeyi amaçlayan eğitsel süreç” şeklinde yapmıştır.

Özel Eğitim: “Özel eğitim çoğunluktan farklı ve özel gereksinimli çocuklara sunulan, üstün özellikleri olanları yetenekleri doğrultusunda kapasitelerinin en üst düzeye çıkmasını sağlayan, yetersizliği engele dönüştürmeyi önleyen, engelli bireyi kendine

yeterli hale getirerek topluma kaynaşmasını ve bağımsız, üretici bireyler olmasını destekleyecek becerilerle donatan eğitimidir” (Ataman, 2003: 19).

Özel Eğitimde Müzik: Özel eğitim gerektiren bireylerde çalgı, şarkı, şarkı sözleri gibi müzikal unsurların kullanılmasını içeren özel ve genel müzik uygulama süreçleridir (Çiftci, 2022).

Zihinsel Yetersizlik: Zihinsel yetersizlik bir tür gelişimsel yetersizliktir ve genellikle işlevde bulunmanın hâlihazırdaki düzeylerinde anlamlı sınırlılıkları ifade etmektedir. Zihinsel yetersizlik, çeşitli gereksinimleri, özellikleri ve yaşam bağlamları olan bir grup farklı bireyleri kapsamaktadır” (Eripek, 2009: 52).

Konuşma Becerisi: Konuşma becerisi; en basit tanımıyla okuma, yazma ve bireyin kendisini ifade edebilmesindeki en önemli beceridir. Doğuştan getirilen bu beceri, konuştuğça, okudukça, dinledikçe gelişir. Konuşma becerisi Demircan (1990: 252)’a göre “kuruluş açısından ses, dilbilgisi ya da her ikisinin de dışı vuruluşunu, hem algılayıcı hem üretici olarak katılmayı, yalnızca ses üretimiyle kalmayıp yüz ve vücut hareketlerini de içerdiğinden dört boyutlu (üretici, algılayıcı, işitsel, görsel) bir eylem”dir.

BÖLÜM II

2.KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde çalışmanın kuramsal temelini oluşturan: “Eğitim”, “Özel Eğitim”, “Özel Gereksinimli Birey”, “Zihinsel Yetersizlik”, “Özel Eğitim Gerektiren Bireylerde Müzik Eğitimi”, “İletişim”, “Dil” ve “Dil Gelişimi” kavramlarına ilişkin alan taramalarına yönelik bilgilerle birlikte konu ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılmış olan çalışmalara yer verilmiştir.

2.1.Kuramsal Bilgiler

2.1.1.Eğitim

Eğitim, insanın doğumundan ölümüne kadar devam eden bir süreçtir. İnsan, eğitimle öğrenir ve kültürel, toplumsal, bireysel davranışlar gibi birçok açıdan kendini geliştirir.

Eğitim kavramının birçok tanımı bulunmaktadır. En genel tanımıyla eğitim; bireyin davranışlarında kendi deneyimleri yoluyla kasıtlı olarak arzu edilen bir değişikliği yaratma sürecidir (Demirel ve Kaya, 2009).

2.1.2.Özel Eğitim

Özel eğitim; özel gereksinimli bireylerin (ÖGB) bağımsız yaşama olanaklarını en üst düzeye çıkarmayı amaçlayan, bireysel olarak planlanmış, sistematik olarak uygulanan ve dikkatle değerlendirilen eğitim hizmetleri bütünüdür (Ed. Eripek, 2005). Kara (2019)’ya göre ise özel eğitim; gelişimsel veya zihinsel yetersizliği olan bireylere, kendi ihtiyaçları doğrultusunda verilen destek eğitimi olarak tanımlanabilir.

Akranlarının eğitimlerinden farklı olarak, ÖGB’lerin eğitimleri kendilerine özgüdür. Özel eğitim alanında uzman kişilerden alınacak olan eğitimlerle, bu bireyler sosyal yaşamlarında kendilerini daha rahat ifade edebilmektedirler. Farklı öğrenme ortamlarında, BEP hazırlanarak, ÖGB’lere sunulan eğitimlere özel eğitim denir.

2.1.2.1.Özel Eğitimin Önemi

Akranlarında olduğu gibi, ÖGB’lerde de bireysel farklılıklar vardır. Her bireyin kendine özgü özellikleri vardır ve onu diğer insanlardan ayıran bireysel farklılıklarla ilgili

bazı değişkenler içerir. Eğitim ve öğrenme ortamları, bireylerin ortalama gelişim özelliklerine ve bu özelliklerin ortalama düzeylerine göre yapılandırılır (Oral, 2010).

2.1.2.2.Özel Eğitimin Amaçları

ÖGB'lerin sosyalleşmeleri ve kendilerine yetebilmeleri ancak kendilerine verilen eğitim ile mümkün olacaktır. ÖGB'lerin eğitimlerinde amaç; bireyi toplumdaki görevlerini yerine getiren, üretken, çevresiyle uyumlu, temel yaşam becerilerini gerçekleştirebilen bir birey haline getirmektir (Çimen, 2000)

Türk Milli Eğitimi'nin genel amaç ve ilkelerinden yola çıkarak, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçları, nitelikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda kapasitelerini en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak ve onları bir üst basamaktaki öğrenime ve mesleki eğitimlerine hazırlamayı amaçlar (MEB, 2018). ÖGB'lerde gözlenen olumsuz davranışları özel eğitimle en aza indirmek, özel eğitimin amaçlarından biridir.

2.1.2.3.Özel Eğitimin İlkeleri

Türk Milli Eğitiminin genel amaç ve ilkeleri doğrultusunda özel eğitime ihtiyacı olan bireylere;

- 1) Bireysel farklılıklar, gelişim özellikleri ve eğitim ihtiyaçlarını dikkate alarak eğitim hizmetleri sunmak,
- 2) Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin ilgi, istek, nitelik ve yetenekleri doğrultusunda özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılması,
- 3) Özel eğitim hizmetlerinin erken dönemde başlatılması,
- 4) Özel eğitim hizmetlerini, özel eğitim gereksinimi olan bireyleri mümkün olduğunca sosyal ve fiziksel çevrelerinden ayırmadan, toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sürecini içerecek şekilde planlaması ve yürütülmesi,
- 5) Özel eğitim gereksinimi olan bireylerin eğitim performansları doğrultusunda amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yaparak diğer bireylerle birlikte eğitimine öncelik verilmesi,
- 6) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin her tür ve düzeyde eğitimlerine devam edebilmeleri için kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılması,

7) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik BEP'lerin geliştirilmesi ve bireyselleştirilmiş eğitim programlarının uygulanması,

8) Özel eğitim sürecinin her aşamasında ailelerin aktif katılımlarının sağlanması,

9) Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde özel eğitim ihtiyacı olan bireylere yönelik faaliyet gösteren üniversitelerin ilgili birimleri ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içinde çalışılması esastır (MEB, 2018).

2.1.3. Özel Gereksinimli Birey

Özel gereksinimli birey kavramı, 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de (1997) "çeşitli nedenlerle, bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren birey" şeklinde tanımlanmıştır. ÖGB'ler; fizyolojik, biyolojik ve zihinsel gibi birçok sebepten gelişim geriliği gösteren kişilerdir.

2.1.4. Zihinsel Yetersizlik

Yaşlılarından farklı özellikler gösteren, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin oluşturduğu gruptur. ZY; bir tür gelişimsel yetersizliktir ve genellikle mevcut işlevsellik düzeylerinde önemli sınırlamaları ifade eder. Farklı ihtiyaçlara, özelliklere ve yaşam bağlamlarına sahip farklı bir birey grubunu kapsar (Eripek, 2009).

ZYSB'lerin eğitimlerinde, -akranlarından farklı özellikler sergiledikleri için- bazı özel kural ve yöntemler uygulanmalıdır.

Bunlar;

1. Başarılı yaşamlar sağlamak,
2. Geri bildirim sağlamak,
3. Doğru cevapları güçlendirmek,
4. Çocuğun yeterlilik düzeylerini değerlendirerek ders planlamak,
5. Öğretilecek konu ve davranışların analiz edilmesi,
6. Bir durumdan diğerine bilgi aktarmaya yardımcı olmak,
7. Öğrenmenin tekrarı,
8. Öğrenme motivasyonu,

9. Bir kerede öğrenilecek kavram sayısını sınırlamak şeklinde belirlenmiştir (Doğan, 2011).

ZYSB' in ilgi alanları, sınırlamalar ve zihinsel işlevler açısından farklıdır (Sarada ve Rao, 2022). Bu yüzden ZYSB'ler psikolojik ve eğitsel olarak sınıflandırılabilirler.

2.1.4.1. Zihinsel Yetersizliğe Sahip Bireylerin Psikolojik Sınıflandırmaları

ZY'si olan çocukların yaklaşık %90'ı hafif dereceli çocuklardır. Bu çocuklar yaşlılarıyla karşılaştırıldıklarında; benzerlikleri farklılıklarından çok daha fazladır. Tüm zekâ yetersizliği olan çocuklar içinde orta ve ileri düzeyde zekâ yetersizliği olanların oranı %40 civarındadır (MEB, 2015). Zekâ bölümü puanlarına göre zekâ sınıflandırılması **Tablo 1'** de gösterilmiştir.

Tablo 1.

Zekâ Bölümü Puanlarına Göre Zekâ Sınıflandırılması

Düzeı	Zekâ Bölümü Puanı
Hafif Düzey Yetersizlik	50-55/70
Orta Düzey Yetersizlik	35-40/50-55
Ağır Düzey Yetersizlik	20-25/35-40
Çok Ağır Düzey Yetersizlik	20-25'ten az

Hafif Derecede Zihinsel Yetersizlik

Zekâ bölümü puanları 50-55 ve yaklaşık 70 arasında olan kişilerdir (MEB, 2015). Hafif düzeyde ZYSB, çoğunlukla akranlarından ayırt edilememektedir ve bu bireyler okulların özel alt sınıflarında eğitimlerine devam edebilmektedirler. Akademik yaşantılarında gecikme yaşayan bu bireyler, özel eğitim meslek okullarında da eğitim alabilmektedirler.

Orta Derecede Zihinsel Yetersizlik

Zekâ bölümü puanları 35-40 ile 50-55 arasında olan kişilerdir. Zekâ yaşları yaklaşık olarak 6 ile 8,5 arasındadır. Dil gelişiminde, sosyal, duygusal veya davranışsal

problemlerde ve temel akademik becerilerin kazanılmasında gecikme olur. Genellikle erken çocukluk eğitimi sırasında fark edilirler (MEB, 2015). Akademik becerileri son derece yavaştır. Öz bakımları için ebeveynlerine ve/veya diğer insanlara bağımlılıkları yüksektir.

Ağır Derecede Zihinsel Yetersizlik

Zekâ bölümü puanları 20-25 ile 35-40 arasında olan kişilerdir. Bu çocukların neredeyse tamamı doğumda veya hemen sonrasında fark edilirler. Zihinsel yetersizliğe motor problemler ve konuşma/dil problemleri eşlik eder. Öz bakım becerilerini bağımsız veya gözetim altında gerçekleştirebilirler (MEB, 2015).

Çok Ağır Zihinsel Yetersizlik

Zekâ bölümü puanları 20-25'in altında olan kişilerdir. Özel eğitim kurumlarına gidememekte ve genellikle hayatlarını ailelerinin bakım ve korumasına muhtaç olarak sürdürmektedirler. Öz bakım becerilerini gerçekleştiremezler. Konuşamazlar, ilgisizlerdir, çoğu zaman birden fazla yetersizlikleri vardır. Çocukluk dönemlerinde ölüm oranları yüksektir (MEB, 2015).

2.1.4.2. Zihinsel Yetersizliğe Sahip Bireylerin Eğitsel Sınıflandırması

ZYSB'lerin eğitim ihtiyaçlarına göre sınıflandırma yapılır. Zihinsel yetersizliğe sahip çocukların neleri öğrenip, neleri öğrenemediklerini ve ne kadar öğrenecekleri araştırılır. Grupların oluşturulmasında psikolojik sınıflandırmada olduğu gibi zekâ bölümü puanları kullanılmaktadır (MEB, 2015).

Eğitilebilir Zihinsel Yetersizlik

50-54 ve 70-75 arasında zekâ bölümü olan bireylerdir. Okul çağında akademik çalışmalarda ilerleme kat edemezler. "Eğitilebilir" terimine giren çocukların okuma, yazma ve matematik gibi temel akademik becerileri öğrenebileceğini açıklamaktadır (MEB, 2015).

Öğretilebilir Zihinsel Yetersizlik

25-35 ve 50-55 arasında zekâ bölümü olan bireylerdir. Genellikle okul öncesi dönemlerde yetersizlikleri fark edilmektedir. Çünkü gelişimsel özelliklerinde normalden önemli ölçüde farklılık gösterirler. "Öğretilebilir" teriminin iki tane anlamı vardır: Temel

akademik becerilerde zorluk yaşarlar. Günlük yaşamın gerektirdiği sosyal uyum, pratik iletişim ve öz bakım becerilerini öğrenebilirler (MEB, 2015).

Ağır ve Çok Ağır Derecede Zihinsel Yetersizlik

Zekâ bölümleri 35 ve 35'in altındadır. Yetersizlikleri doğumda fark edilir. Bazı basit öz bakım becerilerini öğrenebilirler (MEB, 2015).

2.1.5. Özel Eğitim Gerektiren Bireylerde Müzik Eğitimi

Özel eğitime gereksinimi olan bireylerin eğitimlerinde müzik etkili bir yöntemdir. Müzik vasıtasıyla daha rahat iletişim kurabilirler. Birey, müzikal öğretilerini sergileyerek yeteneklerini ortaya koyabilir ve bu sayede özgüveni gelişir. Bütün bunları yapabilmek için iyi donanımlı bir müzik eğitimine ihtiyacı vardır. Çocukların bireysel farklılıklarına göre düzenlemeler içeren bir müzik eğitimi çocukların bu alandaki becerilerini geliştirmelerine olanak sağlar (Tekgül, 2015).

Müzik, bireyin tüm gelişim alanlarını destekleyen en önemli disiplinlerden olmasının yanı sıra yetersizliği olan bireylerle iletişimde de kullanılabilir bir tekniktir (Dedeoğlu, 2018).

Özel eğitim okullarında, müzik dersi öğretim programları incelendiği zaman; müzik eğitiminin aşağıdaki amaçlar doğrultusunda şekillendiği görülmektedir:

1. Müziğin yetersizliğe sahip çocuklarla iletişim kurmanın en etkili yollarından biri olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. Ayrıca ileri düzeyde zihinsel yetersizliğe sahip olan çocukların yaşamlarında dahi, bireysel farklılıklara göre düzenlenen bir müzik eğitiminin onların bu alandaki becerilerini geliştirmelerine olanak sağlayabileceği vurgulanmaktadır.

2. Müzik derslerini bireysel ve gelişimsel özelliklerine dikkat ederek planlamak ve her çocuğun performansına göre gelişimine uygun fırsatlar sunmak, programların ortak çıkış noktalarıdır.

3. Ağır düzey zihinsel öğrenme yetersizliği olan çocuklara verilecek müzik eğitimi ile; göz teması kurma, sesleri tanıma, sesin kaynağını bulma, sesleri ayırt etme, bedenini tanıma, basit ritimleri tutma, basit müzik oyunları oynama, yeni kelimeler edinme, müzik aletlerini öğrenme becerileri de programa dahildir.

4. Müzik eğitiminde ritim ve ses çalışmaları, doğadaki sesleri ve müzikleri dinleme, şarkı söyleme, söylediği şarkıyı dramatize etme gibi etkinlikler de programda yer almaktadır.

5. Birlikte şarkı söyleyip dans etmenin çocuğun sosyal/duygusal gelişimine olumlu katkı sağlayacağı, özgüvenini artıracığı da vurgulanmaktadır (Nacakçı ve Dalkıran, 2016).

2.1.5.1. Kulaktan Şarkı Öğretim Yöntemi

Kulaktan şarkı öğretimi, nota bilgisi ve okuma/yazmaya ihtiyaç duymaksızın, dinlediği şarkıyı/eseri tekrar etme odaklı bir yöntem olarak tanımlanabilir. Bir müzik eserinin/şarkının sözleri ve melodisiyle notalarına başvurmadan öğretilmesidir. Yani bir çocuğa şarkının notalarını öğretmeden, şarkı söylemeyi öğretmektir (Türkmen, 2017).

2.1.6. İletişim

İletişim kavramı Türk Dil Kurumu'na (TDK) göre: “Duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme, iletişim” (TDK, 1932) şeklindedir. İletişim başka bir kimseye, zihnimizdeki bir şeyi aktarmak için yapılmaktadır.

2.1.7. Dil

Dil; insanların düşüncelerini ve çevrelerinden duyduklarını başkalarına iletmek için söz veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisandır (TDK, 2013).

2.1.7.1. Dil Becerileri

Dil; anlama ve ifade etme becerileri altında kazanıldığı sırayla “dinleme, konuşma, okuma ve yazma” dan oluşur. Dinleme ve okuma, anlama; konuşma ve yazma ise anlamayı ifade etmek için dil becerilerini geliştirir (Doğan, 2016).

Ana dili edinimi açısından dört temel dil becerisinden söz edilmektedir. Bu dört temel dil becerisi; dinleme, konuşma, okuma ve yazmadır (Ay, 2011).

Dinleme

Dinleme-duyma mekanizmalarından geçen bilgilerin kayıt altına alınarak kullanıma hazır hale getirilmesini sağlayan bir farkındalıktır (Aytan, 2011).

Dinlemenin tanımları incelendiğinde bazı ortak unsurlara vurgu yaptıkları görülmektedir. Bu unsurlar şu şekilde sıralanabilir:

- Mesajları doğru anlama ve yorumlama çabası,
- Dilin dört temel işlevinden birisi olma,
- Kişilerarası iletişimin bir unsuru olma,
- Belirli bir amaç için yapılmış olma,
- İnsanın seçme özgürlüğünün bir yansıması olma,
- Duymayı da içeren bir etkinlik olma,
- Öğrenilebilen ve öğrenilmesi gereken bir dil yeteneği olma,
- İnsan beyninin çeşitli zihinsel süreçlerini gerektirme,
- Birçok farklı boyutları olan bir olgu olma,
- Karmaşık ve aktif bir süreç içermesi (Erçaçan, 2013).

Konuşma

Konuşma; düşüncüyü, bir dilin sözcükleriyle sözlü olarak anlatmaktır (TDK, 2013). Konuşma, zihnimizdeki düşüncelerimizin söz ile iletimidir. Konuşma; duygu, düşünce ve isteklerin kaynaktan alıcıya sözlü olarak ifade edilmesiyle gerçekleştirilen bilişsel ve duyuşsal girdi davranışlarını içeren psikomotor bir beceridir (Mercan, 2007).

Okuma

Okuma, beş duyu organının çeşitli hareketlerinden ve zihnin anlamı kavrama çabasından oluşan karmaşık bir faaliyettir (Aytaş, 2005).

Duyu organları aracılığıyla alınan sembollerin zihinsel olarak işlenmesi sonucunda metinlerden anlam oluşturma süreci olarak tanımlanabilir. Okuma esnasında birey ön bilgileri ile metinde sunulan bilgiler arasında bağlantı kurar (Ed.Yılmaz, 2018).

Okuma, sözcüklerin veya şekilsel bir kompozisyonun (resim, grafik vb.) duyu organları aracılığıyla algılanması, anlaşılması ve yorumlanmasıyla gerçekleştirilen zihinsel bir faaliyettir (Mercan, 2007).

Yazma

Yazma; kelimeleri ve düşünceleri özel işaretler veya harflerle ifade etmektir (TDK, 2013). Anlatılmak istenen söz ve düşüncenin belli kurallar ve bir bütünlük içinde ele alınarak aktarılmasıdır.

2.1.7.2. Dil Gelişimi

Dil gelişimi; çocukların doğdukları ilk andan itibaren çevrelerinde duydukları sesleri taklit etmeleri ile başlayan ve daha sonra bu taklitlerin kelimelere, cümlelere ve dilbilgisine dönüşmesi süreci olarak adlandırılabilir (Kabul, 2019).

ZYSB'lerin, akranlarına göre dil gelişimleri daha yavaştır. Dildeki sorunlar ile konuşma gelişimi ve öz düzenleme arasında yakın bir ilişki vardır. Çünkü birçok öz-düzenleme stratejisi dile dayalıdır (Tabak, 2018).

Dil gelişiminde aileler veya eğitimciler, kişinin çevresindeki uyaranları zenginleştirmeli ve rol model olmaya özen göstermelidir. Çünkü dil gelişimi, çevredeki uyaranların zenginliğine ve rol modelin kalitesine paralel olarak değişmektedir (Tabak, 2018).

2.2.İlgili Araştırmalar

Bu başlık altında ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılmış olan araştırmalar yer almaktadır. Bu araştırmalar, hazırlandıkları yıllara göre kendi içerisinde alfabetik sıraya alınarak eklenmiştir.

2.2.1. Yurt İçinde Yapılmış Olan Çalışmalar

Bu başlık altında yurt içinde yapılmış olan çalışmalar yer almaktadır. Bu çalışmalar, hazırlandıkları yıllara göre kendi içerisinde alfabetik sıraya göre eklenmiştir.

Büyükköse (2019) tarafından yapılan doktora tezinde, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde konuşma ve dil terapisi hizmeti verme süreci araştırılmıştır. Eylem araştırması yönteminin kullanıldığı çalışmada; katılımcı bilgi formu, yapılandırılmamış görüşmeler, standart testler, video kayıtları, alan notları, araştırmacı günlüğü ve dokümanlar kullanılmıştır. Sonuçlar; işitme kaybı ve Down sendromlu öğrencilere sunulan bireysel konuşma ve dil terapisi desteğinin, öğrencilere ve ailelerine fayda sağladığını göstermektedir.

Doğan (2019) makale çalışmasında, konuşma-iletişim ilişkisini ele almış, konuşma becerisi eğitiminin niçin gerekli olduğunu çeşitli yönleriyle belirtmiş, bu becerinin diğer dil becerileriyle ilişkisine değinerek konuşma eğitiminin niteliklerini ele almıştır. Ardından da konuşma becerisinin eğitime yönelik etkinlik örneklerine yer vermiştir.

Eyüpoğlu (2019) yüksek lisans tezinde, Türkiye’de özel eğitim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenlerinin ve bu kurumlardaki öğrencilerin müzik eğitime yönelik tutumlarının belirlenmesini amaçlamıştır. Sonuç olarak; katılımcı öğretmenlerin 16-20 yıl hizmet süresine sahip olmalarına rağmen özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenciler için yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve araştırmaya katılan 80 müzik öğretmeninden sadece 12 tanesinin lisans döneminde özel eğitim dersleri aldığı belirlenmiştir.

Kara (2019) tarafından yapılan yüksek lisans tezinde, müzik eğitiminin özel eğitim süreçlerine entegrasyonuna ilişkin özel eğitim öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; katılımcıların müzik eğitiminin özel eğitim süreçlerine entegre edilmesine yönelik olumlu tutuma sahip oldukları ancak yeterlik ve farkındalık düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özorak (2019) çocuk şarkılarının otizmlilerde konuşma sorunlarına etkisini araştırdığı yüksek lisans tezinde, rastgele seçilmiş çocuklarla yaptığı müzik çalışmasında, çocuk şarkılarının konuşma bozukluğu olan çocukların eğitiminde destekleyici bir uygulama olabileceği sonucuna varmıştır. Bunun yanı sıra konuşma bozukluklarına neden olan genetik, fiziksel veya çevresel faktörlerin terapi çalışmaları gerektirdiğini belirtmiştir.

Pektaş (2019) doktora tezinde, gelişimsel yetersizliği olan çocuklara sosyal beceri öğretiminde müzikal etkinliklere dönüştürülen sosyal öykü uygulamalarının etkililiğini araştırmış ve gelişimsel yetersizliği olan çocuklara sosyal beceri öğretiminde müzikal etkinliklere dönüştürülen sosyal öykü uygulamalarının ne kadar etkili olduğunu incelemiştir. Çalışmaya katılan gelişimsel yetersizliği olan çocuklara müzikal formlara dönüştürülen sosyal öyküler aracılığıyla sosyal becerileri öğretmiştir. Sonuç olarak; araştırmada sunulan sosyal beceri öğretiminin Down sendromu ve otizm spektrum bozukluğu tanımlı bir katılımcı için etkili olduğu ancak müzikal etkinliklere dönüştürülmüş sosyal öykü uygulamalarıyla sunulan sosyal beceri öğretiminin otizm spektrum bozukluğu tanımlı alan üçüncü katılımcı için etkili olmadığı görülmüştür. Ayrıca hedef sosyal becerileri kazanmış her iki katılımcıda da sosyal beceri öğretiminin uygulama bitiminden 8 hafta sonra kazanılan becerilerin kalıcılığını sağlamada oldukça etkili olduğu gösterilmiştir.

Sarıçiftçi (2019) tarafından yapılan yüksek lisans tezinde, özel eğitim okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin, mesleki doyumları ve tükenmişlik düzeyleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmanın sonuçları dikkate alındığında, farklı okul türlerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri ile mesleki doyum düzeyleri arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamsız bir ilişki vardır. Müzik öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri yüksek olmasına rağmen mesleki doyum düzeylerinin yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Sarıkaş (2019) yüksek lisans tezinde, Türkiye’de özel eğitim alanında 2015-2018 yılları arasında tamamlanan lisansüstü çalışmalarda kullanılan veri toplama araçlarını belirlemiş ve bu araçların psikometrik özelliklerini incelemiştir. Araştırma bulguları, incelenen tezlerde kullanılan veri toplama araçlarının psikometrik özelliklerine ilişkin önemli eksikliklerin olduğunu göstermiştir.

Barın (2018) makale çalışmasında, konuşma becerisinin önemini ve dil öğretimine katkısını incelemiştir. Konuşma becerilerinin geliştirilmesinde kullanılan bazı alt becerilerden de bahsedilmiştir; “bilgi” ve “beceri” arasındaki farkı vurgulamıştır. Betimleyici nitelikteki bu çalışmanın, konuşma dili ile yazı dili arasındaki temel farklılıkları vurgulaması açısından yeni çalışmalara ilham vermesi amaçlanmaktadır.

Dedeoğlu (2018) özel eğitimde müzik alanında yapılan bilimsel çalışmaların içeriğini çeşitli değişkenlere göre analiz ettiği yüksek lisans tezinde yer verdiği 22 tez, 18 ulusal makale ve 29 uluslararası makaleyi incelemiştir. Araştırma bulguları alt problemlere göre düzenlenmiş ve frekans/yüzde tabloları şeklinde betimsel olarak sunulmuştur.

Demir (2018) yüksek lisans tezinde, özel eğitim alt sınıfına devam eden öğrencilerin dinleme, konuşma, okuma ve yazma beceri düzeyleri belirlenmiş ve çeşitli dinleme, konuşma, okuma-yazma etkinlikleriyle geliştirilerek dil becerilerine fayda sağlanmasını amaçlamıştır. Çalışmanın bulgularında; dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinde güçlük yaşayan özel eğitim sınıfı öğrencileri; uygulanan çalışmalarla anlama ve ifade düzeylerinde gelişme olduğu gözlemlenmiştir.

Kutlu (2018) ortaokullarda ve özel eğitim uygulama okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerle ilgili görüşlerini aktardığı yüksek lisans tezinde, mesleki birikim ve çalışma süresi olarak tecrübeli ancak özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerle çalışma süreleri dikkate alındığında tecrübesiz oldukları, katılımcıların neredeyse tamamının lisans süresince özel eğitim içerikli bir ders almamış oldukları belirlenmiştir.

Tabak (2018) yüksek lisans tezinde, sergilenmeyen öğrenmeleri ortaya çıkarmak için görsel sanatlar dersini bir araç olarak kullanarak resim uygulamalarının yetersizliği olan özel eğitim öğrencilerinin dil becerilerinin gelişimine katkısını incelemeyi amaçlamıştır. Nitel ve nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın nitel boyutunda; betimsel analiz ve doküman analizi, nicel boyutunda ise; biçimsel mülakat kullanılmıştır. Aynı zamanda grafik formülasyon sistemi ile verilerin yüzde dağılımları ve miktarları alınmıştır. Araştırma sonucunda; ön test ile son test sıra puanları arasındaki değişimin anlamlılığına ilişkin Wilcoxon işaret testi sonuçları son test puanları lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu noktadan hareketle görsel sanatlar dersinin,

yetersizliği olan öğrencilerin aile kavramını ifade ederken dil becerilerine önemli ölçüde katkı sağladığı ileri sürülmüştür.

Gülay (2017) yüksek lisans tezinde, bir ildeki özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde OSB olan okul öncesi dönem öğrencileriyle çalışan öğretmenlerin öğrencilerini desteklemek için hangi yöntemleri kullandıkları ve hangi çalışmaları yaptıkları konusunda görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Öğretmen görüşlerinden elde edilen bulgular ışığında alan yazındaki çalışmalar, birlikte değerlendirilmiş ve tartışılmıştır. OSB olan okul öncesi çocukların dil ve iletişim becerilerinin desteklenmesine yönelik öneriler sunulmuştur.

Yılma Şakalar (2017) doktora tezinde, özel eğitim müzik derslerinde dijital öğretim materyalleri aracılığıyla birebir müzik eğitimine katkı sağlamayı amaçlamıştır. Bu araştırma kapsamında, yazılımla oluşturulan bilgisayar destekli dijital öğretim materyali, İstanbul'da özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde eğitim gören 7-11 yaş aralığındaki eğitilebilir 6 zihinsel yetersizliği olan çocuğun müzik derslerinde ayrı ayrı uygulanmış ve analizleri yapılmıştır. Araştırma; ilgili yazılımın analizi ve öğrencilerin özel eğitim öğretmenlerine uygulanan gözlem anketlerinin yorumlanması ile sonuçlandırılmıştır.

Karabulut, Karabulut ve Yıkılmış (2016) makale çalışmalarında, Türkiye'de 2005-2015 yılları arasında özel eğitimde müziğe yönelik yapılan lisansüstü tezleri betimsel olarak gözden geçirmişlerdir. Seçilen lisansüstü tezlerin özel eğitim ve müzikle ilgili olması ve 2005-2015 yılları arasında yapılmış tezler olması özellikleri dikkate alınmıştır. Araştırmada toplam 20 lisansüstü teze ulaşılmış ve bu araştırmalar üç kategoride incelenmiştir. Her bir kategoride yer alan tezler karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Çalışmada, uygulama ve ileri araştırmalara yönelik öneriler de geliştirilmiştir.

Nişancı (2013) Türkçe sözlü şarkıların dil öğretimi esnasında kullanımını araştırdığı çalışmasında, Türkçe sözlü şarkılar aracılığıyla eğlenerek Türkçe öğrenilebileceğini tartışmıştır. Şarkı dersi için hazırladığı materyal; dinlemeden önce, dinleme esnasında, dinlemeden sonra ve kişisel gelişim olmak üzere dört bölümden oluşmuştur. Çalışma sonunda; Türkçe sözlü şarkıların yabancılara Türkçe öğretiminde, öğrenci motivasyonlarını etkilediği ve öğrenmelerine yardımcı olduğu tespit edilmiştir.

Yılma (2010), zihinsel yetersizliğe sahip çocukların müziğe olan ilgileri, müziksel algılarının ne düzeyde olduğu, kendilerini müzik ile daha rahat ifade edebilmelerine yardımcı olabilmek amacıyla yaptığı yüksek lisans tezindeki örneklem grubunu Edirne (13 öğrenci) ve Malatya (37 öğrenci) illerinde bulunan özel eğitim okullarında eğitim alan 7-11 yaş arası eğitilebilir ZYSB'ler oluşturmuştur. Örneklem grubuna, müzik eğitimi algısına yönelik 50 farklı müzikle 10'ar soruyu içeren, toplam 5 farklı test halinde anket sorusu hazırlanmış ve aşamalı olarak uygulanmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen veriler SPSS veri analiz programında, bağımsız örneklem t-testinde, anova ve pearson korelasyon analizlerinde kullanılmış ve bulgular tablo ve grafikler yardımıyla yorumlanmıştır. Araştırma sonunda elde edilen verilere göre, araştırmaya katılan örneklem gruplarının demografik özellikleri de göz önünde bulundurularak; yapılan müziksel içerikli anket ve gözlemlerde, enstrüman bilgisi/çevresel sesler ve eylemleri ifadeye yönelik olarak müziksel algı/çevresel sesleri algılamaları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki gözlemlenmiştir.

Çiftci ve Kurtuldu (2009) makale çalışmalarında, otistik hastalar üzerinde müzik terapi uygulamalarını değerlendirmişlerdir. Otistik hastalara, doğru uygulandığında müzik terapinin ne kadar etkili olduğunu gösteren bu çalışmalar, bu bildiri çalışması içerisinde açıklanmış ve özetlenmiştir. Araştırma sonunda; örnek çalışmalar ve elde edilen sonuçlardan hareketle otizm ve müzik ile tedavi arasındaki ilişki hakkında yorumlar yapılmıştır.

Çitil (2009) tarafından yapılan yüksek lisans tezinde, Cumhuriyet'in ilanından 2007 yılına kadar Türkiye'de özel eğitim incelenmiştir. Araştırmada, tarihsel yöntem kullanılarak literatür taraması yapılmıştır. Sonuçlar; Türkiye'de özel eğitim hizmetlerinin Cumhuriyet döneminde sürekli bir gelişme gösterdiğini göstermektedir ancak özel eğitimle ilgili önceden belirlenmiş politika ve uygulamalar arasında tutarsızlıklar olduğu gözlemlenmiştir.

Karatay (2007) makale çalışmasında, anonim halk edebiyatı ürünlerinden biri olan masalın eğitici işlevi ve önemini ele almıştır. Çocuk edebiyatı ve masal kavramları tanıtılmış ve çocuğun dil edinim sürecinde olumlu tutum geliştirmesinde ve sosyalleşmesinde masalın rolü üzerinde durulmuştur. Bunun için ilgili literatür kaynakları taranmıştır. Masalın; anlatım ve anlama becerilerinin kazandırılmasında, özellikle dinleme ve konuşma alt dil becerilerinin geliştirilmesinde masallardan yararlanılması

gerektiğini; dil edinimi ve konuşma becerilerinin kazandırılması için öğretme-öğrenme sürecinde masalın kullanılması gereken önemli öğretim materyalleri arasında yer aldığı sonucuna ulaşmıştır.

Kurt (2006) yüksek lisans tezinde; müzik etkinliklerinin, 4-6 yaş aralığındaki orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan çocukların öğrenmelerine etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmadan önce ve sonra, çocukların gelişimindeki olası farklılıkları incelemek için Denver II Gelişimsel Tarama Testini kullanmıştır. Araştırma sonunda yapılan istatistiksel analizlere göre; başarı ve nicelik açısından ve iki grup arasında motor becerilerde anlamlı bir değişiklik bulunmamıştır. Deneme sayısı ile doğru sayı arasındaki ilişkiye bakıldığında 2. ve 3. haftalarda kontrol grubu lehine pozitif yönde bir korelasyon olduğu görülmüştür ($p < .01$). Deney grubu; araştırma hipotezleri açısından, herhangi bir fark yaratmamıştır.

Turan (2006), özel eğitim alanında müzik dersi veren öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları belirlemeyi amaçladığı yüksek lisans tezinin verilerinin elde edilmesinde; tarama modelini esas almış ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları belirlemeye yönelik hazırlanan bir anket uygulamıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; öğretmenlerin müzik dersine ilişkin yeterliklerinin düşük düzeyde olduğu, ders sırasında kullanılan materyallerin yetersiz olduğu ve eğitim-öğretim ortamlarının müzik dersi öğretimine uygun olmadığı görülmüştür. Özel eğitim müzik dersi müfredatı ve özel eğitimle ilgili yayınların da yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.2.2.Yurt Dışında Yapılmış Olan Çalışmalar

Bu başlık altında ilgili yurt dışında yapılmış olan araştırmalar yer almaktadır. Bu araştırmalar, hazırlandıkları yıllara göre kendi içerisinde alfabetik sıraya göre eklenmiştir.

Román, Cisneros, Casas, ve Astray (2022)'in makale çalışmalarında, katılımcı bir eylem araştırması sürecinde farklı sanatsal ifade stratejilerinin kullanımını açıklayan projenin kahramanlarının bir üniversitedeki sosyo-mesleki eğitim programı bağlamında zihinsel yetersizliği olan gençler ve aileleri olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmanın temel amacı, katılımcıların bakış açılarından aşırı koruma-özerklik sürekliliği etrafındaki temaları keşfetmektir. Farklı disiplinlerden (görsel sanat, performans sanatı ve müzik) bir dizi sanatsal teknik, terimler ve bunların etkilerini tartışmak ve tanımlamak için bir araç olarak kullanılmıştır. Başlangıçta gençler ve ebeveynleri, aynı araştırma adımlarını izleyerek ve benzer faaliyetlerde bulunarak ayrı ve bağımsız olarak çalışmışlardır. Süreç ve metodoloji, normal yaşamın günlük etkileşimleri yoluyla mümkün olmayacak olan boşluğu kapatmak ve karşılıklı anlayışı artırmak için fırsatlar üretmiştir. Üniversite ortamında yaygın olarak bulunmayan etkinliklerin tanıtılmasının yararlarını ve zorluklarını vurgulayan somut örnekler sunulmaktadır. Ayrıca araştırmadan elde edilen bulguların analizi, zihinsel yetersizliği olan kişilerle katılımcı eylem araştırması projelerinde sanat tekniklerinin olası kullanımı hakkında eleştirel bir yansımayı içermektedir.

Sarada ve Rao (2022) zihinsel yetersizliği olan çocuklarda müziğin sayı kavramını öğrenmeye etkisini araştırdıkları makale çalışmalarına, 6-9 yaşlarında hafif zihinsel yetersizliği olan 10 çocuk katılmıştır. Değerlendirmede ön test - son test kontrol grubu tasarımı kullanılmıştır. Deney grubuna veya kontrol grubuna rastgele atanan denekler ile zihinsel yetersizliği olan çocuklar arasında sayı kavramını değerlendirmek için bir kontrol listesi geliştirilmiştir. Ön ve son testler hariç olmak üzere iki hafta boyunca 20 seans ve 40 dakikalık bir uygulama verilmiştir. Bulgular, öğretim aracı olarak müzik dersi alan deney grubundaki deneklerin, kontrol grubundaki deneklere göre sayı kavramlarını öğrenmede daha yüksek başarı gösterdiklerini ortaya koymuştur.

Licardo, Volčanjk ve Haramija (2021) hafif düzeyde zihinsel yetersizliğe sahip olan ilköğretim öğrencilerinin, kolay metinleri kullandıktan sonra iletişim becerilerindeki farklılıkları araştırdıkları makale çalışmalarında; deney grubu için kolay bir metinle yazılmış öyküleyici bir metin, kontrol grubu için ise aynı içeriğe sahip ama normal

metinle yazılan öyküleyici bir metin kullanarak dil ve iletişim becerilerindeki farklılıkları incelemeyi amaçlamışlardır. Sonuçlar; kolay okunan metni dinleyen hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin, öğretmenleri ile yapılan bireysel görüşmelerde üstün iletişim becerileri sergilediklerini göstermektedir. Ölçülen değişkenlerin hepsinde önemli farklılıklar meydana gelmiştir. Araştırmada, kolay okunan metinlerin hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin yararlarına olduğu saptanmıştır.

Rushton ve Kossyvaki (2020) Birleşik Krallık'ta derin ve çoklu öğrenme güçlüğü çeken hafif zihinsel yetersizliğe sahip çocukların ve gençlerin ev yaşamlarında müziğin rolüne ilişkin ebeveyn algılarını araştırmayı amaçladıkları makale çalışmalarında; müzik dinlemenin ve yapmanın, çocuklarının ruh halini, davranışlarını ve ilişkilerini nasıl şekillendirebileceğine dair ebeveyn görüşlerini dikkate almışlardır. Karma yöntemli açıklayıcı bir sıralı tasarım ve kesitsel anket metodolojisi kullanılan çalışmada, çoklu öğrenme güçlüğü olan çocukların ve gençlerin ebeveynleri ve bakıcılarından veri toplanmıştır. Veriler çevrimiçi bir anketten (n = 48) ve ardından çevrimiçi bire bir görüşmelerden (n = 10) toplanmıştır. Ebeveynler, çoklu öğrenme güçlüğü olan çocuk ve gençlerin evde müzik yapmaktan daha çok, müzik dinlediklerini bildirmişlerdir. Ayrıca müziği; keyif almak, duygu durum düzenlemesini desteklemek ve çoklu öğrenme güçlüğü olan gençlerin yaşamlarına katkı sağlamak için kullanıldığını belirtmişlerdir. Sonuç olarak; ebeveynler, müzik dinlemenin kendilerini ailelerine daha bağlı hissetmelerine ve ilişkilerini güçlendirmelerine yardımcı olduğunu bildirmişlerdir. Müziğin çoklu öğrenme güçlüğü olan kişilerin ve ailelerinin ev yaşamlarında sahip olabileceği olumlu rolü özetlemektedir.

Foley (2017) yüksek lisans tezinde, OSB olan öğrenciler için müzik eğitiminin yararlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Bu nitel araştırma yoluyla veriler; Kuzey Kaliforniya'da bir devlet ilkokul/ortaokulunda görev yapan öğretmenlerden ve ortaokul öğrencilerinden elde edilmiştir. Sonuç olarak; müzik eğitiminin OSB olan öğrencilere akademik, davranışsal ve iletişimsel beceri alanlarında faydalı olduğu belirlenmiştir.

Lloyd (2017) yüksek lisans tezinde; müzik sınıfının, hafif ve orta düzeyde zihinsel yetersizliğe sahip 3. ve 5. sınıf öğrencilerinin bireyselleştirilmiş eğitim programlarında tanımlanan akademik, sosyal ve davranışsal hedeflerini geliştirmede nasıl etkilediğini araştırmıştır. Bu nitel araştırma çalışmasında, dokuz haftalık müzik programı boyunca sınıfta hem müzikal hem de müzik dışı öğretimlerin gözlemleri yapılmıştır.

Öğretmenler ve velilerle yapılan görüşmeler de dahil olmak üzere çoklu veri formları da kullanılmıştır. Araştırmacı, bireyselleştirilmiş eğitim programlarının hedeflerinden yola çıkarak, özel eğitim sınıfında müzik sanatının kullanılmasının özel eğitim öğrencileri için faydalı olduğunu bulgularının bir sonucu olarak ortaya koymuştur.

Urazaliyeva, Kulmanova, Yerbolat, Zhusupova, Omirbayeva, Sultanova ve Akhmetzhanova (2014) ZYSB'lere verilen müzik eğitiminin özelliklerini araştırdıkları makale çalışmalarında, Kazakistan Cumhuriyeti'ndeki yetersizliği olan çocuklara özel ilgi gösterildiğini; eğitim, öğretim, mesleki eğitim ve oryantasyon gibi güncel sorunların devletlerinin öncelikli görevi olduğundan bahsetmektedirler. Çalışmalarına dahil olan çocukların çoğunun müzik dinlemeyi reddettiği durumlarla karşılaşmışlardır. Bu nedenle repertuarları kısa, basit, anlamlı, kolay anlaşılır müzik eserleri ve şarkılardan oluşmuştur. ZYSB'lere şarkının müzik eşliğinde söylenmesi sırasında şarkıyı hecelerle/cümlelerle söylemek gerektiğini ifade etmişler ve mırıldanma yardımıyla şarkının melodisiyle birlikte öğretilbileceğini savunmuşlardır.

Lim (2007) tarafından yapılan doktora tezinde; gelişimsel konuşma dili eğitiminin, müzik yoluyla OSB olan çocukların konuşma becerisine olan etkisi incelenmiştir. Çalışmanın sonuçları, hem müzik hem de konuşma eğitiminde katılımcıların ön testten son teste kadar "Sözel Üretim Değerlendirme Ölçeği" puanlarını artırdığını göstermiştir. Müzik eğitimi alan katılımcılar konuşma becerilerinde, konuşma eğitimi alan katılımcılardan daha fazla ilerleme sağlamıştır; ancak, fark istatistiksel olarak anlamlı olmamıştır.

DiGiammarino (1990) makale çalışmasında, toplumda yaşayan hafif-şiddetli zihinsel yetersizliği olan 120 kişinin cinsiyet, sorunlu davranışın şiddeti, ZY düzeyi ve yaşadığı yer gibi kişisel değişkenler arasındaki ilişki ve gösterdiği fonksiyonel müzik becerileri araştırılmıştır. ZY olan kişiler için yaşam düzenlemelerinde çalışan profesyonel ve profesyonel olmayan personel, ekolojik bir değerlendirme stratejisi kullanılarak türetilen 45 işlevsel müzik becerisinin bir kontrol listesini içeren bir anket aracılığıyla seçilen denekler hakkında veri toplanmıştır. Regresyon analizi sonuçları, işlevsel müzik becerilerinin sayısının, ZY düzeyi ve yaşanan yer ile anlamlı olarak ilişkili olduğunu ($p = .000$), zihinsel yetersizliğin şiddeti arttıkça işlevsel müzik becerilerinin azaldığını ve yaş arttıkça arttığını göstermiştir. Çapraz tablo analizi, her bir işlevsel müzik becerisini sergileyen zihinsel yetersizliği olan kişilerin yüzdesi hakkında tanımlayıcı

veriler sağlamıştır. Bu çalışmanın sonuçları, ZY'si olan kişilerin boş zaman eğitim programlarına işlevsel müzik becerilerinin dahil edilmesi için gerekli argümanları desteklemek adına gerekli ön koşul bilgilerinin sağlanmasını desteklemektedir.

Jellison ve Duke (1994) makale çalışmalarında, “ZY” etiketli çocukların müzik derslerine giren öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının beklentileri üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamışlardır. Denekler (N = 336) üniversite müzik eğitimi bölümleri (n = 92), ilköğretim bölümleri (n = 95) ve devlet okulu ilköğretim müzik öğretmenlerinden (n = 139) oluşmaktadır. Deneklere, öğretmen olarak öğrencilerin müzik ve sosyal becerilerine dayalı, müzik sınıflarına öğrenci kabul etmelerine veya almamalarına izin verilen varsayımsal bir senaryo sunulmuştur. Denekler, yeni öğrencilerin sınıfa kabul edilmeden önce her bir davranışı öğrenmelerinin ne kadar önemli olduğunu düşündüklerini belirten 25 müzik davranışı ve 25 sosyal davranıştan oluşan listeleri derecelendirmişlerdir. Denekler, biri “ZY” olarak tanımlanan ve diğeri bilinen hiçbir engeli olmadığı belirlenen 2 varsayımsal 3. sınıf öğrencisi için puan vermişlerdir. Genel olarak denekler sosyal davranışları öğrenmekten ziyade, müzik davranışlarını öğrenmeye daha fazla istekli olduklarını ifade etmişler; yani, her denek, öğrencinin yetersiz olarak etiketlenip etiketlenmediğine bakılmaksızın, yeni bir öğrencinin sınıflarına girmeden önce öğrenmesi için sosyal davranışları daha önemli olarak değerlendirmişlerdir. Etiketli ve etiketsiz öğrenci kategorileri arasında ve katılımcı gruplar arasında çok değişkenli önemli farklılıklar olmuştur. Tüm katılımcılar arasında hem müzik hem de sosyal davranışlar; etiketlenmemiş öğrenci için yetersizliği olan öğrenciye göre daha önemli ön koşullar olarak kabul edilmiştir. Deneyimli öğretmenler, sınıflarına giren etiketli veya etiketsiz bir öğrenciye müzik davranışlarını öğretmek için genel olarak daha fazla istekli olduklarını ifade etmişlerdir.

Wehmeyer ve Schwartz (1998) makale çalışmalarında, ZY hizmetleri; rehabilitasyon, eğitim ve psikoloji alanlarında zihinsel ve gelişimsel yetersizliği olan bireyler için kendi hayatlarını sürdürebilme ihtiyacının, insanların gelişmiş bir hayat deneyimi yaşamaları için bu sonucun önemine dayalı olarak artan bir farkındalığın var olduğunu belirtmişlerdir. Bu çalışmada, zihinsel yetersizliği olan 50 bireyin yaşam kalitesi ve kendi hayatlarını sürdürebilme ihtiyacı ile ilgili veriler toplanmış ve veriler, kendi hayatlarını sürdürebilme ihtiyacının yaşam kalitesine katkısını belirlemek ve bunlar arasındaki ilişkiyi incelemek için fonksiyon analizi ve korelasyonel analizler kullanılarak

analiz edilmiştir. Elde edilen veriler, zihinsel ve gelişimsel yetersizliği olan bireyler için kendi hayatlarını sürdürebilme çabalarını desteklemektedir.



BÖLÜM III

3.YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, ortam, katılımcılar, verilerin toplanması, formlar, günlük, toplantı kayıtları ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olan eylem araştırması deseni kullanılmıştır.

Eylem araştırması; bir okulda çalışan yönetici, öğretmen, eğitim uzmanı ya da mühendis, yönetici, insan kaynakları uzmanı gibi bir uygulayıcı tarafından doğrudan veya bir araştırmacıyla birlikte uygulama sürecine ilişkin sorunların ortaya çıkarılmasıdır. Hali hazırda ortaya çıkmış bir sorunu anlamak ve çözmek için sistematik olarak veri toplamayı ve analiz etmeyi içeren bir araştırma yaklaşımıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Bireylerin sistematik faaliyetler yoluyla belirli sorunları çözmek için işbirliği içinde hareket ettikleri bir araştırma yaklaşımıdır (Aydın, 2015). Eylem araştırmasına uygulayıcı temelli araştırma denir. Uygulayıcının yapmak istedikleriyle, yaptığıın ne kadar uyumlu olduğunu kontrol etmek için kullanılır. Araştırma temel olarak uygulayıcının kendi çalışmasına odaklanmayı ve incelemeyi amaçlar (Kış, 2007).

Eylem araştırması, uygulamada ortaya çıkan sorunları anlamak ve çözmek için tek başına veya bir araştırmacıyla birlikte çalışan uygulayıcıları içerir. Araştırma ve uygulamayı bir araya getiren ve araştırma sonuçlarının uygulamaya aktarılmasını kolaylaştıran bir yaklaşımdır. Eylem araştırmalarında esnek bir yaklaşım söz konusudur. Araştırmacının verilere yakın olması, süreci yakından bilmesi ve deneyimlemesi önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Eylem araştırmasının anahtar özellikleri:

- 1.Eylem araştırması sistematiktir.
2. Bir cevapla başlanmaz.

3.Bir eylem araştırmasının kesin ya da etkili olması için karışık veya detaylı olması gerekmez.

4.Veri toplamaya başlamadan önce araştırma uygun şekilde planlanmalıdır.

5.Eylem araştırması projeleri değişen uzunluktadır.

6.Gözlemler düzenli olmalı, ancak mutlaka uzun olmamalıdır.

7.Eylem araştırması projeleri basit ve resmi olmayandan ayrıntılı ve resmi olana kadar uzanır.

8. Eylem araştırması bazen teoriye gömülür.

9.Eylem araştırması nicel bir araştırma değildir.

10.Nicel eylem araştırması projelerinin bulguları sınırlıdır (Uzuner ve Anay, 2019).

Eylem araştırması mevcut yöntemlerden iki temel açıdan farklıdır. Birincisi; diğer insanlar, ortamlar veya durumlar hakkında genellemelere en az önem veren araştırmadır. Eylem araştırmacıları kesin genellemeler aramak yerine, kişisel olarak dahil oldukları belirli bir durumun şartlarını değiştirmelerini sağlayacak bilgileri elde etmeye odaklanırlar. Eylem araştırmasının ikinci farklılığı ise; çalışmanın sonuçlarından etkilenebilecek kişilerin yanı sıra, deneklerin aktif katılımına önem vermektedir. Bu nedenle; eylem araştırmasında yaygın olarak kullanılan kavramlar, katılımcılar veya taraflardır ve onları çalışma grubunun bir parçası olarak araştırma sürecine doğrudan dahil etme amacını yansıtır. Katılımın kapsamı, basitçe araçların seçilmesine ve/veya veri toplanmasına, araştırma amacını ve araştırma sorusunu dile getirmeye yardımcı olmaktan, araştırmanın başından sonuna kadar tüm yönlerine gerçekten katılmaya kadar uzanır (Büyüköztürk vd., 2014).



Şekil 1:

Eylem Araştırması Süreci (Yıldırım ve Şimşek, 2021: 321).

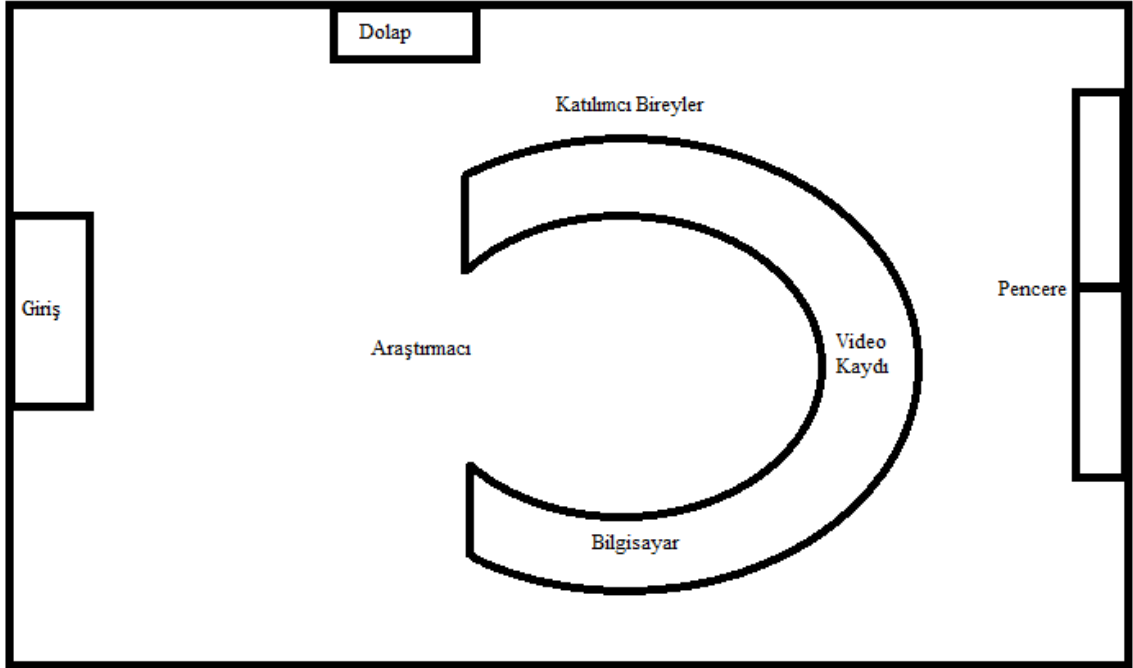
Eylem araştırması süreç odaklıdır. Belirli bir sürecin kendi ortamında uzun süre çalışılması ve odaklanılan problem hakkında veri toplanması meselesidir. Böylece çevredeki bireylerle olan gelişmeler, değişimler ve etkileşimler ayrıntılı ve derinlemesine anlaşılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

3.1.1.Ortam

Araştırma Bayburt ilinde bulunan ÖERM’de gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların gizliliğini korumak amacıyla, kurumun ismi yazılmamıştır. Kurumdaki yetkili kişi ve/veya öğretmenlerin uygun gördüğü bir sınıfta çalışma sürdürülmüştür. Genel olarak sınıflarda u şeklinde bir masa ve dört sandalye; özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için tasarlanmış materyaller ve oyuncaklar bulunmaktadır. Her öğrenci, kendi öğretmenin odasında bireysel ya da grup halinde eğitim almaktadır.

Kurumda toplam 13 öğretmen ve eğitim gören 216 öğrenci bulunmaktadır. Kurumun bulunduğu çevre; alt sosyo-ekonomik düzeydedir ve kurumun arka tarafındaki küçük bir alan dışında bahçesi bulunmamaktadır. 4 tanesi öğrencilerin grup odaları olmak üzere toplamda 20 derslikli, 4 katlı büyük bir apartman binasıdır.

Kurumda bulunan sınıfların genel krokisi **Şekil 2**'de gösterilmiştir.



Şekil 2:
Sınıf krokisi

Şekil 2'de görüldüğü gibi sınıfların genel planı şu şekildedir:

Girişin sol tarafında bir dolap, karşısında ise pencere bulunmaktadır. U şeklinde olan masanın orta kısmına araştırmacı ve masanın sağ ya da sol kısımlarına katılımcı bireyler yan yana ve/veya bireysel olarak oturmaktadırlar. Katılımcı bireylerin oturma düzenlerine göre bilgisayarın ve video kaydının başlangıç yeri değişebilmektedir.

3.1.2.Katılımcılar

Bu bölüm; öğrenciler, öğretmenler, aileler ve tez izleme komitesi olmak üzere 4 başlık içermektedir.

3.1.2.1.Öğrenciler

Bayburt ilinde bulunan ÖERM'de yetkili kişi ve öğretmenlerle görüşülmüş, 2021-2022 eğitim öğretim yılında kurumda öğrenim gören hafif düzey ZY'si olan ve konuşma becerilerinde sorun/eksiklik yaşayan 7 bireye ulaşılmıştır. (*Ön değerlendirme sonrasında bir öğrenci kurumdan eğitim almayı bıraktığı için, sayı 6 bireye düşmüştür*). Bu katılımcılar, alan uzmanlarından ve çalışma yapılan kurumda görev yapan öğretmenlerden görüş alınarak seçilmiştir.

Katılımcıların Rehberlik Araştırma Merkezi'nden (RAM) alınan raporlarındaki bilgilere kurumdan ulaşılmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri **Tablo 2**'de gösterilmiştir.

Tablo 2.
Katılımcıların Demografik Özellikleri

Öğrencinin Adı	Cinsiyet	Takvim Yaşı	Yetersizlik Türü/Düzeyi	Okuma Yazma Bilgisi	Kurumda Kaç Yıldır Eğitim Aldığı	Yetersizliği ile İlgili Kullanılan Bir Cihaz ya da Araç Olup Olmadığı	Yetersizliği Dışında Başka Bir Hastalığı/Şikayeti Olup Olmadığı
Ali	Erkek	8	Zihinsel Yetersizlik /Hafif Düzy	Hayır	4	Yok	Yok
Bilal	Erkek	9	Zihinsel Yetersizlik /Hafif Düzy	Başlangıç seviyesi	3	Yok	Yok
Cem	Erkek	12	Zihinsel Yetersizlik /Hafif Düzy	Evet	5	Yok	Yok
Davut	Erkek	7	Zihinsel Yetersizlik- Dil ve Konuşma Güçlüğü/ Hafif Düzy	Başlangıç seviyesi	1	Yok	Yok

Emre	Erkek	12	Otizm- Zihinsel Yetersizlik/ Orta Düzey	Evet	6	Yok	Yok
Fırat	Erkek	15	Zihinsel- Bedensel Yetersizlik/ Hafif Düzey	Evet	9	Yok	Yürümede sıkıntısı var/ Fizik tedavi alıyor
Güven	Erkek	9	Zihinsel Yetersizlik/ Orta Düzey	Hayır	4	Yok	Yok

*Tabloda kullanılan isimler etik kurallar gereğince değiştirilip, kod adlar kullanılmıştır.

Tablo 2'ye göre bütün katılımcı bireylerin cinsiyeti erkektir. Çocukların yaşları sırasıyla: 8, 11, 7, 10, 15 ve 9'dur. Yaşı en küçük olan Davut, en büyük olan Fırat'tır. Bilal ve Cem hafif düzey; Güven orta düzey ZY'ye sahiptir. Davut, hafif düzey ZY'ye ve dil/konuşma gücüne; Fırat, hafif düzey ZY ve bedensel yetersizliğe sahiptir. Emre, orta düzey otizmlidir. Bilal ve Davut'un başlangıç düzeyinde okuma/yazması varken; Cem, Emre ve Fırat okuma/yazma bilmektedirler. Sadece Güven okuma/yazma bilmemektedir. Hiçbirinin kullandığı bir cihaz ya da araç yoktur. Fırat'ın bedensel yetersizliği varken Bilal, Cem, Davut, Emre ve Güven'in başka bir yetersizliği ya da sağlık problemi yoktur.

Birinci katılımcı **Ali**, doğum yaşı 8 olan hafif düzey ZY tanılı bir erkek çocuktur. Okuma/yazma bilmeyen Ali, kurumda 4 yıldır eğitim almaktadır. Yetersizliği ile ilgili kullanılan bir cihaz ya da araç yoktur. Yetersizliği dışında başka bir hastalığı bulunmamaktadır. *Ali, ön değerlendirmeden sonra kurumda eğitim almayı bıraktığı için çalışmadan çıkarılmıştır.*

İkinci katılımcı **Bilal**, doğum yaşı 9 olan hafif düzey ZY tanılı bir erkek çocuktur. Başlangıç seviyesinde okuma/yazma bilen Bilal, kurumda 3 yıldır eğitim almaktadır. Yetersizliği ile ilgili kullanılan bir cihaz ya da araç yoktur. Yetersizliği dışında başka bir hastalığı bulunmamaktadır.

Üçüncü katılımcı **Cem**, doğum yaşı 12 olan hafif düzey ZY tanılı bir erkek çocuktur. Okuma/yazma bilen Cem, kurumda 5 yıldır eğitim almaktadır. Yetersizliği ile ilgili kullanılan bir cihaz ya da araç yoktur. Yetersizliği dışında başka bir hastalığı bulunmamaktadır.

Dördüncü katılımcı **Davut**, doğum yaşı 7 olan hafif düzey ZY ve dil-konuşma güçlüğü tanılı bir erkek çocuktur. Başlangıç seviyesinde okuma/yazma bilen Davut, kurumda 1 yıldır eğitim almaktadır. Yetersizliği ile ilgili kullanılan bir cihaz ya da araç yoktur. Yetersizliği dışında başka bir hastalığı bulunmamaktadır. Ancak aile ile görüşme sonrasında, Davut'un küçük dili olmadığı için harfleri çıkarmakta sorun yaşadığı bilgisine ulaşılmıştır.

Beşinci katılımcı **Emre**, doğum yaşı 12 olan orta düzey ZY tanılı bir erkek çocuktur. Okuma/yazma bilen Emre, kurumda 6 yıldır eğitim almaktadır. Yetersizliği ile ilgili kullanılan bir cihaz ya da araç yoktur. Yetersizliği dışında başka bir hastalığı bulunmamaktadır.

Altıncı katılımcı **Fırat**, doğum yaşı 15 olan hafif düzey zihinsel ve bedensel yetersizlik tanılı bir erkek çocuktur. Okuma/yazma bilen Fırat, kurumda 9 yıldır eğitim almaktadır. Yetersizliği ile ilgili kullanılan bir cihaz ya da araç kullanmamakta ve aldığı akademik desteğe ek olarak yürümede sıkıntı yaşadığı için fizik tedavi almaktadır.

Yedinci katılımcı **Güven**, doğum yaşı 9 olan orta düzey ZY tanılı bir erkek çocuktur. Okuma/yazma bilmeyen Güven, kurumda 4 yıldır eğitim almaktadır. Yetersizliği ile ilgili kullanılan bir cihaz ya da araç yoktur. Yetersizliği dışında başka bir hastalığı bulunmamaktadır.

3.1.2.2.Öğretmenler

Araştırmanın yapıldığı eğitim kurumundaki yetkili kişi ve/veya öğretmenlerden konuşma becerilerinde sorun yaşayan katılımcı öğrenciler hakkında görüş almak amacıyla uzman görüşleri doğrultusunda öğretmen ön görüşme formu (Ek 4) ve öğretmen son görüşme formu (Ek 5) hazırlanmıştır.

Etik kurallar gereği kurumdaki öğretmenlerin isim ve soy isimleri kısaltılarak branşları ve kurum bilgileri **Tablo 3**'te gösterilmiştir:

Tablo 3.
Öğretmenlerin Branşları ve Kurum Bilgileri

İsim	Branş	Destek Hizmeti Vermeye Başladığı Tarih	Özel Eğitim Sertifikasının Olun/Olmadığı	Girdiği Yetersizlik Modülleri	Grup Öğretmeni/Bireysel Öğretmen Bilgisi
Ü.C.Y.	Özel eğitim öğretmeni	31.03.2020	Var	Bedensel yetersizlik- İşitme yetersizliği- Otizm spektrum bozukluğu-Öğrenme güçlüğü-Zihinsel yetersizlik	Bireysel - grup eğitimi
F.K.	Rehber öğretmen	20.08.2021	Yok	İşitme yetersizliği- Otizm spektrum bozukluğu-Öğrenme güçlüğü- Zihinsel yetersizlik	Bireysel- grup eğitimi
A.Y.	Özel eğitim öğretmeni	05.02.2008	Var	Bedensel yetersizlik- İşitme yetersizliği- Otizm spektrum bozukluğu-Öğrenme güçlüğü-Zihinsel yetersizlik	Bireysel- grup eğitimi
A.Ö.	Beden eğitimi öğretmeni	11.10.2017	Yok	-	Grup eğitimi

E.K.	Özel eğitim öğretmeni	06.09.2021	Var	Bedensel yetersizlik- İşitme yetersizliği- Otizm spektrum bozukluğu-Öğrenme güçlüğü-Zihinsel yetersizlik	Bireysel – grup eğitimi
B.Y.	Rehber öğretmen	10.04.2021	Yok	İşitme yetersizliği- Otizm spektrum bozukluğu-Öğrenme güçlüğü- Zihinsel yetersizlik	Bireysel - grup eğitimi

Tablo 3'te görüldüğü gibi Ü.C.Y. ve E.K. özel eğitim sertifikaları olan özel eğitim öğretmenleridir. Bedensel yetersizlik, işitme yetersizliği, OSB, öğrenme güçlüğü ve zihinsel yetersizliği olan bireylere grup eğitimi/bireysel eğitim vermektedirler. A.Y. özel eğitim sertifikası olan, özel eğitim öğretmeni. Bedensel yetersizlik, işitme yetersizliği, OSB, öğrenme güçlüğü ve zihinsel yetersizliği olan bireylere grup eğitimi/bireysel eğitim vermektedir. F.K. ve B.Y. rehber öğretmendir. F.K. ve B.Y.'nin özel eğitim sertifikaları bulunmamaktadır. A.Ö. beden eğitimi öğretmeni ve kurumda yalnızca grup derslerine girmektedir. Kurumda çalışma süresi en kısa olan E.K., en uzun olan kişi ise A.Y.'dir.

3.1.2.3.Aileler

Bayburt ilinde bulunan ÖERM'deki konuşma becerilerinde sorun yaşayan katılımcı bireylerin ailelerine uygulama öncesi ve uygulama sonrası durumları hakkında görüş almak amacıyla uzman görüşleri doğrultusunda Aile Görüşme Formu (Uygulama Öncesi Görüş Formu) (Ek 5) ve Aile Görüşme Formu (Uygulama Sonrası Görüş Formu) (Ek 6) hazırlanmıştır. Çalışma yapılan 6 bireyden 5 tanesinin annesi ile görüşülmüş, bir tanesinin ise halası ile görüşülerek (*yöntem kısmında detaylı olarak anlatılmıştır*) formlar doldurulmuştur. Katılımcı bireylerin aile fertlerinden görüşme yapılan kişilerin isimleri etik kurallar gereği kısaltılarak yazılmıştır:

Bilal'in Annesi: M.V.

Cem'in Halası: Z.Ö.

Davut'un Annesi: Ş.K.

Emre'nin Annesi: N.U.

Fırat'ın Annesi: H.S.

Güven'in Annesi: B.A.

3.1.2.4. Tez İzleme Komitesi

Bu komite; araştırmacının, müzik eğitimi ve özel eğitim alanlarında uzman olan tez danışmanları olarak üç öğretim üyesinden oluşmuştur. Müzik eğitimi uzmanları; araştırmacının danışmanı ve eylem araştırması doğası gereği tez izleme komitesinde yer alan müzik alan uzmanı; özel eğitim alan uzmanı ise araştırmacının eş danışmanıdır. Araştırma sürecinin başlangıcından itibaren, Google Drive aracılığıyla araştırmacının öğretim günlerinde kaydettiği çalışmaları (video, ses kaydı) tez izleme komitesi üyelerine sunmuş ve komite üyeleri bu verilere dayalı olarak, hem araştırmacının nasıl ilerlediğini kontrol etmek hem de çalışmanın verilerini incelemek amacıyla gerekli incelemelerini yapıp, geri dönüt sağlamışlardır. Bu süreç; araştırmanın sonuçlandırılmasına ve raporlanmasına kadar devam eden bir süreçtir (Kış, 2007).

Süreç içerisinde, araştırmacı ve danışmanlar tarafından süreç değerlendirmeleri yapılmıştır. Eylem araştırması doğası gereği uygulama süreci içerisinde yapılan değerlendirmelerin sonuçları dikkate alınarak, elde edilen verilerle uygulamanın problemi ve alt problemleri değişikliğe uğrayabilmektedir. Araştırma sürecinde bu değişiklikler alt problemlere yansıtılmıştır.

3.2.Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında; kuramsal çerçeve bölümünde araştırmanın konusu ile ilgili kaynaklara, literatür taraması ve doküman analizi yapılarak ulaşılmıştır. Doküman analizi kısmında BEP ve öğrenci dosyaları incelenmiştir.

Doküman analizi, araştırması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini içerir (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Araştırmanın nicel aşamasından elde edilen bulgulara ulaşmak için katılımcı bireylerin konuşma düzeylerini belirlemeye yönelik uzman görüşleri doğrultusunda

hazırlanan ön değerlendirme ve son değerlendirmelerde “Masal” ve “Yurdumda” isimli şarkılar ile “Mırnav’ın Yeni Arkadaşı” masal metni kullanılmıştır. Belirlenen şarkılar ve masal metni, katılımcıların düzeylerine uygun olarak, şarkılarda ve masal metninde geçen kelimelerin kolay söylenebilirliği/telaffuzu açısından seçilmiştir. Araştırmanın nitel aşamasında ise; katılımcılara K.K.L. (Ek 3) uygulanmıştır. Nitel veriler, katılımcıların aileleri ve öğretmenlerine uygulanan yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen bulgularla desteklenmiştir.

Verilerin toplanmasında araştırmacının tuttuğu günlük verilerinden yararlanılmıştır. Ayrıca, her öğretim video ile kayıt altına alınarak, arşivlenmiştir.

Ön değerlendirme ve son değerlendirme videolarının uzman görüşleri doğrultusunda puanlanmasından sonra oluşturulan formun güvenilirliği için iki puanlayıcı arasındaki puanlayıcı güvenilirliğinden yararlanılmıştır. Puanlayıcılar arasındaki güvenilirlik için Cohen Kappa katsayısına bakılmıştır ve .67 ($p < .001$) olarak hesaplanmıştır. Kappa katsayısından elde edilen veriler “Zayıf uyuma= $< .20$; kabul edilebilir uyuma= $.21-.40$ arası; orta derecede uyuma= $.41-.60$ arası; iyi uyuma= $.61-.80$ arası; çok iyi uyuma= $.81-1.00$ arası olarak yorumlanmaktadır (Landis ve Koch, 1977; Şencan, 2005: 485). Bu sonuca göre formlardan elde edilen ölçümlerin güvenilir olduğu belirlenmiştir.

3.2.1. Formlar

Araştırmada kullanılan tüm formlar, uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanmıştır. Öğretmen Ön Görüşme Formu (Ek 4), Öğretmen Son Görüşme Formu (Ek 5), Aile Görüşme Formu (Uygulama Öncesi Görüş Formu) (Ek 6) ve Aile Görüşme Formları (Uygulama Sonrası Görüş Formu) (Ek 7) yarı yapılandırılmış görüşme formları olarak hazırlanmış ve uygulanmıştır.

Görüşme, en az iki kişi arasında sözlü bir iletişim sürecidir. Görüşme, araştırmada yanıt aranan sorular çerçevesinde ilgili kişilerden veri toplanması şeklinde ifade edilebilir ve belirli bir araştırma konusu veya sorusu hakkında derinlemesine bilgi sağlar. Yarı yapılandırılmış görüşmeler ise; hem sabit seçmeli yanıtlamayı hem de ilgili alanda derinlemesine bilgiye ulaşması mümkün kılar (Büyüköztürk vd., 2014).

20. yüzyılın son çeyreğinde görüşme, birçok sosyal bilim alanında etkin bir veri toplama yöntemi olarak yerini almıştır. Örneğin, organizasyon çalışmalarında, bilim

adamları, organizasyonların farklı yönlerini, özellikle kültürünü ve boyutlarını incelerken, görüşmeyi temel bir veri toplama aracı olarak kullanırlar (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Araştırmada kullanılan Öğretmen Ön Görüşme Formu (Ek 4), Öğretmen Son Görüşme Formu (Ek 5), Aile Görüşme Formu (Uygulama Öncesi Görüş Formu) (Ek 6) ve Aile Görüşme Formlarının (Uygulama Sonrası Görüş Formu) (Ek 7) analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır.

Katılımcı bireylerin ön değerlendirme ve son değerlendirmelerde konuşma becerilerinin ne düzeyde olduğunu saptamak amacıyla uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan “Öğrenci için Demografik Bilgi Formu” (Ek 4), “Öğretmen Ön Görüşme Formu” (Ek 4), “Öğretmen Son Görüşme Formu” (Ek 5), “Aile Görüşme Formu (Uygulama Öncesi Görüş Formu)” (Ek 6), “Aile Görüşme Formu (Uygulama Sonrası Görüş Formu)” (Ek 7) kullanılmış ve formlardan elde edilen sonuçlar nitel analiz yöntemlerinden betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir.

Betimsel analiz yöntemi; görüşme ve gözlem sonucunda elde edilen verilerin düzenlenmiş ve yorumlanmış şeklini okuyucuya sunar. Veriler önceden belirlenmiş temalara göre sınıflandırılır, özetlenir ve yorumlanır. Bulgular arasında neden-sonuç ilişkisi kurulur ve gerekirse vakalar arasında karşılaştırmalar yapılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Betimsel analiz dört aşamadan oluşmaktadır:

1. Betimsel analiz için çerçeve oluşturma
2. Tematik çerçeveye göre veri işleme
3. Bulguların açıklanması
4. Bulguları yorumlama (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

3.2.1.1. Öğretmen Ön Görüşme Formu

Uygulamaya başlamadan önce öğrencilerin konuşma becerilerinin ne düzeyde oldukları ve yapılacak olan çalışma için öğretmenlerin görüşlerinin ne olduğuna dair uzman görüşleri alınarak hazırlanmış olan toplamda 4 madde içeren yarı yapılandırılmış “Öğretmen Ön Görüşme Formu” (Ek 4), katılımcı bireylerin öğretmenlerine uygulanmıştır.

Öğrencilerin konuşmaları ile ilgili soruların yer aldığı öğretmen ön görüşme formunda, öğretmenler çoğu zaman cevap verirken zorlanmışlardır. İlk defa böyle bir form doldurdıklarını dile getirmişlerdir. Araştırmacı, formları doldururken çok zorlanmıştır (Araştırmacı Günlüğü, 11.04.2022: 6). Bu durumda öğretmenlerin, öğrenciler hakkında ne düzeyde gerçekçi bir değerlendirme yapabildikleri soru işareti oluşturmuştur.

3.2.1.2. Öğretmen Son Görüşme Formu

Araştırma süreci içerisinde zihinsel yetersizliği olan katılımcı bireylerin şarkı öğretimi yolu ile konuşma becerilerinde ne tür bir değişiklik görüldüğü konusunda uzman görüşleri alınarak hazırlanmış olan toplamda 8 madde içeren yarı yapılandırılmış “Öğretmen Son Görüşme Formu” (Ek 3), katılımcı bireylerin öğretmenlerine uygulanmıştır.

3.2.1.3. Aile Görüşme Formu (Uygulama Öncesi Görüş Formu)

Araştırma süreci öncesinde zihinsel yetersizliği olan katılımcı bireylerin konuşma, iletişim ve şarkı dinleme/söyleme durumlarının ne düzeyde olduğu konusunda uzman görüşleri alınarak hazırlanmış olan toplamda 7 madde içeren yarı yapılandırılmış “Aile Görüşme Formu” (Uygulama Öncesi Görüş Formu) (Ek 6), uygulama öncesinde katılımcı bireylerin ailelerine uygulanmıştır.

3.2.1.4. Aile Görüşme Formu (Uygulama Sonrası Görüş Formu)

Araştırma süreci içerisinde zihinsel yetersizliği olan katılımcı bireylerin şarkı öğretimi yolu ile konuşma becerilerinde ne tür bir değişiklik görüldüğü konusunda (uygulama öncesi ve sonrası dikkate alınarak) uzman görüşleri alınarak hazırlanmış olan toplamda 7 madde içeren yarı yapılandırılmış “Aile Görüşme Formu” (Uygulama Sonrası Görüş Formu) (Ek 7), uygulama sonrasında katılımcı bireylerin ailelerine uygulanmıştır.

3.2.1.5. Katılımcı İzin Formu

Araştırma süresi boyunca zihinsel yetersizliği olan katılımcı bireylere uygulanacak olan öğretim programı için ailelere sunulmak üzere hazırlanmış olan “Katılımcı İzin Formu” (Ek 9) ve çocuklarının uygulamaya katılmalarına ilişkin “Gönüllü Katılım için Aile İzin Formu” (Ek 10) hazırlanmıştır.

3.2.1.6. Öğrenci için Demografik Bilgi Formu

Zihinsel yetersizliği olan katılımcı bireyler için demografik bilgi formu hazırlanmıştır (Ek 8).

3.2.1.7. Konuşma Kontrol Listesi

Araştırmada kullanılan tüm formlar, uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanmıştır. K.K.L. (Ek 3) performans değerlendirme formu olarak dil ve konuşma güçlüğü olan bireylerin: Sesletim ve Ses Bilgisi, Akıcı Konuşma, Ses Bozuklukları, Gelişimsel Dil ile Edinilmiş Dil Bozuklukları performansını belirlemek ve buna dayalı olarak eğitim planı geliştirmek amacıyla özel eğitim alanında dört uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Hazırlanan liste süreç içerisinde; araştırmacı tarafından süreç öncesi ve sonrasında olmak kaydıyla, her bireye iki kere uygulanmış ve video kaydına alınmıştır. Araştırmacı video kayıtlarını eş danışmanına göndermiş ve eş danışman katılımcı bireylerin performanslarını incelemiştir. K.K.L. sonuçları şu şekilde analiz edilmiştir;

Her bir bireyin, süreç öncesi ve sonrasındaki performanslarına 0 ile 3 arasında puan verilmiştir. Süreç öncesi ve sonrasında alınan puanlar toplanmış ve yönerge sayısı kadar bölünerek, sonuç elde edilmiştir.

3.2.2. Günlük

Bu araştırmada kullanılan bir diğer veri toplama aracı ise araştırmacı günlüğüdür. Eylem araştırmasında günlükler, araştırma süreci hakkında ayrıntılı bilgiler verir. Günlükler, katılımcıların ve araştırmacının bakış açılarından, araştırma sürecinin bir vitrinini sunar (Kış, 2007).

Araştırma sürecinde öğretmenlerden, öğrencilerden veya araştırmaya katılan diğer kişilerden bir uygulama veya sorun hakkında günlük tutmaları istenebilir. Günlükler; bireysel gözlemlere, duygulara, tepkilere, yorumlara ve açıklamalara erişmek için faydalı olabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Toplantı süresince yaşanan olumlu/olumsuz her türlü olaylar, davranışlar, her bir katılımcı bireyin o gün içerisindeki fiziksel ve ruhsal durumları, öğretim esnasındaki performansları, tepkileri gözlenerek; araştırmacı tarafından günlüğe işlenmiştir.

3.2.3. Toplantı Kayıtları

Video kayıtları, öğrencilerin sözel olmayan davranışlarına, konularına ve ders boyunca hareketlerine, pedagojik tekniklere veya performanslara genel bir bakış sağlar (Uzuner ve Anay, 2019). Bu amaçla eylem araştırması doğası gereği planlama ve uygulama süreçlerinin değerlendirilip yeniden yapılandırılabilmesi amacıyla uygulama yapılan kurumda gerçekleştirilmiş olan her öğretimde katılımcı bireylerden (gizli tutulmak kaydıyla) ses ve video kayıtları alınmıştır. Alınan ses ve video kayıtları; araştırmacının danışmanları tarafından ve tez izleme komitesinde izlenerek araştırma sürecinin değerlendirilmesi amacı ile kullanılmıştır. Katılımcıların gizliliğini korumak adına bu bilgiler tez yazımı sonrasında, üç ayrı hafıza kartına kaydedilmiş ve arşivlenmiştir.

3.2.4. Gerekli İzinlerin Alınması

- Uygulama yapılan kurum için İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden (Ek 1),
- İnönü Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan (Ek 2),
- Çalışma grubunu oluşturan olan bireylerin ailelerinden gerekli izinler (Ek 9)-(Ek 10) alınmıştır.

3.3. Veri Analizi

Öğretim oturumları sonrasında 2-3 haftalık zaman dilimlerinde, süreç içerisindeki verileri izleme komitesi tarafından (tez izleme komitesi) yapılan izlemelerle haftalık verilerin analizi ve alınan kararlar doğrultusunda, araştırmacı; eylem planlarına yönelik olarak danışmanı ile toplamda 4 kere (Araştırmacı Günlüğü, 06.06.2022: 26, 25.07.2022: 50, 01.08.2022: 55, 10.08.2022: 65), eş danışmanı ile ise toplamda 8 kere (Araştırmacı Günlüğü, 11.04.2022: 6, 17.05.2022: 14, 01.06.2022: 24, 06.06.2022: 26, 20.06.2022: 31, 25.07.2022: 50, 01.08.2022: 55, 10.08.2022: 65) gerekli görülen değişiklikleri yapmıştır. Veriler süreç içerisinde sürekli olarak analiz edilerek, öğretimlerin değerlendirilmesi sağlanmış ve yaşanan sorunların erken fark edilip müdahale edilmesi mümkün olmuştur.

Elde edilen veriler; müzik öğretimi açısından ve konuşma gelişimi açısından olmak üzere toplamda iki grup halinde analiz edilmiştir.

Süreç sonunda; katılımcı bireylerin ön değerlendirme ve son değerlendirmede K.K.L.'den almış oldukları sonuçlar toplanmış, her bir başlığın içerdiği toplam seçenek

sayısına bölünmüş ve toplam puan elde edilmiştir. Öğretmen ön görüşme formu, öğretmen son görüşme formu, aile görüşme formu (uygulama öncesi görüş formu) ve aile görüşme formları (uygulama sonrası görüş formu) betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiş ve karşılaştırmalı sonuçlar, bulgular kısmına eklenmiştir.

Ön değerlendirme ve son değerlendirme videolarının uzman görüşleri doğrultusunda puanlanmasından sonra oluşturulan formun güvenilirliği için iki puanlayıcı arasındaki puanlayıcı güvenilirliğinden yararlanılmıştır. Puanlayıcılar arasındaki güvenilirlik için Cohen Kappa katsayısına bakılmıştır ve 67 ($p < .001$) olarak hesaplanmıştır. Kappa katsayısından elde edilen veriler “Zayıf uyuma= $< .20$; kabul edilebilir uyuma= $.21-.40$ arası; orta derecede uyuma= $.41-.60$ arası; iyi uyuma= $.61-.80$ arası; çok iyi uyuma= $.81-1.00$ arası olarak yorumlanmaktadır (Landis & Koch, 1977; Şencan, 2005: 485). Bu sonuca göre formlardan elde edilen ölçümlerin güvenilir olduğu belirlenmiştir.

Verilerin analizinde SPSS 20 paket programı kullanılmıştır. Çalışma grubundaki kişi sayıları 15’in altında olduğu için istatistiksel analizlerde parametrik olmayan testler tercih edilmiştir. Araştırmalarda örneklem oluşturan grupların büyüklüğünün 15’in altında olduğu durumlarda parametrik olmayan testlerin kullanılması bir zorunluluktur (Büyüköztürk, 2010: 8). Ön değerlendirme ve son değerlendirme sonuçları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ise Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi, bir gruba ait eşleştirilmiş iki farklı dağılım arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla kullanılır (Baştürk, 2011: 174; Büyüköztürk, 2010: 162). Verilerin çözümlenmesinde 0.05 önem düzeyi olarak kabul edilmiştir. Etki büyüklüklerinin belirlenmesi için r değerleri; $r = z\sqrt{2N}$ hesaplanmıştır. Bu değerlerin yorumlanmasında ise .1 küçük, .3 orta, .5 büyük etki aralıkları referans alınmıştır (Cohen, 1992; Fritz vd., 2012)

Yapılan analizler sonucunda son değerlendirme puanlarına göre; zihinsel yetersizliği olan bireylerde şarkı öğretiminin, konuşma becerilerini istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde artırdığı görülmüştür. Son değerlendirme puanları itibarıyla; “Yurdumda” şarkısının sözlerinin metin halini tekrar etmede anlamlı düzeyde bir fark oluşmazken, “Masal” şarkısında anlamlı düzeyde bir fark oluşmuştur. Her iki şarkıyı ezgisiyle tekrar etmede ve “Mırnav’ın Yeni Arkadaşı” masal metnini tekrar etmede fark

puanlarının sıra ortalaması ve toplam puanlar dikkate alındığında gözlenen farkın son değerlendirme lehine olduğu görülmüştür.

Ayrıca, öğretmen ve aile görüşmelerinden elde edilen bulgulara göre; süreç içerisinde kullanılan şarkı öğretimi uygulamalarının katılımcı bireyler üzerinde genel olarak olumlu bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır.

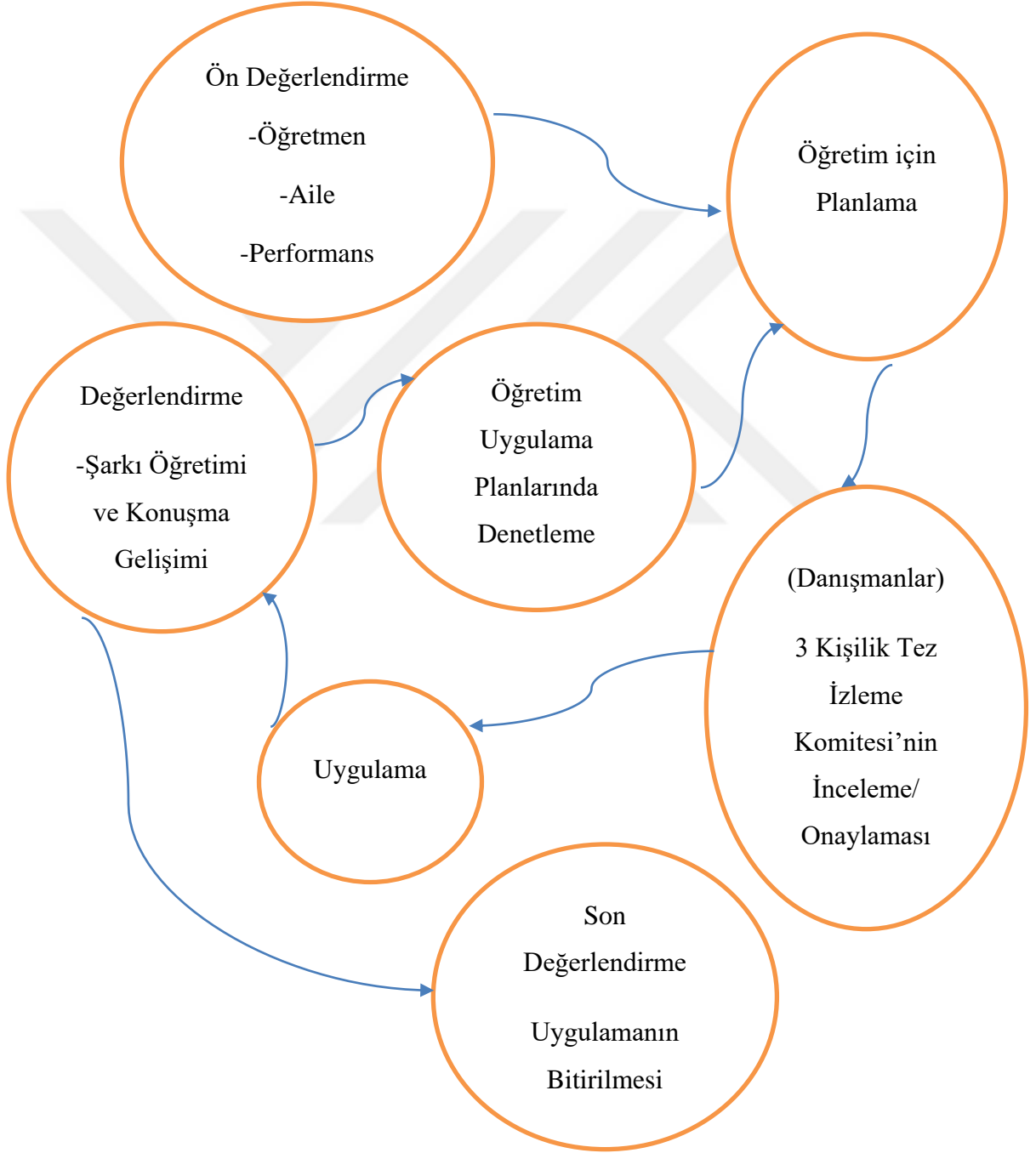


BÖLÜM IV

4.BULGULAR

4.1.Uygulama Süreci

Araştırmada kullanılan eylem araştırması süreç döngüsü **Şekil 3**'te gösterilmiştir:



Şekil 3.
Eylem Araştırması Süreç Döngüsü

Şekil 3'te de görüldüğü gibi; uygulama ön değerlendirme ile başlamıştır. Öğretim için planlama yapılmış, müzik eğitimi ve özel eğitim alanlarında 3 uzmandan oluşan tez izleme komitesinin inceleme ve onaylamalarıyla uygulama başlamış, şarkı öğretimi ve konuşma gelişimi için değerlendirmeler yapılarak öğretim uygulamalarında denetleme yapılmıştır. Bu döngü iki ya da üç tur boyunca bu şekilde sürmüştür, şarkı öğretimi ve konuşma gelişimi değerlendirmeleri sonunda son değerlendirme yapılarak uygulama bitirilmiştir.

4.1.1.Hazırlık Aşaması

Bayburt ilinde bulunan bir özel özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinin kurum yöneticisi ile görüşülmüştür. Kurum yöneticisine ne için araştırma yapılacağı hakkında bilgi verilmiş ve Bayburt ilindeki devlet okullarının alt sınıflarında eğitim gören bütün özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, bu okula da eğitim için geldikleri bilgisine ulaşılmıştır. Okul rehber öğretmeni ile görüşme sonucunda doğum yaşları 6-12 ya da 12-18 olan gruplar arasında çalışma gerçekleştirileceği aktarılmış, konuşma becerilerinde sorun yaşayan 7 zihinsel yetersizliği olan öğrenci olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin hangi gün ve saatlerde okula geldikleri bilgisi alınmıştır. Rehber öğretmenler çocukların durumları hakkında: a) ailelerden bazılarının çocuklarının özel eğitime ihtiyacı olduğunu reddettiği b) çocukların dikkatlerinin çok çabuk dağıldığı c) çocuklardan bazılarının şarkı söylemeyi sevdiği d) Pazartesi - Çarşamba ve Salı - Perşembe günleri saat 15:00 – 16:00 ve 16:00 – 17:00 aralıklarında öğrencilerin eğitim almak için geldiklerini ve grup halinde çalışmanın neredeyse mümkün olmadığı bilgisini vermişlerdir.

Araştırmacı, danışmanları ile görüşmüş ve ön değerlendirmenin başlatılması uygun görülmüştür (Araştırmacı günlüğü, 09.05.2022: 10).

4.1.1.1. Öğrenci için Demografik Bilgi ve Öğretmen Ön Görüşme Formlarının Doldurulması

RAM'dan alınan raporlara, okul rehber öğretmenlerinden ulaşılmış ve alınan bilgiler doğrultusunda demografik bilgi formları, her öğrencinin kendi öğretmeni tarafından doldurulmuştur.

4.1.1.2. Aile Görüşme Formu (Uygulama Öncesi)'nin Doldurulması

Rehabilitasyon merkezleri öğrencilerini haftalık ders saatlerine göre okullarından ya da evlerinden alarak merkeze servisle getirmektedirler. Bu nedenle çoğunlukla aileler/ebeveynler bu merkezlere gelmeye gerek görmemektedirler. Bu durumdan dolayı rehber öğretmenler; ailelerin çoğunlukla okula gelmedikleri için bu formun aileler ile telefonda görüşülerek doldurulması gerektiğini uygun görmüşlerdir. Araştırmacıya, ailelerin telefon numaralarını vermişlerdir.

Araştırmacı, aileleri aradığı zaman önce kendini tanıtmış ve çalışmadan bahsetmiştir. Aile Görüşme Formu (Uygulama Öncesi)'nda yer alan soruları yöneltmiş ve verilen cevapları aynen yazmıştır. 7 öğrencinin hepsinin aileleri, çalışmaya katılmak için izin vermişlerdir. Görüşme sonunda araştırmacı; katılımcı izin formu ve gönüllü katılım için aile izin formunun fotoğraflarını çekip, telefon uygulaması üzerinden ailelere göndermiştir (Araştırmacı Günlüğü, 14.04.2022: 9). Kurum yönetimi aileler ile görüşmüş ve ailelerin çalışma için izin vermesi sağlanmıştır. Telefon görüşmeleri esnasında, ailelerin teyitleri alınmıştır.

Cem'in babası yoğun bakımda olduğundan dolayı Cem'in bakımını halası üstlenmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 13.04.2022: 8).

4.1.2. Öğretimler

Katılımcı bireyler, kuruma geldikleri günlere göre A ve B olarak iki gruba ayrılmışlardır. Katılımcı bireylerin ayrıldıkları gruplar **Tablo 4**'te gösterilmiştir.

Tablo 4.
Katılımcıların Ayrıldıkları Grupların Gösterimi

A GRUBU	B GRUBU
A	B
Pazartesi	Salı
Ali	Bilal
Emre	Cem
Fırat	Davut
	Güven

Tablo 4' te de görüldüğü üzere Ali, Emre ve Fırat Pazartesi günü A; Bilal, Cem, Davut ve Güven ise Salı günü B grubundadır.

4.1.2.1. Ön Değerlendirme (Birinci ve İkinci Hafta)

Araştırmacı, rehber öğretmenler ile irtibat kurduktan sonra, haftada 2 gün belirlenen uygun saatlerde kuruma gidip, ön değerlendirmeyi yapmıştır. Ön değerlendirmede, araştırmacı öğrencileri tanımadığı için her bireyin kendi öğretmeni de sınıfta bulunmuş ve ön değerlendirme yapılırken araştırmacının isteği üzerine video çekmişlerdir. Ayrıca öğretimler esnasında çekilen videoların gizli tutulacağı bilgisi verilmiştir.

Bütün katılımcı bireylere şu şekilde ön değerlendirme yapılmıştır:

Araştırmacı, “Mınav’ın Yeni Arkadaşı” masal metnini kelime kelime okumuş ve tekrar ettirmiştir. “Masal” şarkısının sözlerinin metin halini cümle cümle okuyup tekrar ettirdikten sonra şarkının ezgisini kayıttan dinletmiştir. Yine cümle cümle şarkıyı ezgisiyle söylemiş ve tekrar ettirmiştir. Ardından “Yurdumda” şarkısının sözlerinin metin halini cümle cümle okuyup tekrar ettirdikten sonra şarkının ezgisini kayıttan dinletmiştir. Yine cümle cümle şarkıyı ezgisiyle söylemiş ve tekrar ettirmiştir.

Ön değerlendirmeler bittikten sonra, araştırmacı çekilen videoları danışmanlarına göndermiştir. Sonrasında ise eş danışman; K.K.L.’yi her bireyin kendi öğretmeninini doldurması gerektiğini belirtmiştir. Öğretmenler formu doldurmayı istemeye istemeye kabul etmişlerdir. İki öğretmen, iki öğrenci için K.K.L.’yi doldurmuştur. Geriye kalan beş öğrenci için kurumdaki öğretmenler K.K.L.’yi doldurmayı istemediklerinden dolayı araştırmacı eş danışmanı ile görüşmüş ve geriye kalan katılımcı bireylerin K.K.L. araştırmacı tarafından, video kaydı eşliğinde doldurulmuştur.

Çekilen videolar eş danışmana gönderilmiş, eş danışman tarafından detaylı bir şekilde incelenmiştir. Eksik ve/veya hatalı olan soruların cevaplarının, tekrardan uygulanması istenmiştir. Süreç içerisinde de aralıklarla K.K.L.’nin gözden geçirilmesi kararı verilmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 11.04.2022: 6).

Ön değerlendirmeler bittikten sonra öğrencilerin gereksinimlerine yönelik iletişim, öğrenme vb. özellikleri için öğretim sürecinde dikkat edilecek hususlar konusunda eş danışmanla gerekli kararlar alınmış ve planlamalar gözden geçirilmiştir.

Danışmanlar ile görüşülmüş ve uygulamanın başlatılmasına karar verilmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 09.05.2022: 10).

4.1.2.2. Öğretim 1.Hafta (A)

Kurumdaki boş bir sınıfta birinci öğretim gerçekleştirilmiştir. Sınıfta bulunan U şeklindeki masaya Emre ve Fırat yan yana oturmuş, araştırmacı da onların rahatlıkla kendisini görebilmeleri için tam karşılıklarına oturmuştur. Araştırmacının sağ arkasında kalan masanın diğer ucuna bilgisayar yerleştirilmiştir. Video kaydı U şeklindeki masanın en uç kısmında, araştırmacı ve katılımcı bireylerin tam ortasına denk gelecek şekilde başlatılmıştır.

Pazartesi günü Ali, Fırat ve Emre ile yapılması planlanan öğretime Ali katılmamıştır. Kurumdan alınan bilgiye göre Ali, Çarşamba günleri de kuruma eğitim için gelmektedir. Araştırmacı, Ali ile olan toplantıyı Çarşamba gününe ertelemiştir.

Fırat ve Emre'nin K.K.L. performansları, araştırmacının eş danışmanı tarafından incelenmiştir. Fırat'ın nefes düzenlemesi olmadığı için konuşma bozukluğu yaşadığı ve doğru nefes alma öğretildiğinde sorunun azalabileceği, Emre'nin uzun cümleleri tekrar etmede sorun yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmacı, haftalık ders içeriğine göre 1.hafta için "Yaşasın Okulumuz" şarkısının sözlerini önce metin halinde cümle cümle okumuş ve Fırat ile Emre'den toplu olarak tekrar etmelerini istemiştir. Daha sonra bireysel olarak tekrar ettirip, şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Araştırmacı, şarkıyı ezgisiyle cümle cümle söylemiş ve toplu olarak tekrar ettirdikten sonra bireysel olarak da tekrar ettirmiştir. Bu uygulamadan sonra Fırat için aralarda nefes alarak şarkıyı cümle cümle tekrar ettirmeye çalışmıştır. Emre için de cümleyi önce kelime kelime, daha sonra cümlenin tamamını tekrar ettirmiştir (1.Öğretim Görüntü Kaydı, 11.05.2022, 15'.97").

Pazartesi günü çalışmaya katılmayan Ali için, araştırmacı tekrar uygulama yapmak üzere kurumdaki rehber öğretmen ile görüşmüştür. Ali'nin artık kuruma devam etmeyeceği bilgisini almıştır (Araştırmacı Günlüğü, 11.05.22: 11). *Bu durumdan sonra Ali çalışmadan çıkarılmıştır.*

4.1.2.2.1. Öğretim 1.Hafta (B)

Bilal, Cem, Davut ve Güven için 12.05.2022 tarihinde kuruma gidilmiştir. Bilal ve Güven'in eğitim saatleri 15:00, Cem ve Davut'un eğitim saatleri de 16:00'dır.

Bilal ve Güven için yeniden K.K.L. uygulandıktan sonra saat 16:00'da bütün katılımcı bireyler için toplu olarak uygulamaya başlanmıştır. Kurumdaki boş bir sınıfta bu grup için birinci öğretim gerçekleştirilmiştir. Sınıfta bulunan U şeklindeki masaya Güven, Bilal ve Davut yan yana oturmuş, Cem de Güven'in sağ tarafına, masanın uç kısmına oturmuştur. Araştırmacı onların rahatlıkla kendisini görebilmeleri için tam karşılıklarına oturmuştur. Araştırmacının sağ arkasında kalan tarafa bilgisayar yerleştirilmiştir. Video kaydı U şeklindeki masanın en uç kısmında, araştırmacı ve öğrencilerin tam ortasına denk gelecek şekilde başlatılmıştır (Araştırmacı Günlüğü, 12.05.22: 12).

Araştırmacı haftalık ders içeriğine göre 1.hafta için "Yaşasın Okulumuz" şarkısını önce metin halinde cümle cümle okumuş ve toplu olarak tekrar etmelerini istemiştir. Daha sonra bireysel olarak tekrar ettirip, şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Yine cümle cümle toplu olarak tekrar ettirdikten sonra bireysel olarak da tekrar ettirmiştir. Katılımcı bireylerin bireysel olarak tekrar etmede, toplu tekrara göre daha zayıf oldukları gözlenmiştir (1.Öğretim Görüntü Kaydı, 12.05.2022, 15'.26").

Uygulama yeri değiştiğinden dolayı, bir an önce uygulamaya başlayabilmek adına kurumla yapılan daha önceki görüşmelerde resmi izin gelmeden çalışma için izin alınmıştır. Etik kurul izni daha önce Kahramanmaraş ilinin Afşin ilçesinde alındığı için çalışma grubunun belirlenmesi amaçlanarak, Bayburt ilinde ön uygulamalara başlanmıştır.

Araştırmacı, uygulamadan sonra Bayburt ilindeki özel özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi için araştırma izin belgesini kurum müdürüne teslim etmiştir. Araştırma yerinin değişmesi nedeniyle başvuru belgeleri kurum sahibine gösterilerek uygulama için izin istenmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 12.05.22: 13).

4.1.2.3. Öğretim 2.Hafta (A)

İkinci öğretim için araştırmacı eş danışmanı ile görüşmüş, önceki öğretimlerde şarkı tekrarlarındaki istenen başarı elde edilemediğinden dolayı eş danışmanla birlikte şarkı öğretiminde takip edilecek ikinci bir yol belirlenmiştir:

Şarkı Öğretimde Takip Edilecek Yol (A)

1. Sırası gelen şarkının metin hali cümle cümle okunur, toplu olarak tekrar ettirilir.
2. Sırası gelen şarkının metin hali cümle cümle okunur, bireysel olarak tekrar ettirilir.
3. Sırası gelen şarkı ezgisiyle dinletilir.
4. Sırası gelen şarkı ezgisiyle cümle cümle söylenir, toplu olarak tekrar ettirilir.
5. Sırası gelen şarkı ezgisiyle cümle cümle söylenir, bireysel olarak tekrar ettirilir.

Şarkı Öğretimde Takip Edilecek Yol (B)

1. Sırası gelen şarkı ezgisiyle dinletilir.
2. Sırası gelen şarkının metin hali cümle cümle okunur, toplu olarak tekrar ettirilir.
3. Sırası gelen şarkının metin hali cümle cümle okunur, bireysel olarak tekrar ettirilir.
4. Şarkının sözsüz hali (yalnızca ezgisi) dinletilir.
5. Araştırmacı ezginin üstüne şarkıyı baştan sona kadar söyler.
6. Araştırmacı ezginin üstüne şarkıyı cümle cümle söyler, ezgi ile toplu olarak tekrar ettirir.
7. Araştırmacı ezginin üstüne şarkıyı cümle cümle söyler, ezgi ile bireysel olarak tekrar ettirir.

Normalde 19.05.2022 tarihinde gerçekleştirilmesi planlanan çalışma, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı resmi tatiline denk geldiği için 17.05.2022 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bilal, Cem, Davut ve Güven ile yapılması planlanan çalışmaya yalnızca Güven katılmıştır. Çalışmaya yalnızca Güven katıldığı için uygulama bireysel olarak sürdürülmüştür. Şarkı öğretiminde takip edilecek B yolu uygulanmaya çalışılmıştır. Lakin kayıttan dinletilen ezgi hızlı olduğu için Güven tekrar edememiştir. Yeniden A yolu uygulanmıştır. A yolu, B yoluna göre daha başarılı olmuştur (Araştırmacı Günlüğü, 17.05.22: 15).

Sınıfta bulunan U şeklindeki masanın sol tarafına Güven oturmuştur. Araştırmacı onun rahatlıkla kendisini görebilmesi için orta kısma, Güven'in tam karşısına oturmuştur. Araştırmacının sağ arkasında kalan tarafa bilgisayar yerleştirilmiştir. Video kaydı U şeklindeki masanın en uç kısmında, araştırmacı ve Güven'in tam ortasına denk gelecek şekilde başlatılmıştır. Araştırmacı haftalık ders içeriğine göre 2.hafta için “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısını önce metin halinde cümle cümle okumuş ve Güven'e tekrar ettirip, şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Yine şarkıyı ezgisiyle cümle cümle söyleyip, tekrar ettirmiştir (2.Öğretim Görüntü Kaydı, 17.05.2022, 8'.51'').

4.1.2.3.1. Öğretim 2.Hafta (B)

Sınıf düzeni genel olarak; U şeklindeki masaya katılımcı bireylerin yan yana; araştırmacının da katılımcı bireylerin rahatlıkla kendisini görebilmeleri için tam karşılıklarına oturması, araştırmacının sol arkasında kalan masanın diğer ucuna bilgisayar yerleştirilmesi ve video kaydının U şeklindeki masanın en uç kısmında, araştırmacı ve katılımcı bireylerin tam ortalarına denk gelecek şekilde başlatılması halindedir. Sonraki öğretimlerde sınıf düzeni bu şekilde olacaktır.

Emre ve Fırat için kuruma gidilmiştir. Normalde 16.05.2022 tarihinde gerçekleştirilmesi planlanan çalışma, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı resmi tatiline denk geldiği için çalışma 18.05.2022 tarihinde gerçekleştirilmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 12.05.22: 16).

Araştırmacı, A yolunu takip ederek “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısının sözlerini önce metin halinde cümle cümle okumuş ve Emre ile Fırat'ın toplu olarak tekrar etmesini istemiştir. Daha sonra bireysel olarak tekrar ettirip, şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Yine cümle cümle toplu olarak tekrar ettirdikten sonra bireysel olarak da tekrar ettirmiştir. A yolu; Emre ve Fırat için başarılı olmuş, metin ve şarkı tekrar performansları bu yolla daha iyi olmuştur (2.Öğretim Görüntü Kaydı, 18.05.2022, 7'.01'').

Araştırmacı rehber öğretmen ile görüşmüş, 2.haftadaki uygulamayı gerçekleştiremediği öğrenciler için telafi çalışması talep etmiştir. Rehber öğretmenden “*hafta sonu çalışma yapılabilir*” cevabını almıştır. Hafta sonu gelince kuruma gitmek isteyen araştırmacı, tekrar rehber öğretmen ile görüşmüştür. Rehber öğretmenden “*hafta içi öğrencilerin kendi saatlerinde telafi yapabilirsiniz*” cevabını almıştır. Araştırmacı eş danışmanı ile görüşmüştür. Telafi eğitimlerini öğrencilerin kendi saatlerinde yapip,

sonrasında küçük bir mola verip, ardından 2.haftanın uygulamasına geçilebileceği kararına varılmıştır (Araştırmacı Günlüğü, 18.05.22 - 21.05.22: 16-18).

4.1.2.4. Öğretim 3.Hafta (A)

Kurumda bulunan boş bir sınıfta üçüncü öğretim gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı haftalık ders içeriğine göre 3.hafta için “Karga ile Tilki” şarkısını önce metin halinde cümle cümle okumuş ve Fırat ile Emre’den toplu olarak tekrar etmelerini istemiştir. Daha sonra bireysel olarak tekrar ettirip, şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Yine cümle cümle toplu olarak tekrar ettirdikten sonra bireysel olarak da tekrar ettirmiştir. Fırat ile Emre bu öğretimde biraz daha iyi performans göstermişlerdir (3.Öğretim Görüntü Kaydı, 23.05.2022, 8’.35’’).

Çalışmadan ayrılan Ali için tekrar rehber öğretmenlerle görüşülmüş ve Ali’nin artık kuruma devam etmeyeceğinin netleştiği anlaşılmıştır. Ali’nin yerine başka bir öğrenci talep eden araştırmacıya, “*çalışmanıza uygun başka bir öğrenci yok*” cevabı verilmiştir. ***Bu nedenle araştırmanın uygulamasına 6 öğrenci ile devam edilmiştir*** (Araştırmacı Günlüğü, 23.05.22: 19).

4.1.2.4.1. Öğretim 3.Hafta (B)

Okul servislerinin aksamasından dolayı, Bilal ve Güven için çalışmaya 15:42’de başlanmıştır. Kurumda bulunan boş bir sınıfta üçüncü öğretim gerçekleştirilmiştir.

Bir önceki hafta uygulama yapılamayan Bilal için telafi yapıldıktan sonra araştırmacı, haftalık ders içeriğine göre “Karga ile Tilki” şarkısını önce metin halinde cümle cümle okumuş ve Bilal ile Güven’in toplu olarak tekrar etmesini istemiştir. Daha sonra bireysel olarak tekrar ettirip, şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Yine cümle cümle toplu olarak tekrar ettirdikten sonra bireysel olarak da tekrar ettirmiştir. Güven, sessiz kalmayı tercih etmiş ve şarkı tekrarlarında mırıldanmıştır. Bilal, Güven’e göre daha başarılı olmuştur (3.Öğretim Görüntü Kaydı, 24.05.2022, 5’.55’’).

Cem ve Davut çalışmaya katılmadığı için araştırmacı Perşembe günü tekrar kuruma gidecektir (Araştırmacı Günlüğü, 24.05.22: 20).

Araştırmacı, Cem ve Davut için kuruma gitmiştir. Kurumda bulunan boş bir sınıfta öğretim gerçekleştirilmiştir (3.Öğretim Görüntü Kaydı, 26.05.2022, 3’.51’’).

Araştırmacı, önce bir önceki haftanın telafisini yapmıştır. Haftalık ders içeriğine göre 2.hafta için “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısının sözlerinin metin halini cümle cümle okumuş, Cem ile Davut’a toplu ve bireysel olarak tekrar ettirmiş ve şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Yine cümle cümle şarkıyı ezgisiyle söyleyip, toplu ve bireysel olarak tekrar ettirmiştir. Cem ve Davut, bir önceki öğretime göre daha başarılı olmuşlardır. “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısının uygulaması tamamlandıktan sonra, üçüncü öğretime geçilmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 26.05.22: 21).

Araştırmacı, haftalık ders içeriğine göre 3.hafta için “Karga ile Tilki” şarkısını önce metin halinde cümle cümle okumuştur. Cem ile Davut’a toplu ve bireysel olarak tekrar ettirip, şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Yine cümle cümle şarkıyı ezgisiyle söyleyip, toplu ve bireysel olarak tekrar ettirmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 26.05.22: 21).

4.1.2.5. Öğretim 4.Hafta (A)

Kurumda bulunan boş bir sınıfta Fırat ve Emre için dördüncü öğretim gerçekleştirilmiştir (4.öğretim Görüntü Kaydı, 30.05.2022, 4’ .50’’).

Araştırmacı haftalık ders içeriğine göre 4.hafta için “Sabah Kalkınca” şarkısını önce metin halinde cümle cümle okumuş ve Fırat ile Emre’den toplu olarak tekrar etmelerini istemiştir. Daha sonra bireysel olarak tekrar ettirip, şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Şarkıyı ezgisiyle cümle cümle toplu olarak tekrar ettirdikten sonra bireysel olarak da tekrar ettirmiştir. Araştırma sonunda; Fırat’ın konuşma hızı yavaş olduğu için bireysel tekrararlarda, toplu tekrararlara göre daha başarılı olmuştur. Emre ise toplu tekrararlarda Fırat’ın konuşma hızına uymaya çalışmıştır (Araştırmacı Günlüğü, 30.05.22: 22).

4.1.2.5.1. Öğretim 4.Hafta (B)

Kurumda bulunan boş bir sınıfta Bilal ve Güven için öğretim gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı “Sabah Kalkınca” şarkısının sözlerini önce metin halinde cümle cümle okumuş ve Bilal ile Güven’in toplu olarak tekrar etmelerini istemiştir. Daha sonra bireysel olarak tekrar ettirip, şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Şarkıyı ezgisiyle cümle cümle toplu olarak tekrar ettirdikten sonra bireysel olarak da tekrar ettirmiştir (4.Öğretim Görüntü Kaydı, 31.05.2022, 7’ .52’’).

Şarkıda geçen “önce elleri yıka, sonra yüzünü yıka” cümlelerinde Güven ellerini ovuşturup, yüzüne götürmüştür. Güven’in şarkıyı anladığı ve alternatif iletişim kullanarak kendini ifade ettiği görülmüştür (Araştırmacı Günlüğü, 31.05.22: 23).

Saat 16:00’da kuruma gelen Cem ve Davut ile dördüncü öğretim, kurumda bulunan boş bir sınıfta gerçekleştirilmiştir.

Araştırmacı “Sabah Kalkınca” şarkısının sözlerini önce metin halinde cümle cümle okumuş ve Cem ile Davut’un toplu olarak tekrar etmelerini istemiştir. Daha sonra bireysel olarak tekrar ettirip, şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Şarkıyı ezgisiyle cümle cümle toplu olarak tekrar ettirdikten sonra bireysel olarak da tekrar ettirmiştir. Çalışma sonunda hem bireysel hem de toplu olarak şarkı tekrarlarında başarı elde edilmiştir (4.Öğretim Görüntü Kaydı, 31.05.2022, 3’.53’’).

Cem’in durgun hali araştırmacının dikkatini çekmiştir. Bir sonraki öğretim öncesinde rehber öğretmen ile Cem’in durumunu konuşmaya karar vermiştir (Araştırmacı Günlüğü, 31.05.22: 23).

Araştırmacının eş danışmanı; katılımcı bireylerin ilk hafta ve 4.hafta arasındaki videoları değerlendirmiş ve sözcükleri çıkarma, ezgili sözcükleri çıkarmalarında netliğin artmış olduğu, oturma, öğrenmeye hazır bulunuşluk ve yönergelere uymalarında artış olduğunu belirtmiştir.

4.1.2.6. Öğretim 5.Hafta (A)

Kurumda bulunan boş bir sınıfta Fırat ve Emre için öğretim gerçekleştirilmiştir. (5.Öğretim Görüntü Kaydı, 01.06.2022, 6’.50’’).

Araştırmacı haftalık ders içeriğine göre 5.hafta için “Öğretmenim” şarkısının sözlerini önce metin halinde cümle cümle okumuş ve Fırat ile Emre’nin toplu olarak tekrar etmelerini istemiştir. Daha sonra bireysel olarak tekrar ettirip, şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Şarkıyı ezgisiyle cümle cümle toplu olarak tekrar ettirdikten sonra bireysel olarak da tekrar ettirmiştir. Çalışma sonunda; Emre şarkının sözlerinin metin halinde söyleyemediği birkaç kelimeyi, ezgisiyle söyleyebilmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 01.06.22: 24).

4.1.2.6.1. Öğretim 5.Hafta (B)

Araştırmacı Bilal, Güven, Cem ve Davut için kuruma gitmiştir. İlk önce Bilal ve Güven için öğretim yapılmıştır.

Araştırmacı, “Öğretmenim” şarkısının sözlerini önce metin halinde cümle cümle okumuş ve Bilal ile Güven’in toplu olarak tekrar etmesini istemiştir. Daha sonra bireysel olarak tekrar ettirip, şarkıyı ezgili bir şekilde dinletmiştir. Şarkıyı ezgisiyle cümle cümle toplu olarak tekrar ettirdikten sonra bireysel olarak da tekrar ettirmiştir. Çalışma süreci boyunca Güven sessiz kalmayı tercih etmiştir, Bilal ise şarkı tekrarında başarılı olmuştur (5.öğretim Görüntü Kaydı, 02.06.2022, 11’.42’’).

Bilal ve Güven ile yapılan öğretim bittikten sonra araştırmacı Cem için rehber öğretmenle görüşmüştür. Ailesel problemlerden ötürü Cem’in durgun olduğu bilgisini almıştır (Araştırmacı Günlüğü, 02.06.22: 25).

Saat 16:15’te Cem ve Davut kuruma gelmişlerdir. Kurumda bulunan boş bir sınıfta öğretim gerçekleştirilmiştir.

Araştırmacı “Öğretmenim” şarkısının sözlerini önce metin halinde cümle cümle okumuş ve Cem ile Davut’un toplu olarak tekrar etmelerini istemiştir. Daha sonra bireysel olarak tekrar ettirip, şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Şarkıyı ezgisiyle cümle cümle toplu olarak tekrar ettirdikten sonra bireysel olarak da tekrar ettirmiştir. Çalışma sonrasında, Cem ve Davut şarkının metin ve ezgili hallerini tekrar edebilmişlerdir (5.Öğretim Görüntü Kaydı, 02.06.2022, 5’.05’’).

4.1.2.7. Öğretim 6.Hafta (A - 1)

Araştırmacı danışmanları ile görüşmüş; ilk haftalarda öğretilen 3 ya da 4 şarkının tekrar ettirilmesine ve eylem araştırmasının doğası gereği daha önce hazırlanan haftalık ders içeriğinin iptaline karar verilmiştir. Danışmanlar, belirlenen 3 ya da 4 şarkının (Yaşasın Okulumuz, Balık, Ördek, Kurbağa, Karga ile Tilki, Sabah Kalkınca) her bireye öğretilmesi gerektiğini araştırmacıya aktarmışlardır. Katılımcı bireylerin her biri öğretilen şarkıyı tam olarak öğrendikten sonra diğer şarkının öğretimine geçilecektir. Haftada 2 gün yapılan öğretimler, artık haftada 4 gün yapılacaktır (Araştırmacı Günlüğü, 01.06.22, 06.06.2022: 24 - 26).

Haftada 4 güne çıkarılan öğretim günlerinde katılımcı bireyler, kuruma geldikleri günlere göre A ve B olarak iki gruba ayrılmışlardır. Katılımcı bireylerin ayrıldıkları gruplar **Tablo 5**'te gösterilmiştir.

Tablo 5.

Katılımcıların Ayrıldıkları Grupların Haftalık Gösterimi

A GRUBU		B GRUBU	
A1	A2	B1	B2
Pazartesi	Çarşamba	Salı	Perşembe
Ali		Bilal	
Emre		Cem	
Fırat		Davut	
		Güven	

Tablo 5' te de görüldüğü üzere Ali, Emre ve Fırat Pazartesi günü A1, Çarşamba günü A2 grubunda; Salı günü Bilal, Cem, Davut ve Güven B1, Perşembe günü ise B2 grubundadır.

Araştırmacı Fırat ve Emre için kuruma gitmiştir. Kuruma gittiğinde Fırat ve Emre derste olduğu için dersleri bittikten sonra 15:40'ta katılımcı bireyleri sınıflarından almış ve kurumda bulunan boş bir sınıfta altıncı öğretimi gerçekleştirmiştir (6.Öğretim Görüntü Kaydı, 06.06.2022, 7'.42'').

Araştırmacı, "Yaşasın Okulumuz" şarkısının sözlerini önce metin halinde cümle cümle okumuş ve Fırat ile Emre'nin toplu olarak tekrar etmesini istemiştir. Daha sonra bireysel olarak tekrar ettirip, şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Şarkıyı ezgisiyle cümle cümle toplu olarak tekrar ettirdikten sonra bireysel olarak da tekrar ettirmiştir. Fırat, şarkının ezgisiyle tekrar edilmesinde Emre'ye göre daha iyi performans göstermiştir. Emre şarkının ezgisiyle tekrarında metin gibi tekrar etmiştir. Araştırmacı Emre için birçok kez şarkıyı ezgisiyle cümle cümle söylemiş ve tekrar etmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 06.06.22: 26).

4.1.2.7.1 Öğretim 6.Hafta (B- 1)

Araştırmacı Bilal, Güven, Cem ve Davut için kuruma gitmiştir. Bilal ve Güven 15:00’de, Cem ve Davut 16:00’da kuruma geleceklerdir. Bilal kurumdadır fakat Güven gelmemiştir. Rehber öğretmenle görüşülmüş ve Güven’in okula gelmek istemediği anlaşılmıştır (Araştırmacı Günlüğü, 07.06.22: 27).

Bilal ile öğretim gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı “Yaşasın Okulumuz” şarkısının sözlerini metin halinde cümle cümle ve bazen de kelime kelime okumuştur. Bilal’den tekrar etmesini istemiştir. Daha sonra şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Şarkıyı ezgisiyle cümle cümle ve bazen de kelime kelime söylemiş ve tekrar ettirmiştir. Bilal ile bireysel çalışıldığında, Bilal’in performansı daha iyi olmuştur (6.Öğretim Görüntü Kaydı, 07.06.2022, 7’.24’’).

Saat 16:00’da Cem ve Davut kuruma gelmişlerdir. Kurumda bulunan boş bir sınıfta Cem ve Davut için altıncı öğretim gerçekleştirilmiştir. Sınıfta bulunan U şeklindeki masaya Cem ve Davut önce yan yana oturmuş; daha sonra kamera açısına sığmayan Davut, araştırmacı tarafından masanın uç kısmına oturtulmuştur. Katılımcı bireylerin oturma düzenlerinde sıkıntı yaşayan araştırmacı, öğretimin ortasında oturma düzenini değiştirmek zorunda kalmıştır. Davut, cebinden madeni para çıkarmış ve araştırmacı, öğretim esnasında dikkatleri dağılmasın diye tekrar cebine koymasını söylemiştir (Araştırmacı Günlüğü, 07.06.22: 27).

Araştırmacı, “Yaşasın Okulumuz” şarkısının sözlerini metin halinde cümle cümle ve bazen de kelime kelime okumuştur. Cem ile Davut’un toplu olarak tekrar etmelerini istemiştir. Daha sonra bireysel olarak tekrar ettirip, şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Şarkıyı ezgisiyle cümle cümle ve bazen de kelime kelime toplu olarak tekrar ettirdikten sonra bireysel olarak da tekrar ettirmiştir (6.Öğretim Görüntü Kaydı, 07.06.2022, 7’.57’’).

Toplu tekraralarda Davut neredeyse hiç katılmamıştır. Şarkının ezgisiyle tekrarlarında, Davut şarkıyı ezgi gibi değil de metin gibi tekrar etmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 07.06.22: 27).

4.1.2.7.2. Öğretim 6.Hafta (A-2)

Araştırmacının eş danışmanı, çalışma videolarını izlemiş ve yönergelerin daha net bir şekilde verilmesi gerektiğini; “birlikte söyleyelim” gibi yönergelerin daha uygun olacağını aktarmıştır.

Fırat ve Emre için öğretim gerçekleştirilmiştir (6.Öğretim Görüntü Kaydı, 13.06.2022, 13’.09’’).

Araştırmacı “Yaşasın Okulumuz” şarkısının sözlerini metin halinde cümle cümle bazen de kelime kelime okumuş ve Fırat ile Emre’nin toplu olarak tekrar etmelerini istemiştir. Daha sonra bireysel olarak tekrar ettirip, şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Yine cümle cümle toplu olarak tekrar ettirdikten sonra bireysel olarak da tekrar ettirmiştir. Emre, şarkının ezgisini metin gibi tekrar etmiştir. Şarkının hafızalarında biraz daha çok yer etmesi için araştırmacı, başka bir yol izlemiştir. Onlar için şarkıyı baştan sona kadar söylemiştir. Sonra onların hatırladıkları yerlerde eşlik etmelerini istemiştir. Bu şekilde söylediklerinde Fırat ve Emre daha iyi performans göstermişlerdir (Araştırmacı Günlüğü, 13.06.22: 28).

4.1.2.7.3. Öğretim 6.Hafta (B-2)

Araştırmacı Bilal, Güven, Cem ve Davut için kuruma gitmiştir. Güven, bu hafta da kuruma gelmemiştir (Araştırmacı Günlüğü, 14.06.22: 29).

Bilal ve Güven’in kurumdaki eğitim saatleri 15:00, Cem ve Davut’un eğitim saatleri ise 16:00’dır. Araştırmacı, Bilal’i sınıfından almış ve boş bir sınıfta Bilal için öğretim gerçekleşmiştir. Sınıfta bulunan U şeklindeki masanın uç kısmına Bilal oturmuş, araştırmacı da onun rahatlıkla kendisini görebilmesi için tam karşısına, masanın orta boşluğuna oturmuştur. Araştırmacının sol yan tarafında kalan kısma bilgisayar yerleştirilmiştir. Video kaydı araştırmacının sol çaprazında, araştırmacı ve Bilal’i tam görecektir şekilde başlatılmıştır. Araştırmacı, “Yaşasın Okulumuz” şarkısını önce metin halinde cümle cümle/kelime kelime okumuştur. Bilal’den tekrar etmesini istemiştir. Daha sonra şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Yine cümle cümle/kelime kelime okumuş ve tekrar ettirmiştir.

Önceki öğretilere katılmayan bireyler için öğretim telafileri yapılmış ve ilgili haftalarda bu süreçlerden bahsedilmiştir.

Kelime kelime okunup tekrar ettirildiği zaman, Bilal daha başarılı olmuştur. (Araştırmacı Günlüğü, 14.06.22: 29).

Saat 16:00'da kurumda bulunan boş bir sınıfta Cem ve Davut ile altıncı öğretime başlanmıştır (6.öğretim Görüntü Kaydı, 14.06.2022, 7'.57'').

Araştırmacı, "Yaşasın Okulumuz" şarkısını önce metin halinde cümle cümle ve bazen kelime kelime okumuştur. Cem ile Davut'tan toplu olarak tekrar etmelerini istemiştir. Daha sonra bireysel olarak tekrar ettirip, şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Yine cümle cümle ve bazen kelime kelime toplu olarak tekrar ettirdikten sonra bireysel olarak da tekrar ettirmiştir.

Davut, toplu tekrarlarında çoğu zaman sessiz kalmıştır fakat uygulama boyunca çok hareketli olmuştur. Cem ise video kaydına odaklanmış ve kameraya bakarak oyunlar yapmıştır. Araştırmacı onlara da şarkıyı baştan sona kadar söyleyeceğini, sonra onların da hatırladıkları kısımlarda eşlik etmelerini istemiştir. Araştırmacı şarkıyı söylemeye başladığı esnada, Cem ve Davut hemen eşlik etmeye başlamışlardır. Bu şekilde söylediklerinde Cem ve Davut daha iyi performans sergilemişlerdir (Araştırmacı Günlüğü, 14.06.22: 29-30).

Araştırmacı, öğretim sonunda Bilal'i sınıfına götürdükten sonra Cem ve Davut için yaptığı uygulamayı Bilal için yapmayı unuttuğunu fark etmiş ve Bilal'i tekrar sınıfından almış, unutulmuş uygulamayı gerçekleştirmiştir. Bilal için şarkıyı baştan sona kadar söylemiştir. Sonra onun hatırladığı yerlerde eşlik etmesini istemiştir. Bu şekilde söylediklerinde Bilal'in performansında çok önemli bir değişiklik gözlenmemiştir.

4.1.2.8. Öğretim 7.Hafta (A-1)

Araştırmacı, Fırat ve Emre için kuruma gitmiştir. Fırat kuruma gelmemiştir. Emre'yi öğretim için sınıfından almak, araştırmacı için zor olmuştur. Emre gelmek istememiştir. Araştırmacı ona; "gel, çok güzel şarkılar söyleyeceğiz" demiştir ve nihayet uzun uğraşlar sonunda Emre gelmeyi kabul etmiştir. Araştırmacı eş danışmanı ile yedinci haftanın öğretim planı için görüşmüştür. Eş danışmanı da; "ilk önce 'Yaşasın Okulumuz' şarkısını tekrar ettir. Sonra 'Balık, Ördek, Kurbağa' şarkısının öğretimine geç. Bitince tekrar 'Yaşasın Okulumuz' şarkısını tekrar ettirip, öğretimi bitir" demiştir (Araştırmacı Günlüğü, 20.06.22: 31).

Kurumda bulunan boş bir sınıfta Emre için öğretim gerçekleştirilmiştir (6.Öğretim Görüntü Kaydı, 20.06.2022, 9'.38'').

Araştırmacı, “Yaşasın Okulumuz” şarkısını önce baştan sonra kadar söylemiş, ardından Emre’ye; “*haydi birlikte söyleyelim*” demiştir. İki tekrardan sonra “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısının sözlerini metin halinde cümle cümle ve bazen kelime kelime okumuştur. Emre’den tekrar etmesini istemiştir. Daha sonra şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Yine cümle cümle ve bazen kelime kelime okumuş ve tekrar ettirmiştir. Öğretimi bitirmeden önce tekrar “Yaşasın Okulumuz” şarkısını iki kere tekrar etmişlerdir. Emre’nin performansı, -bireysel çalışılınca- önceki öğretilere nazaran daha iyi olmuştur. (Araştırmacı Günlüğü, 20.06.22: 31).

Öğretim bittikten sonra araştırmacı rehber öğretmen ile Fırat’ın neden kuruma gelmediğini öğrenmek için görüşmüştür. Rehber öğretmen de okullar tatil olduğu için artık ailelerin bazılarının şehir dışına, bazılarının da köyelerine gittiğini söylemiştir. Araştırmacı, bu durumu eş danışmanı ile paylaşmıştır. Eş danışmanı da diğer danışmanına da sormasını ve ona göre bir plan yapılması gerektiğini aktarmıştır. Araştırmacı, danışmanı ile görüşmüş ve danışman, araştırmacının katılımcı bireylerin ailelerine durumu anlatıp birkaç hafta daha izin alması gerektiğini belirtmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 20.06.22: 31).

4.1.2.8.1. Öğretim 7.Hafta (B-1)

Araştırmacı Bilal, Güven, Cem ve Davut için kuruma gitmiştir. Davut kuruma gelmemiştir (Araştırmacı Günlüğü, 21.06.22: 32).

Araştırmacı, katılımcı bireylere “Yaşasın Okulumuz” şarkısını önce baştan sonra kadar söyleyeceğini, sonra hep birlikte söylemeleri gerektiğini anlatmıştır. Araştırmacı şarkıyı söylemeye başladığı sırada Bilal ve Cem hemen eşlik etmeye başlamışlardır. Birkaç cümle sonunda Güven de dahil olmuştur (7.Öğretim Görüntü Kaydı, 21.06.2022, 21'.29'').

Güven, son iki öğretime katılmadığı için araştırmacı Güven’e en baştan şarkıyı cümle cümle ve çoğu zaman kelime kelime tekrar ettirmeye çalışmıştır. Güven, çoğu zaman tekrar etmeyi reddetmiştir. Araştırmacı toplu olarak iki tekrarın ardından “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısının sözlerini metin halinde cümle cümle ve bazen kelime kelime

okumuştur. Bilal, Güven ve Cem'den tekrar etmelerini istemiştir. Daha sonra şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Yine cümle cümle ve bazen kelime kelime söylemiş; Bilal, Güven ve Cem'e tekrar ettirmiştir. Öğretimi bitirmeden önce “Yaşasın Okulumuz” şarkısını iki kere daha söylemişlerdir. Bilal ve Cem'in performansları, Güven'e göre daha iyi olmuştur (Araştırmacı Günlüğü, 21.06.22: 32).

Öğretim bittikten sonra araştırmacı, Güven'in mevcut durumunu konuşmak için rehber öğretmen ve Güven'in kendi öğretmeni ile görüşmüş; son iki öğretimde Güven'in farklı şarkılar söylediğini, araştırmacıyı dinlemediğini ve ne yapması gerektiğini sormuştur. Güven'in öğretmeni de; bir sonraki öğretime katılacağını, birlikte daha güzel olabileceğini söylemiştir (Araştırmacı Günlüğü, 21.06.22: 32).

4.1.2.8.2. Öğretim 7.Hafta (A-2)

Kurumda bulunan boş bir sınıfta Fırat ve Emre için öğretim gerçekleştirilmiştir (7.Öğretim Görüntü Kaydı, 22.06.2022, 13'.19'').

Araştırmacı, “Yaşasın Okulumuz” şarkısını, Fırat ve Emre'ye hatırlatmak için baştan sona kadar söylemiştir. İki kez de Fırat ile Emre'yle birlikte toplu ve bireysel olarak söylemişlerdir. Fırat son öğretime katılmamıştır ama yine de önceki öğretimlerden “Yaşasın Okulumuz” şarkısını hatırlamıştır. Araştırmacı, toplu olarak iki tekrarın ardından “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısının sözlerini metin halinde cümle cümle ve bazen kelime kelime okumuştur. Fırat ve Emre'den tekrar etmelerini istemiştir. Daha sonra şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Yine cümle cümle ve bazen de Emre için kelime kelime şarkıyı ezgisiyle söylemiştir. Fırat ve Emre'ye tekrar ettirmiştir. Öğretimi bitirmeden önce tekrar “Yaşasın Okulumuz” şarkısını iki kere daha söyleyip, öğretim sonlandırılmıştır. Fırat ve Emre'nin performansları bu öğretimde daha iyi olmuştur (Araştırmacı Günlüğü, 22.06.22: 33).

4.1.2.8.3. Öğretim 7.Hafta (B-2)

Bilal, Cem, Davut ve Güven için 23.06.2022 tarihinde kuruma gidilmiştir. Güven kuruma gelmemiştir. Cem yemektedir. Araştırmacı Bilal ve Davut'u sınıflarından almış ve boş bir sınıfa geçmişlerdir. Cem'in gelmesini beklerken –video kaydının başlatılmadığı zaman- araştırmacı bir önceki derste öğrenilen şarkıyı hatırlayıp hatırlamadıklarını sormuştur. Araştırmacı “Yaşasın Okulumuz” şarkısını söylemeye

başlamışken, Bilal ve Davut hemen şarkıyı hatırlamışlar ve eşlik etmişlerdir (Araştırmacı Günlüğü, 23.06.22: 35).

Cem sınıfa geldiği zaman Bilal, Davut ve Cem için yedinci öğretim başlatılmıştır. Sınıfta bulunan U şeklindeki masaya önce Cem, Bilal ve Davut yan yana oturmuş sonra Bilal ve Davut ders içerisinde birbirleriyle şakalaşmaya başladıkları ve Cem'i rahatsız ettikleri için Bilal'in yeri Cem ile değiştirilmiştir. Araştırmacı onların rahatlıkla kendisini görebilmeleri için tam karşılıklarına oturmuştur. Video kaydı U şeklindeki masanın sağ tarafında, araştırmacı ve öğrencilerin tam ortasına denk gelecek şekilde başlatılmıştır (Araştırmacı Günlüğü, 23.06.22: 35) - (8.Öğretim Görüntü Kaydı, 23.06.2022, 13'.03'').

Araştırmacı "Yaşasın Okulumuz" şarkısını hatırlatmak için baştan sona kadar söylemeye başladığı esnada Bilal, Davut ve Cem eşlik etmişlerdir. Şarkıyı iki kez toplu olarak söyledikten sonra araştırmacı "Balık, Ördek, Kurbağa" şarkısının sözlerini metin halinde cümle cümle ve çoğunlukla Bilal için kelime kelime okumuş ve tekrar ettirmiştir. Daha sonra şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Yine cümle cümle ve bazen kelime kelime şarkıyı ezgisiyle söylemiştir. Bilal, Davut ve Cem'e tekrar ettirmiştir. Öğretimi bitirmeden önce tekrar "Yaşasın Okulumuz" şarkısını iki kere daha söyleyip, öğretim sonlandırılmıştır. Davut ve Cem'in performansları, Bilal'e göre daha iyi olmuştur (Araştırmacı Günlüğü, 23.06.22: 35).

4.1.2.9. Öğretim 8.Hafta (A-1)

Kurumda bulunan boş bir sınıfta Fırat ve Emre için sekizinci öğretim gerçekleştirilmiştir (8.öğretim Görüntü Kaydı, 27.06.2022, 10'.43'').

Araştırmacı "Yaşasın Okulumuz" şarkısını hatırlatmak için şarkıyı söylemeye başlamıştır. Fırat, hemen şarkıyı hatırlayıp eşlik etmiştir. Emre'nin morali bozuktur ve ilk tekrara eşlik etmemiştir. Araştırmacı, Fırat ile şarkıyı söyledikten sonra Emre için şarkıyı tekrar baştan söylemiştir. Emre ancak üçüncü tekrarda eşlik etmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 27.06.22: 36).

Araştırmacı, toplu olarak "Yaşasın Okulumuz" şarkısının tekrarının ardından "Balık, Ördek, Kurbağa" şarkısının sözlerini metin halinde cümle cümle ve bazen kelime kelime okumuştur. Fırat ve Emre'den tekrar etmelerini istemiştir. Daha sonra şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Yine cümle cümle ve özellikle Emre için bazen kelime kelime

şarkıyı söylemiştir. Fırat ve Emre'ye tekrar ettirmiştir. Öğretimi bitirmeden önce tekrar “Yaşasın Okulumuz” şarkısını toplu olarak iki kere söylemişler ve öğretim sonlandırılmıştır. Fırat, Emre'ye göre daha başarılı olmuştur (Araştırmacı Günlüğü, 22.06.22: 33).

Araştırmacının eş danışmanı; Emre'nin dikkatinin çok çabuk dağıldığını, onu kontrol etmek gerektiğini belirtmiştir.

4.1.2.9.1. Öğretim 8.Hafta (B-1)

Araştırmacı Bilal, Güven, Cem ve Davut için kuruma gitmiştir. Cem kuruma gelmemiştir (Araştırmacı Günlüğü, 28.06.22: 37).

Kurumda bulunan boş bir sınıfta Bilal, Güven ve Davut için öğretim gerçekleştirilmiştir (8.Öğretim Görüntü Kaydı, 28.06.2022, 14'.06'').

Güven, önceki öğretimlerde araştırmacıyı tekrar etmeyi reddettiği için, Güven'in kendi öğretmeni de sekizinci öğretime katılmış ve araştırmacının arka tarafında göz ve el işaretleriyle Güven'i uyarmıştır. Araştırmacı “Yaşasın Okulumuz” şarkısını hatırlamaları için iki kere şarkıyı ezgisiyle söylemiştir. Bir önceki öğretime katılmayan Güven için cümle cümle ve çoğu zaman kelime kelime tekrar ettirmiştir.

Araştırmacı “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısının sözlerini metin halinde cümle cümle ve bazen kelime kelime okumuştur. Bilal, Güven ve Davut'tan tekrar etmelerini istemiştir. Daha sonra şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir. Yine cümle cümle ve bazen kelime kelime söylemiştir. Bilal, Güven ve Davut'a tekrar ettirmiştir. Şarkıyı toplu olarak tekrar etmişler ve öğretimi bitirmeden önce tekrar “Yaşasın Okulumuz” şarkısını söylemişler ve öğretim sonlandırılmıştır.

Güven, öğretmeni ile göz teması kurduğunda tekrar etmeye çalışmış, göz teması kurmadığı zaman araştırmacıyı tekrar etmeyi yine reddetmiştir. Bilal ve Davut'un performansları, Güven'e göre daha başarılı olmuştur (Araştırmacı Günlüğü, 28.06.22: 37).

4.1.2.9.2. Öğretim 8.Hafta (A-2)

Araştırmacı, tez izleme komitesi ile toplantı yapmıştır. Toplantıda bundan sonraki süreçteki öğretimlerde enstrüman kullanılması gerektiği ve sürecin adının “müzik eşlikli şarkı öğretimi” olacağı kararına varılmıştır (Araştırmacı Günlüğü, 29.06.22: 38).

Araştırmacı, Emre ve Fırat için kuruma gitmiştir. Gittiğinde Fırat derste, Emre moladadır. Toplu bir şekilde öğretim yapabilmek adına, araştırmacı uygulamaya başlamadan önce kurum müdürüne katılımcı bireyleri –çok kısa olmak kaydıyla- derslerinden alabileceğine dair izin almıştır.

Emre'nin öğretmeni, Emre'yi ders esnasında araştırmacı ile çalışmaya izin vermediği için araştırmacı Fırat'ı beklemeden, Emre'yi alıp, sekizinci öğretimi gerçekleştirmek üzere kurumda bulunan boş bir sınıfa geçmiş ve Emre için öğretim gerçekleştirilmiştir (8.Öğretim Görüntü Kaydı, 29.06.2022, 5'.42").

Emre, araştırmacının yanında getirdiği gitarı görünce hem çok mutlu olmuş hem de çok heyecanlanmıştır. “Yaşasın Okulumuz” şarkısını hatırlatmak için araştırmacı, şarkıyı müzik eşiksiz olarak söylemeye başlamıştır. Emre hatırladığı yerden, eşlik etmiştir. İki kere bu şekilde söyledikten sonra, iki kere de müzik eşlikli (gitar) söylemişlerdir. “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısını kayıttan dinledikten sonra iki kere de araştırmacı ve Emre, müzik eşlikli (gitar) söylemişlerdir. Emre, müzik eşlikli şarkı öğretiminde, müzik eşiksiz şarkı öğretimine göre daha başarılı olmuştur (Araştırmacı Günlüğü, 29.06.22: 38).

Saat 15:45'te Fırat'ın dersi bitmiş, araştırmacı Fırat'ı sınıfından almıştır ve sekizinci öğretimi gerçekleştirmek üzere kurumda bulunan boş bir sınıfa geçmişlerdir. (8.Öğretim Görüntü Kaydı, 29.06.2022, 5'.22").

Fırat da, araştırmacının yanında getirdiği gitarı görünce çok mutlu olmuştur. Önce müzik eşiksiz “Yaşasın Okulumuz” şarkısını söylemişler, ardından müzik eşlikli (gitar) olarak iki defa daha söylemişlerdir. “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısını kayıttan dinledikten sonra iki kere de araştırmacı ve Fırat, gitar eşliğiyle müzik eşlikli olarak söylemişlerdir. Fırat da Emre gibi müzik eşlikli şarkı tekrarında, müzik eşiksiz şarkı öğretimine göre daha başarılı olmuştur (Araştırmacı Günlüğü, 29.06.22: 38).

4.1.2.9.3. Öğretim 8.Hafta (B-2)

Araştırmacı Bilal, Güven, Cem ve Davut için kuruma gitmiştir. Cem kuruma gelmemiştir (Araştırmacı Günlüğü, 30.06.22: 39).

Kurumda bulunan boş bir sınıfta Bilal, Güven ve Davut için öğretim gerçekleştirilmiştir (8.öğretim Görüntü Kaydı, 30.06.2022, 19'.22'').

Bilal, Güven ve Davut, araştırmacının yanında getirdiği gitarı görünce çok mutlu olmuşlardır. Önce müzik eşliksiz olarak “Yaşasın Okulumuz” şarkısını toplu olarak söylemişler, ardından gitar eşliğiyle müzik eşlikli olarak iki defa daha söylemişlerdir. Güven şarkı söylemeyi reddetmiştir. “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısını kayıttan dinlerken Bilal ve Davut şarkıyı söylemeye başlamışlardır. Ardından gitar eşlikli söylemişlerdir. Güven yine şarkı söylemeyi reddetmiştir. Araştırmacı, Güven’in cebinden çıkardığı oyuncacı almış ve şarkıyı söylerse oyuncacıyı geri vereceğini söylemiştir (8.Öğretim Görüntü Kaydı, 30.06.2022, 5'.31'').

Her iki şarkıyı da tekrar ederlerken, bu sefer bütün katılımcılar gitarı ve araştırmacıyı dinlemeyi tercih etmişlerdir. Bunun üstüne araştırmacı “müzik eşliksiz şarkı öğretimi”ni denemiştir. Bilal ve Davut şarkıları söylemiş ama Güven yine söylemeyi reddetmiştir. Araştırmacı, Bilal ve Davut’u sınıflarına götürdükten sonra Güven ile bir de yalnız çalışmayı denemiştir. Güven, sohbet ederken konuşmuş ama şarkı söylerken mırıldanmıştır. Araştırmacı, defalarca şarkıyı söyletmeye çalışmış ama çok iyi verim alamamıştır (Araştırmacı Günlüğü, 30.06.22: 39).

Araştırmacının eş danışmanı öğretim videolarını izlemiş ve müzik eşlikli (gitar) şarkı öğretiminde Güven’in bile performansında farklılık olduğunu; hem sözcükleri çıkarmasında hem de derse katılımında artış olduğunu belirtmiştir.

4.1.2.10. Öğretim 9.Hafta (A-1)

Kurumda bulunan boş bir sınıfta Emre ve Fırat için dokuzuncu öğretim gerçekleştirilmiştir. (9.Öğretim Görüntü Kaydı, 04.07.2022, 8'.36'').

Önce müzik eşliksiz “Yaşasın Okulumuz” şarkısını toplu olarak söylemişler, ardından müzik eşlikli (gitar) olarak iki defa daha söylemişlerdir. Emre, araştırmacının yanında götürdüğü gitara odaklandığı için toplu söylemede çoğunlukla sessiz kalmıştır.

Bunun üzerine araştırmacı, Emre için şarkıyı tekrar çalmış ve birlikte tekrar söylemişlerdir. “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısını kayıttan dinlemişler ve müzik eşlikli olarak iki defa daha söylemişlerdir. Araştırmacı, Emre için biraz daha hızlı bir ritimle çalmış ve Emre ile birlikte şarkıyı söylemişlerdir. Bir kez daha toplu olarak şarkıyı söyledikten sonra öğretim sonlandırılmıştır. Emre ve Fırat’ın performansları, önceki öğretilere nazaran daha iyi olmuştur (Araştırmacı Günlüğü, 04.07.22: 40).

4.1.2.10.1. Öğretim 9.Hafta (B-1)

Araştırmacı Bilal, Güven, Cem ve Davut için kuruma gitmiştir. Bilal ve Güven kuruma gelmemişlerdir (Araştırmacı Günlüğü, 05.07.22: 41).

Kurumda bulunan boş bir sınıfta Cem ve Davut için öğretim gerçekleştirilmiştir (9.Öğretim Görüntü Kaydı, 05.07.2022, 11’.58’’).

Araştırmacı, “Yaşasın Okulumuz” şarkısını hatırlatmak için müzik eşliksiz olarak söylemeye başladığı esnada Cem ile Davut hemen şarkıyı hatırlamışlar ve birlikte söylemeye başlamışlardır. Ardından müzik eşlikli olarak toplu bir şekilde söylemişlerdir. Davut sessiz kalmış ve araştırmacıyı dinlemeyi tercih etmiştir. Bunun üzerine araştırmacı, bireysel olarak önce Davut ile sonra da Cem ile şarkıyı tekrar söylemiştir. Toplu olarak bir kez daha tekrar edip, “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısını kayıttan dinlemişlerdir. Müzik eşlikli olarak toplu bir şekilde söylemişler ve bireysel olarak önce Davut ile sonra da Cem ile tekrar söylemişlerdir. Ardından yine toplu olarak, biraz daha hızlı bir ritimle “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısını tekrar etmişlerdir. Müzik eşlikli şarkı öğretiminden sonra araştırmacı birer defa da, müzik eşliksiz olarak “Yaşasın Okulumuz” ve “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkılarını tekrar ettirip, öğretileri sonlandırmıştır. Müzik eşlikli şarkı öğretimi, müzik eşliksiz şarkı öğretimine göre daha verimli olmuştur (Araştırmacı Günlüğü, 05.07.22: 41).

4.1.2.10.2. Öğretim 9.Hafta (A-2)

Kurumda bulunan boş bir sınıfta Emre ve Fırat için öğretim gerçekleştirilmiştir (9.Öğretim Görüntü Kaydı, 06.07.2022, 14’.29’’).

“Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısı müzik eşlikli olarak toplu olarak söylenmiş, Emre sessiz kaldığı için araştırmacı Emre ile bireysel bir şekilde şarkıyı tekrar söylemiştir. Aynı şarkı bir kez daha toplu olarak söylenmiş ve bir kere daha Emre için müzik eşliksiz olarak

söylendikten sonra “Karga ile Tilki” şarkısı kayıttan dinlenmiştir. Araştırmacı, şarkıyı önce metin halinde cümle cümle ve çoğu zaman Emre için kelime kelime okumuş ve toplu olarak tekrar etmelerini istemiştir. Daha sonra bireysel olarak tekrar ettirip, şarkıyı ezgisiyle dinletmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 06.07.22: 42).

Araştırmacı, “Karga ile Tilki” şarkısını baştan sonra kadar söylemiş ve yine cümle cümle toplu olarak tekrar ettirdikten sonra bireysel olarak da tekrar ettirmiştir. Ardından iki kez daha toplu olarak söylemişler ve “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısını bir kez daha tekrar etmişlerdir (Araştırmacı Günlüğü, 06.07.22: 42).

4.1.2.10.3. Öğretim 9.Hafta (B-2)

Araştırmacı Bilal, Güven, Cem ve Davut için 07.07.2022 tarihinde kuruma gitmiştir. Bilal ve Güven kuruma gelmemişlerdir. Kurum rehber öğretmeni ile görüşülmüş, Güven’in hasta olduğu ve Bilal’in kuruma niçin gelmediği hakkında bilgi sahibi olmadıkları öğrenilmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 07.07.22: 43).

Kurumda bulunan boş bir sınıfta Davut ve Cem için öğretim gerçekleştirilmiştir (9.Öğretim Görüntü Kaydı, 07.07.2022, 10’.34’’).

“Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısı müzik eşlikli olarak toplu bir şekilde söylenmeye çalışılmış, lakin Davut ve Cem araştırmacının çaldığı gitarı izlemeyi tercih etmişlerdir. Bunun üzerine araştırmacı Davut ve Cem ile bireysel bir şekilde şarkıyı tekrar söylemiştir. “Karga ile Tilki” şarkısı kayıttan dinlenmiştir. Araştırmacı şarkının metin halini cümle cümle okumuş ve toplu olarak tekrar etmelerini istemiştir. Toplu olarak tekrar etmeyi reddettikleri için bireysel olarak tekrar ettirmiştir. Ardından iki kez daha toplu olarak söylemişler ve “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısını da iki kez daha tekrar etmişlerdir. Araştırmacının düşüncelerine göre; Davut ve Cem, gitar eşlikli söylemeye biraz daha alıştıktan sonra daha iyi performans sergileyebileceklerdir (Araştırmacı Günlüğü, 07.07.22: 43).

4.1.2.11. Öğretim 10.Hafta (A-1)

Kurumda bulunan boş bir sınıfta Fırat ve Emre için onuncu öğretim gerçekleştirilmiştir (10.Öğretim Görüntü Kaydı, 18.07.2022, 6’.52’’).

“Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısı müzik eşlikli olarak toplu olarak söylenmiş, Emre sessiz kaldığı için araştırmacı Emre ile bireysel bir şekilde şarkıyı tekrar söylemiştir. Ardından “Karga ile Tilki” şarkısı kayıttan dinlenmiş ve toplu bir şekilde müzik eşlikli olarak söylenmiştir. Bu şarkı da Emre için bireysel olarak tekrar edilmiş ve iki defa daha toplu olarak söylenmiştir. “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısı, “Karga ile Tilki” şarkısından sonra tekrar edilmiş ve öğretim sonlandırılmıştır. Emre son birkaç öğretimde toplu tekraralarda sessiz kalmayı tercih etmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 18.07.22: 44).

4.1.2.11.1. Öğretim 10.Hafta (B-1)

Araştırmacı, eş danışmanı ile görüşmüş ve şarkı söylerken aralıklarla müziği durdurup, katılımcı bireylere “afetin” gibi olumlu dönütler vermesi gerektiği ve video kaydının katılımcı bireylerin tam karşısına denk gelecek şekilde başlatılması gerektiği bilgisini almıştır (Araştırmacı Günlüğü, 19.07.22: 45).

Araştırmacı Bilal, Güven, Cem ve Davut için kuruma gitmiştir. Kurumda bulunan boş bir sınıfta Güven, Cem, Bilal ve Davut yan yana oturmuş, araştırmacı da katılımcı bireylerin sağ taraflarına denk gelen masanın uç kısmına oturmuştur. Video kaydı U şeklindeki masanın sol kısmında, katılımcı bireylerin tam karşısına denk gelecek şekilde başlatılmıştır (10.Öğretim Görüntü Kaydı, 19.07.2022, 20'.29’’).

İlk önce şarkıları hatırlatmak amacıyla “Yaşasın Okulumuz” şarkısı iki defa toplu bir şekilde, müzik eşlikli olarak söylenmiştir. Ardından “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısı üç defa toplu olarak söylenmiş ve “Karga ile Tilki” şarkısı kayıttan dinletilmiştir. Şarkının sözlerinin metin halini araştırmacı cümle cümle ve bazen de kelime kelime okumuş, toplu ve bireysel olarak tekrar ettirmiştir. (Güven, sohbet etmek istemiştir. Araştırmacı da şarkı söylerken sessiz kalmayı tercih eden Güven’in video kayıtlarına harfleri çıkarma ve cümle kurma şeklinin yansıması için sohbeti sürdürmüştür). Toplamda dokuz defa “Karga ile Tilki” şarkısı söylenmiştir. Çoğunlukla toplu olarak, aralıklarla da bireysel olarak tekrar edildikten sonra öğretim sonlandırılmıştır (Araştırmacı Günlüğü, 19.07.22: 45).

Araştırmacı, eş danışmanı ile görüşmüş ve öğretmenler ile ön bir değerlendirme görüşmesi yapıp, onlardan “Öğretmen Son Görüşme Formu”nun doldurulması için randevu alması gerektiği bilgisini almıştır (Araştırmacı Günlüğü, 19.07.22: 46).

4.1.2.11.2. Öğretim 10.Hafta (A-2)

Kurumda bulunan boş bir sınıfta Fırat ve Emre için öğretim gerçekleştirilmiştir (10.Öğretim Görüntü Kaydı, 20.07.2022, 6'.52'').

“Yaşasın Okulumuz” ve “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkıları birer kere müzik eşlikli olarak toplu bir şekilde söylendikten sonra, araştırmacı “Karga ile Tilki” şarkısını kayıttan dinletmiştir. Şarkının sözlerinin metin halini cümle cümle ve bazen de kelime kelime okumuş, toplu ve bireysel olarak tekrar ettirmiştir. Ardından şarkıyı ezgisiyle toplu olarak söylemişlerdir. Önce Emre ile sonra da Fırat ile bireysel olarak söyledikten sonra bir kere daha toplu olarak söylemişler ve öğretim sonlandırılmıştır (Araştırmacı Günlüğü, 20.07.22: 47).

4.1.2.11.3. Öğretim 10.Hafta (B-2)

Araştırmacı Bilal, Güven, Cem ve Davut için 21.07.2022 tarihinde kuruma gitmiştir. Bilal ve Davut kuruma gelmemişlerdir. Araştırmacı, Cem ve Güven’i almak için rehber öğretmenin yanına gittiğinde, kurumun başka bir öğretmeni araştırmacının artık başka bir saatte gelmesini istemiştir. Araştırmacı da bu durumu eş danışmanı ile paylaşmış, öğretmen son görüşme formlarının doldurulmasında öğretmenin kasıtlı olarak olumsuz cevap verebilme ihtimaline karşı tedirgin olduğunu belirtmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 21.07.22: 48).

Kurumda bulunan boş bir sınıfta Güven ve Cem için öğretim gerçekleştirilmiştir (10.öğretim Görüntü Kaydı, 21.07.2022, 11'.28'').

“Yaşasın Okulumuz” şarkısını önce toplu olarak, sonra bireysel ve bir kere daha toplu olarak söylemişlerdir. “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısını bir kere müzik eşlikli olarak toplu bir şekilde söyledikten sonra araştırmacı “Karga ile Tilki” şarkısını kayıttan dinletmiştir. Şarkının sözlerinin metin halini cümle cümle ve bazen de özellikle Güven için kelime kelime okumuş, toplu ve bireysel olarak tekrar ettirmiştir. Güven, şarkı söylemeyi reddetmiştir. Araştırmacı da her şarkıya başlamadan önce Güven’e; “*üçe kadar say, başlayalım*” demiştir. Güven bu durumdan hoşlanınca, biraz daha istekli bir hal sergilemiştir. Üç kere de “Karga ile Tilki” şarkısını toplu olarak söylemişler ve öğretim sonlandırılmıştır (Araştırmacı Günlüğü, 21.07.22: 48-49).

4.1.2.12. Öğretim 11.Hafta (A-1)

Araştırmacı, danışmanları ile görüşmüş ve dördüncü şarkının da öğretilmesine karar verilmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 25.07.22: 51).

Kurumda bulunan boş bir sınıfta Fırat ve Emre için on birinci öğretim gerçekleştirilmiştir (11.öğretim Görüntü Kaydı, 25.07.2022, 11'.24'').

Araştırmacı, “Sabah Kalkınca” şarkısının sözlerinin metin halini cümle cümle okumuş ve toplu/bireysel olarak tekrar ettirmiştir. Emre önceki öğretilere göre ilerleme kaydetmiştir. “Sabah Kalkınca” şarkısı kayıttan dinletilmiştir. Araştırmacı, şarkıyı ezgisiyle cümle cümle müzik eşlikli olarak söylemiş ve toplu/bireysel olarak tekrar ettirmiştir. Toplamda üç defa toplu olarak şarkıyı söyledikten sonra araştırmacı, Fırat ile bireysel olarak şarkıyı söylemiştir. Fırat’a çikolata vermiş ve Emre’de güzel söylese ona da çikolata vereceğini söylemiştir. Bunun üzerine Emre de şarkıyı güzel söylemiştir ve araştırmacı ona da çikolata vermiştir (Araştırmacı Günlüğü, 25.07.22: 50).

Önceki haftalarda öğretilen şarkıların tekrarı yapılmıştır. “Yaşasın Okulumuz”, “Balık, Ördek, Kurbağa” ve “Karga ile Tilki” şarkılarının tekrarı yapıldıktan sonra bir kez daha “Sabah Kalkınca” şarkısını söylemişler ve öğretim sonlandırılmıştır (Araştırmacı Günlüğü, 25.07.22: 50).

4.1.2.12.1. Öğretim 11.Hafta (B-1)

Araştırmacı Bilal, Güven, Cem ve Davut için 26.07.2022 tarihinde kuruma gitmiştir. Cem ve Güven kuruma gelmemişlerdir (Araştırmacı Günlüğü, 26.07.22: 52).

Kurumda bulunan boş bir sınıfta Bilal ve Davut için öğretim gerçekleştirilmiştir (11.öğretim Görüntü Kaydı, 26.07.2022, 15'.03'').

Araştırmacı, “Sabah Kalkınca” şarkısının sözlerinin metin halini cümle cümle ve bazen de Bilal için kelime kelime okumuştur. Toplu ve bireysel olarak tekrar ettirdikten sonra şarkıyı ezgisiyle kayıttan dinletmiştir. Ardından şarkıyı ezgisiyle müzik eşlikli olarak cümle cümle söylemiş ve tekrar ettirmiştir. Bir defa toplu olarak söyledikten sonra araştırmacı, Bilal ile bireysel olarak şarkıyı söylemiştir. Araştırmacı, Bilal’e çikolata vermiş ve Davut da güzel söylese ona da vereceğini söylemiştir. Bunun üzerine Davut

da şarkıyı güzel söylemiştir ve araştırmacı ona da çikolata vermiştir (Araştırmacı Günlüğü, 26.07.22: 52).

İki defa daha şarkıyı toplu olarak söylemişler ve önceki haftalarda öğretilen şarkıların tekrarı yapılmıştır. “Yaşasın Okulumuz”, “Balık, Ördek, Kurbağa” ve “Karga ile Tilki” şarkılarının tekrarı yapıldıktan sonra iki defa daha “Sabah Kalkınca” şarkısını toplu olarak söylemişlerdir. Araştırmacı, Bilal ile bir defa daha bireysel söylemiş ve tekrar toplu olarak tekrar etmişlerdir. Bilal için bir kez daha bireysel söylemişler ve öğretim sonlandırılmıştır. Öğretilen şarkılar sık tekrarlar, katılımcı bireylerde daha akılda kalıcı bir hale gelmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 26.07.22: 52).

4.1.2.12.2. Öğretim 11.Hafta (A-2)

Araştırmacı eş danışmanı ile görüşmüştür. Sonraki hafta, şarkıların genel tekrarının yapılması kararına varıldığı için 11.haftanın 2.öğretimlerinde (A-2, B-2) araştırmacı sadece “Sabah Kalkınca” şarkısını öğretecek ve tekrar yaptırmayacaktır (Araştırmacı Günlüğü, 27.07.22: 53).

Kurumda bulunan boş bir sınıfta Fırat ve Emre için öğretim gerçekleştirilmiştir (11.Öğretim Görüntü Kaydı, 27.07.2022, 5'.57'').

Araştırmacı, “Sabah Kalkınca” şarkısını kayıttan dinlettirip, hatırlamalarını sağlamıştır. İki defa toplu bir şekilde şarkıyı müzik eşlikli olarak söyledikten sonra ilk olarak Emre ile peşine de Fırat ile bireysel olarak söylemişlerdir. Bir defa daha toplu olarak söylemişler ve öğretim sonlandırılmıştır. Toplu tekrarlar bu öğretimde daha iyi olmuştur (Araştırmacı Günlüğü, 27.07.22: 53).

4.1.2.12.3. Öğretim 11.Hafta (B-2)

Araştırmacı Bilal, Güven, Cem ve Davut için 26.07.2022 tarihinde kuruma gitmiştir. Cem ve Güven kuruma gelmemişlerdir (Araştırmacı Günlüğü, 28.07.22: 54).

Kurumda bulunan boş bir sınıfta Bilal ve Davut için öğretim gerçekleştirilmiştir (11.Öğretim Görüntü Kaydı, 28.07.2022, 8'.29'').

Araştırmacı, “Sabah Kalkınca” şarkısını kayıttan dinletmiş, şarkıyı ezgisiyle müzik eşlikli olarak cümle cümle ve bazen de Bilal için kelime kelime söyleyip, tekrar ettirmiştir. Bilal ile bireysel olarak söylemişlerdir. Araştırmacı, çoğu zaman sessiz kalmış

ve Bilal'i dinlemiştir. Ardından Davut ile bireysel olarak söylemişlerdir. Araştırmacı yine sessiz kalıp, Davut'u dinlemiştir. İkisinin de şarkıyı öğrenmiş olması araştırmacıyı sevindirmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 28.07.22: 54).

Şarkıyı toplu bir şekilde müzik eşlikli olarak söylemişlerdir. Bilal için ise müzik eşiksiz söylemişlerdir. Araştırmacı, Bilal'in takıldığı yerleri cümle cümle ve bazen de kelime kelime söylemiş ve tekrar ettirmiştir. İki defa bu şekilde tekrar ettikten sonra bir defa da toplu bir şekilde müzik eşiksiz olarak söylemişlerdir. Araştırmacı, ayağa kalkıp katılımcı bireylerin karşısına geçmiş ve onlara hiç müdahale etmeden iki defa onların tekrar etmelerini dinlemiştir. Bilal ve Davut şarkıyı öğrenmişler ve öğretim sonlandırılmıştır (Araştırmacı Günlüğü, 28.07.22: 54).

4.1.2.13. Öğretim 12.Hafta/Genel Tekrar (A-1)

Araştırmacı, danışmanları ile görüşmüştür. Bu hafta, öğretilen şarkıların genel tekrarının yapılmasına ve K.K.L.'nin gözden geçirilmesine karar verilmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 01.08.22: 55).

K.K.L.'nin bir önceki uygulamalarında Emre ve Fırat'ın eksiklikleri olan sorular gözden geçirilmiştir. Emre'de ve Fırat'ta ilerlemeler gözlenmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 01.08.22: 55).

Kurumda bulunan boş bir sınıfta Emre ve Fırat on ikinci öğretim/genel tekrar gerçekleştirilmiştir (12.Öğretim Görüntü Kaydı, 01.08.2022, 6'.46'').

İlk önce "Yaşasın Okulumuz" şarkısının tekrarı müzik eşlikli olarak toplu bir şekilde yapılmıştır. Emre sessiz kaldığı için araştırmacı onunla bireysel olarak söylemiştir. "Balık, Ördek, Kurbağa" şarkısının tekrarı müzik eşlikli olarak toplu bir şekilde yapılmıştır. "Karga ile Tilki" şarkısının da tekrarı müzik eşlikli olarak toplu bir şekilde yapıldıktan sonra "Sabah Kalkınca" şarkısının da tekrarı yapılmıştır. Bedensel yetersizliği de bulunan Fırat'ın, şarkıları bu hafta biraz hızlı bir ritimle söylemesi araştırmacının dikkatini çekmiş ve araştırmacıyı mutlu etmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 01.08.22: 55).

Araştırmacı, öğretim bittikten sonra rehber öğretmenin yanına gitmiştir. Eş danışmanının tavsiyesi ile araştırmacının artık başka bir saatte gelmesini isteyen bir öğretmenin, neden böyle bir istekte bulunduğunu sormuştur. (Öğretmen, araştırmacıya

öğrenciyi yalnızca teneffüslerde alması gerektiğini, ders esnasında kısa süreliğine bile olsa öğrenciyi vermek istemediğini söylemiştir. Araştırmacı da aylardır kurumda öğrencilerle çalıştığını, izinlerinin olduğunu, toplu olarak çalışabilmek için bazı derslerden birkaç dakikalığına öğrencileri alması gerektiğini, bu uyarısını öğretmenlerin ilk başlarında yapması gerektiğini belirtmiştir.) Rehber öğretmen de araştırmacıya: “Öğretmen, uzun yıllardır bizim kurumumuzda çalışıyor. Bu yüzden sizi kabul etmeyebilir. Siz; ailelerin izinleri, milli eğitim izni ve kurum müdürünün izni olduğu için dilediğiniz gibi çalışabilirsiniz” cevabını vermiştir (Araştırmacı Günlüğü, 01.08.22: 56).

4.1.2.13.1. Öğretim 12.Hafta/Genel Tekrar (B-1)

Araştırmacı Bilal, Güven, Cem ve Davut için 02.08.2022 tarihinde kuruma gitmiştir. Davut kuruma gelmemiştir (Araştırmacı Günlüğü, 02.08.2022: 57).

Kurumdaki boş bir sınıfta Güven, Bilal ve Cem için genel tekrar yapılmıştır (12.Öğretim Görüntü Kaydı, 02.08.2022, 5’.16’’).

Güven ve Cem bir önceki öğretime katılmadıkları için araştırmacı önce onlar için telafi öğretimi yapmıştır. “Sabah Kalkınca” şarkısının sözlerinin metin halini cümle cümle ve çoğu zaman Güven için kelime kelime okumuş ve toplu/bireysel olarak tekrar ettirmiştir. Şarkıyı kayıttan dinletmiş ve şarkıyı ezgisiyle müzik eşlikli olarak cümle cümle söyleyip, tekrar ettirmiştir. Toplamda üç defa şarkıyı toplu olarak söylemişlerdir (Araştırmacı Günlüğü, 02.08.2022: 57).

Genel tekrarda sırasıyla “Yaşasın Okulumuz”, “Balık, Ördek, Kurbağa” ve “Karga ile Tilki” şarkılarını birer defa toplu olarak söylemişlerdir. Araştırmacı çoğu zaman sessiz kalmış ve onları dinlemiştir. “Sabah Kalkınca” şarkısını iki defa toplu olarak söyledikten sonra araştırmacı, Güven ile bireysel olarak da söylemiştir.

Araştırmacı, K.K.L.’yi her bir katılımcı bireye tekrar uygulamıştır. K.K.L. Davut hariç diğer bütün katılımcı bireylere uygulanmıştır (Araştırmacı Günlüğü, 02.08.2022: 57).

4.1.2.13.2. Öğretim 12.Hafta/Genel Tekrar (A-2)

Fırat ve Emre ile genel tekrar yapmak için kuruma gidilmiştir. Kurumdaki boş bir sınıfta genel tekrar gerçekleştirilmiştir (12.öğretim Görüntü Kaydı, 03.08.2022, 10’.13’’).

Şarkılar sırasıyla:

1. “Yaşasın Okulumuz”,
2. “Balık, Ördek, Kurbağa”,
3. “Karga ile Tilki” ve
4. “Sabah Kalkınca”dır.

Her şarkı müzik eşlikli olarak ikişer defa toplu olarak söylenmiştir. Üçüncü tekrarda araştırmacı enstrümanını bırakmış ve Fırat ile Emre'nin karşılıklarına geçmiştir. Her şarkının ilk sözcüğünü söylemiş ve susmuştur. Onları dinlemiştir. Fırat ile Emre, dört şarkının dördünü de öğrenmiş ve ezbere söylemişlerdir (Araştırmacı Günlüğü, 03.08.2022: 58).

Davut kuruma gelmediği için Davut'a K.K.L. uygulanamamıştır. Araştırmacı, Davut'un annesi ile görüşmüş ve Davut'un Salı günü kuruma geleceği bilgisini almıştır (Araştırmacı Günlüğü, 03.08.2022: 58).

4.1.2.13.3. Öğretim 12.Hafta/Genel Tekrar (B-2)

Araştırmacı; Bilal, Güven, Cem ve Davut ile 04.08.2022 tarihinde genel tekrar yapmak için kuruma gitmiştir. Bilal ve Davut kuruma gelmemişlerdir (Araştırmacı Günlüğü, 04.08.2022: 59).

Şarkılar sırasıyla:

1. “Yaşasın Okulumuz”,
2. “Balık, Ördek, Kurbağa”,
3. “Karga ile Tilki” ve
4. “Sabah Kalkınca”dır.

Her şarkı müzik eşlikli olarak toplu bir şekilde ikişer defa baştan sonra kadar söylenmiştir. Ardından araştırmacı enstrümanını bırakmış ve Güven ile Cem'in karşılıklarına geçmiştir. Her şarkının ilk sözcüğünü söylemiş ve onları dinlemiştir. Cem, dört şarkının dördünü de öğrenmiş ve şarkıları ezbere söylemiştir. Ama Güven şarkıları bildiği halde (toplu bir şekilde şarkı söylenirken, Güven araştırmacı ile göz göze gelmediği vakitlerde şarkıları söyleyebilmektedir) sessiz kalmayı tercih etmiştir. Araştırmacının yaptığı analize göre, Güven şarkı söylemekten utandığı için sessiz kalmayı tercih etmektedir. Araştırmacı, toplu olarak şarkı söylerken Güven'i incelemiş

ve Güven'in kendisini gizlemeye çalıştığını fark etmiştir. Sessiz bir şekilde söylemeye çalışmaktadır (12.Öğretim Görüntü Kaydı, 04.08.2022, 9'.27'').

Güven'in; araştırmacının yönergelerini anladığı halde yanıt vermemesi ve göz teması kurmaktan çekinmesi, Güven'in kendi öğretmeni ile görüşülmüştür. Öğretmeni de Güven'in muhafazakâr bir ortamda yetiştirildiğinden ve araştırmacının cinsiyetinin kadın olmasından dolayı araştırmacıyı dinlemeyi reddettiğini belirtmiştir. (Araştırmacı Günlüğü, 04.08.2022: 59-60).

Davut, 05.08.2022 tarihinde kuruma gelmiştir. Araştırmacı, önce K.K.L.'yi doldurmuştur. Daha sonra Davut'a şarkıların genel tekrarını yaptırmıştır. Davut, dört şarkıyı öğrenmiş ve ezbere söylemiştir (12.öğretim Görüntü Kaydı, 05.08.2022, 2'.08'').

4.1.2.14. Son Değerlendirme

Aileler kuruma gelmediği için araştırmacı kurum rehber öğretmeni ile görüşmüş ve rehber öğretmen, aileleri telefonla arayıp formların doldurulmasının uygun olacağını belirtmiştir. Araştırmacı, Aile Görüşme Formu (Uygulama Sonrası Görüş Formu) 'nu (Ek 6) doldurmak için aileleri telefonla aramıştır. Emre ve Fırat'ın aileleri/ebeveynleri dışındakilere ulaşabilmiş ve formdaki soruları okuyup, cevapları aynen forma yazmıştır. Aileler genel olarak olumlu cevaplar vermişler ve uygulamadan memnun kaldıklarını belirtmişlerdir. Araştırmacı, son değerlendirme yapabilmek adına ailelerden, çocuklarını kuruma göndermeleri için müsaade almıştır (Araştırmacı Günlüğü, 06.08.2022: 61).

Aileler ile görüşme tarih ve saatleri aşağıdaki gibidir:

Güven: 06.08.2022 18:15 (7 dakika)

Bilal: 06.08.2022 18:56 (4 dakika)

Davut: 06.08.2022 19:01 (3 dakika)

Cem: 06.08.2022 19:07 (4 dakika)

Araştırmacı, 06.08.2022 tarihinde aradığı fakat ulaşamadığı Emre ve Fırat'ın ailelerini tekrar aramıştır. Formdaki soruları okuyup, cevapları aynen forma yazmıştır. Aileler olumlu cevaplar vermişler ve uygulamadan memnun kalmışlardır. Emre'nin velisi ile yapılan görüşme uzun sürmüştür. Araştırmacı, Emre ve Fırat'ın ailelerinden de son

değerlendirme yapabilmek adına çocuklarını kuruma göndermeleri için müsaade almıştır (Araştırmacı Günlüğü, 07.08.2022: 62).

Aileler ile görüşme tarih ve saatleri aşağıdaki gibidir:

Fırat: 07.08.2022 17:50 (2 dakika)

Emre: 07.08.2022 18:19 (18 dakika)

Araştırmacı, Öğretmen Son Görüşme Formu'nu (Ek 3) doldurmak ve son değerlendirme yapmak için 08.08.2022 tarihinde kuruma gitmiştir. Ailesi söz vermesine rağmen Fırat'ı kuruma göndermemiştir.

Fırat'ın öğretmeni için Öğretmen Son Görüşme Formu, ertesi gün teslim alınmak üzere Fırat'ın öğretmenine cevaplaması için verilmiştir. Kurum rehber öğretmeni, araştırmacıdan bütün formları almış ve formları her öğrencinin kendi öğretmenine doldurtacağını söylemiştir. Emre'nin öğretmenin daha önce de belirtilen durumdan ötürü (öğrenciyi vermek istememe durumu) kasıtlı olarak olumsuz cevap verebileceği düşüncesi araştırmacıyı tedirgin etmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 08.08.2022: 63).

Kurumda bulunan boş bir sınıfta Emre ile son değerlendirme yapılmıştır. Araştırmacı, "Mınav'ın Yeni Arkadaşı" masal metnini kelime kelime okumuş ve Emre'ye tekrar ettirmiştir. "Masal" şarkısının sözlerinin metin halini cümle cümle okuyup tekrar ettirdikten sonra, şarkıyı ezgisiyle kayıttan dinletmiştir. Yine cümle cümle şarkıyı ezgisiyle söylemiş ve tekrar ettirmiştir. Ardından "Yurdumda" şarkısının sözlerinin metin halini cümle cümle okuyup tekrar ettirdikten sonra şarkıyı ezgisiyle kayıttan dinletmiştir. Yine cümle cümle şarkıyı ezgisiyle söylemiş ve tekrar ettirmiştir.

Emre ile son değerlendirme bittikten sonra araştırmacı Fırat'ın ailesini aramış ve Fırat'ı kuruma göndermelerini rica etmiştir. Aile, ertesi gün Fırat'ı gönderebileceklerini söylemişlerdir. Bunun üzerine araştırmacı rehber öğretmen ile görüşmüş ve ertesi gün için Fırat'ı kuruma getirmek üzere okul servisi ayarlamıştır (Araştırmacı Günlüğü, 07.08.2022: 63).

Araştırmacı, öğretmen son görüşme formlarını teslim almak ve son değerlendirme yapmak için 09.08.2022 tarihinde kuruma gitmiştir. Fırat kuruma gelmiştir fakat Güven gelmemiştir. Fırat, Davut, Cem ve Bilal için kurumda bulunan boş bir sınıfta son

değerlendirme yapılmıştır. Her bir katılımcı birey ile tek tek çalışan araştırmacı, son genel tekrara katılmayan Davut için önce müzik eşlikli, sonra müzik eşiksiz olarak genel tekrar yaptırmıştır. Bütün katılımcı bireylere şu şekilde son değerlendirme yapılmıştır:

Araştırmacı, “Mırnav’ın Yeni Arkadaşı” masal metnini kelime kelime okumuş ve tekrar ettirmiştir. “Masal” şarkısının sözlerinin metin halini cümle cümle okuyup tekrar ettirdikten sonra şarkıyı ezgisiyle kayıttan dinletmiştir. Yine cümle cümle şarkıyı ezgisiyle söylemiş ve tekrar ettirmiştir. Ardından “Yurdumda” şarkısının sözlerinin metin halini cümle cümle okuyup tekrar ettirdikten sonra şarkıyı ezgisiyle kayıttan dinletmiştir. Yine cümle cümle şarkıyı ezgisiyle söylemiş ve tekrar ettirmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 09.08.2022: 64)

11.08.2022 tarihinde Güven’e son değerlendirme yapmak için kuruma giden araştırmacı, diğer katılımcı bireylere uyguladığı şekilde Güven’e de son değerlendirmeyi uygulamıştır. Araştırmacı, “Mırnav’ın Yeni Arkadaşı” masal metnini kelime kelime okumuş ve tekrar ettirmiştir. “Masal” şarkısının sözlerinin metin halini cümle cümle okuyup tekrar ettirdikten sonra şarkıyı ezgisiyle kayıttan dinletmiştir. Yine cümle cümle şarkıyı ezgisiyle söylemiş ve tekrar ettirmiştir. Ardından “Yurdumda” şarkısının sözlerinin metin halini cümle cümle okuyup tekrar ettirdikten sonra şarkıyı ezgisiyle kayıttan dinletmiştir. Yine cümle cümle şarkıyı ezgisiyle söylemiş ve tekrar ettirmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 11.08.2022: 66).

Cem’in ve Davut’un ön değerlendirmede “Öğretmen Ön Görüşme Formu”nu dolduran öğretmenleri kurumdan ayrılmış, son değerlendirmeleri yapan öğretmen, yeni gelen öğretmenleri olmuştur.

Araştırmacı tarafından katılımcı bireylere şarkı öğretiminin konuşma becerilerine etkisinin incelenmesi için ön değerlendirme ve son değerlendirme hariç 12 hafta boyunca (ilk 5 hafta haftada 2 gün, sonraki 7 hafta haftada 4 gün) şarkı öğretimi yapılmıştır. Zihinsel yetersizliği olan bireylerde, konuşma becerilerini desteklemek için müzik eşlikli (gitar) olarak kulaktan şarkı öğretim yöntemiyle şarkı öğretimi yapılmıştır. Süreç içerisinde uzman görüşleri alınarak belirlenen şarkıların, sözleri kullanılarak katılımcılara araştırmacı tarafından cümle cümle ve bazen de kelime kelime okunmuş, katılımcı bireylerden bireysel ve/veya küçük gruplar halinde tekrar edilmesi istenmiştir. Daha sonra metin halinde sözlerini okudukları şarkılar ezgi olarak

kayıttan dinletilip, yine cümle cümle ve bazen de kelime kelime olarak şarkının ezgisiyle araştırmacı tarafından müzik eşlikli ve/veya müzik eşiksiz olarak söylenmiştir. Katılımcılardan bireysel ve/veya küçük gruplar halinde tekrar edilmesi istenmiştir. Süreç içerisinde ön değerlendirme ve son değerlendirme dışındaki öğretimlerde kullanılan şarkılar aşağıda gösterilmiştir:

- 1.Yaşasın Okulumuz (Ahmet Muhtar ATAMAN)
2. Balık, Ördek, Kurbağa (Mahir DİNÇER)
3. Karga ile Tilki
4. Sabah Kalkınca
5. Öğretmenim (Erdoğan OKYAY)

4.1.3. Ön Değerlendirme ve Son Değerlendirme Analizleri

4.1.3.1. Katılımcı Bireylerin Ön Değerlendirmeden (Şarkı Öğretimi)

Aldıkları Toplam Puanlar

Ön değerlendirmede, her birey bireysel olarak boş bir sınıfa alınmış ve değerlendirme bireysel olarak sürdürülmüştür. Ön değerlendirme süreci şu şekilde gerçekleşmiştir:

-“Yurdumda” şarkısının sözlerinin metin hali araştırmacı tarafından cümle cümle okunmuş ve her bireye tekrar ettirilmiştir.

-“Yurdumda” şarkısı ezgisiyle katılımcı bireylere kayıttan dinletilmiş ve araştırmacı şarkıyı ezgisiyle cümle cümle söyleyip, tekrar ettirmiştir.

-“Masal” şarkısının sözlerinin metin hali araştırmacı tarafından cümle cümle okunmuş ve her bireye tekrar ettirilmiştir.

-“Masal” şarkısı ezgisiyle katılımcı bireylere kayıttan dinletilmiş ve araştırmacı şarkıyı ezgisiyle cümle cümle söyleyip, tekrar ettirmiştir.

-“Mınav’ın Yeni Arkadaşı” masal metni araştırmacı tarafından kelime kelime okunmuş ve her bireye tekrar ettirilmiştir.

Ön değerlendirmeler video kaydına alınmış ve süreç içerisindeki verileri değerlendirme komitesi (tez izleme komitesi) tarafından puanlanmıştır. Puanlar, formda bulunan kutucuk sayısına bölünmüş ve sonuç elde edilmiştir. Ön değerlendirme için 1.uzmanın verdiği toplam puan sonuçları **Tablo 6**'da gösterilmiştir.

Tablo 6.
Öğrencilerin Ön Değerlendirme Toplam Sonuçlarının Gösterimi (1.Uzman)

Ön Değerlendirme (1.Uzman)	Öğrenci İsimleri					
	Bilal	Cem	Davut	Emre	Fırat	Güven
“Yurdumda” (Ezgi)	0,87	2,12	2,12	0,25	1,75	0
“Yurdumda” (Metin)	0,75	2,37	2,5	1,25	1,75	0,25
“Masal” (Ezgi)	1,25	2,33	0,91	0,33	1,83	0,33
“Masal” (Metin)	1,41	2,66	2,66	1,58	1,41	0
Mınav’ın Yeni Arkadaşı	2,23	2,71	2,87	2,75	1,57	0,42

Her bir katılımcının ön değerlendirme video kayıtları 1.uzman tarafından tek tek izlenmiş ve her kelime/cümle için 0 ile 3 arasında puan verilmiştir. Alınan puanlar, şarkıdaki/metindeki toplam kutucuk sayısına bölünerek, toplam sonuç elde edilmiştir.

Ön değerlendirme için 2.uzmanın verdiği toplam puan sonuçları **Tablo 7**'de gösterilmiştir:

Tablo 7.
Öğrencilerin Ön Değerlendirme Toplam Sonuçlarının Gösterimi (2.Uzman)

Ön Değerlendirme (2.Uzman)	Öğrenci İsimleri					
	Bilal	Cem	Davut	Emre	Fırat	Güven
“Yurdumda” (Ezgi)	0,5	2	1,87	0,25	1	0
“Yurdumda” (Metin)	1	2	1,75	1,37	1,12	0,25
“Masal” (Ezgi)	0,41	1,83	1,75	0,5	1,08	0,8
“Masal” (Metin)	0,58	2,33	1,83	2,16	1	0

Her bir katılımcının ön değerlendirme video kayıtları 2.uzman tarafından tek tek izlenmiş ve her kelime/cümle için 0 ile 3 arasında puan verilmiştir. Alınan puanlar, şarkıdaki/metindeki toplam kutucuk sayısına bölünerek, toplam sonuç elde edilmiştir.

4.1.3.2. Katılımcı Bireylerin Son Değerlendirmeden (Şarkı Öğretimi) Aldıkları Toplam Puanlar

Son değerlendirmede, her birey bireysel olarak boş bir sınıfa alınmış ve değerlendirme bireysel olarak sürmüştür. Son değerlendirme süreci şu şekilde gerçekleşmiştir:

-“Yurdumda” şarkısının sözlerinin metin hali araştırmacı tarafından cümle cümle okunmuş ve her bireye tekrar ettirilmiştir.

-“Yurdumda” şarkısı ezgisiyle katılımcı bireylere kayıttan dinletilmiş ve araştırmacı şarkıyı ezgisiyle cümle cümle söyleyip, tekrar ettirmiştir.

-“Masal” şarkısının sözlerinin metin hali araştırmacı tarafından cümle cümle okunmuş ve her bireye tekrar ettirilmiştir.

-“Masal” şarkısı ezgisiyle katılımcı bireylere kayıttan dinletilmiş ve araştırmacı şarkıyı ezgisiyle cümle cümle söyleyip, tekrar ettirmiştir.

-“Mırnav’ın Yeni Arkadaşı” masal metni araştırmacı tarafından kelime kelime okunmuş ve her bireye tekrar ettirilmiştir.

Son değerlendirmeler video kaydına alınmış ve süreç içerisindeki verileri değerlendirme komitesi (tez izleme komitesi) tarafından puanlanmıştır. Puanlar, formda bulunan kutucuk sayısına bölünmüş ve sonuç elde edilmiştir.

Son değerlendirme için 1.uzmanın verdiği toplam puan sonuçları **Tablo 8’**de gösterilmiştir:

Tablo 8.
Öğrencilerin Son Değerlendirme Toplam Puanların Gösterimi (1.Uzman)

Son Değerlendirme (1.Uzman)	ğrenci İsimleri					
	Bilal	Cem	Davut	Emre	Fırat	Güven
“Yurdumda” (Ezgi)	1,5	2,62	2,87	2,37	2,5	0,62
“Yurdumda” (Metin)	1,75	2,75	2,75	2,25	2,25	0,37
“Masal” (Ezgi)	2	2,83	2,91	2	2,16	0,5
“Masal” (Metin)	2,25	2,83	2,83	2,58	2,41	0,41
Mırnav’ın Yeni Arkadaşı	5,07	3	3	2,96	2,35	1,10

Her bir katılımcının n değerlendirme video kayıtları 1.uzman tarafından tek tek izlenmiş ve her kelime/cümle için 0 ile 3 arasında puan verilmiştir. Alınan puanlar, şarkıdaki/metindeki toplam kutucuk sayısına bölünerek, toplam sonuç elde edilmiştir.

Son değerlendirme için 2. uzmanın verdiği toplam puan sonuçları **Tablo 9’**da gösterilmiştir:

Tablo 9.
Öğrencilerin Son Değerlendirme Toplam Sonuçlarının Gösterimi (2.Uzman)

Ön Değerlendirme (2.Uzman)	Öğrenci İsimleri					
	Bilal	Cem	Davut	Emre	Fırat	Güven
“Yurdumda” (Ezgi)	1	3	2,62	2,25	1	0,12
“Yurdumda” (Metin)	1,37	3	2,12	2	1,25	0,12
“Masal” (Ezgi)	1,33	3	2,75	2	1,41	0
“Masal” (Metin)	1,5	2,91	2,33	2,41	1,5	0

Her bir katılımcının ön değerlendirme video kayıtları 2.uzman tarafından tek tek izlenmiş ve her kelime/cümle için 0 ile 3 arasında puan verilmiştir. Alınan puanlar, şarkıdaki/metindeki toplam kutucuk sayısına bölünerek, toplam sonuç elde edilmiştir.

Katılımcı bireylerin ön değerlendirme ve son değerlendirmedeki genel sonuçlarına ilişkin medyan değerleri **Tablo 10**'da gösterilmiştir.

Tablo 10.
Ön Değerlendirme ve Son Değerlendirme Sonuçlarına İlişkin Medyan Değerleri

Şarkı/Masal	Ön Değerlendirme Medyan	Son Değerlendirme Medyan
Yurdumda (Ezgi)	1.03	2.03
Yurdumda (Metin)	1.72	1.94
Masal (Ezgi)	1.08	1.89
Masal (Metin)	1.54	2.27
Mırnav'ın Yeni Arkadaşı	2.47	2.98
Genel Ortalama	1,57	2.22

Elde edilen sonuçlara göre tüm şarkılarda ve masal metninde katılımcı bireylerin puanları son değerlendirmede yükselmiştir.

Katılımcı bireylerin “**Yurdumda**” şarkısını ezgisiyle söyleyebilmelerine ilişkin ön değerlendirme ve son değerlendirme sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi yapılmış olup sonuçlar **Tablo 11**'de gösterilmiştir.

Tablo 11.
Yurdumda (Ezgi) Ön Değerlendirme-Son Değerlendirme Puanlarına İlişkin Sonuçlar

Ön Değerlendirme- Son Değerlendirme	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p	r
Negatif Sıra	0	0	0	-2.207	.027*	.64
Pozitif Sıra	6	3.5	21			
Eşit	0					

Elde edilen sonuçlara göre katılımcı bireylerin ön değerlendirme ve son değerlendirmede elde ettikleri puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($z = -2,207$; $p < .05$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplam puanlar dikkate alındığında gözlenen farkın pozitif sıralar, yani son değerlendirme lehine olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü değeri $r=.64$ olarak bulunmuş ve deneysel işlemlerin son değerlendirme puanları üzerinde büyük etkiye sahip olduğunu göstermiştir ($r>.5$)

Katılımcı bireylerin “**Yurdumda**” şarkısının sözlerinin metin halini tekrar edebilmelerine ilişkin ön değerlendirme ve son değerlendirme sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi yapılmış olup sonuçlar **Tablo 12**'de gösterilmiştir.

Tablo 12.
Yurdumda (Metin) Ön Değerlendirme-Son Değerlendirme Puanlarına İlişkin Sonuçlar

Ön değerlendirme- Son değerlendirme	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Negatif Sıra	2	3.5	7	-.734	.463
Pozitif Sıra	4	3.5	14		
Eşit	0				

Elde edilen sonuçlara göre katılımcı bireylerin ön değerlendirme ve son değerlendirmeden elde ettikleri puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($z = -.734$; $p > .05$).

“Yurdumda” şarkısının sözlerinde kullanılan kelimelerin metin haline telaffuzu katılımcı bireylere zor gelmiştir. Ancak katılımcı bireyler metin halinde söyleyemedikleri kelimeleri, şarkı ezgisiyle tekrar edildiği zaman söyleyebilmişlerdir.

Katılımcı bireylerin “**Masal**” şarkısını ezgisiyle söyleyebilmelerine ilişkin ön değerlendirme ve son değerlendirme sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi yapılmış olup sonuçlar **Tablo 13**'te gösterilmiştir.

Tablo 13.
Masal (Ezgi) Ön Değerlendirme-Son Değerlendirme Puanlarına İlişkin Sonuçlar

Ön değerlendirme-Son değerlendirme	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p	r
Negatif Sıra	1	1	1	-1.997	.046*	.58
Pozitif Sıra	5	4	20			
Eşit	0					

Elde edilen sonuçlara göre katılımcı bireylerin ön değerlendirme ve son değerlendirmede elde ettikleri puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($z = -1,997$; $p < .05$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplam puanlar dikkate alındığında gözlenen farkın pozitif sıralar, yani son değerlendirme lehine olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü değeri $r=.58$ olarak bulunmuş ve deneysel işlemlerin son değerlendirme puanları üzerinde büyük etkiye sahip olduğunu göstermiştir ($r>.5$)

Katılımcı bireylerin “Masal” şarkısının sözlerinin metin halini tekrar edebilmelerine ilişkin ön değerlendirme ve son değerlendirme sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi yapılmış olup sonuçlar **Tablo 14**'te gösterilmiştir.

Tablo 14.
Masal (Metin) Ön Değerlendirme-Son Değerlendirme Puanlarına İlişkin Sonuçlar

Ön değerlendirme-Son değerlendirme	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p	r
Negatif Sıra	0	0	0	-2.201	.028*	.64
Pozitif Sıra	6	3,5	21			
Eşit	0					

Elde edilen sonuçlara göre katılımcı bireylerin ön değerlendirme ve son değerlendirmede elde ettikleri puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($z = -2,201$; $p < .05$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplam puanlar dikkate alındığında gözlenen farkın pozitif sıralar, yani son değerlendirme lehine olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü değeri $r=.64$ olarak bulunmuş ve deneysel işlemlerin son değerlendirme puanları üzerinde büyük etkiye sahip olduğunu göstermiştir ($r>.5$).

Katılımcı bireylerin “Mırnav’ın Yeni Arkadaşı” masal metnini tekrar edebilmelerine ilişkin ön değerlendirme ve son değerlendirme sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi yapılmış olup sonuçlar **Tablo 15**’te gösterilmiştir.

Tablo 15.
Mırnav’ın Yeni Arkadaşı Ön Değerlendirme-Son Değerlendirme Puanlarına İlişkin Sonuçlar

Ön değerlendirme-Son değerlendirme	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p	r
Negatif Sıra	0	0	0	-2.201	.028*	.64
Pozitif Sıra	6	3,5	21			
Eşit	0					

Elde edilen sonuçlara göre katılımcı bireylerin ön değerlendirme ve son değerlendirmede elde ettikleri puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($z = -2,201$; $p < .05$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplam puanlar dikkate alındığında gözlenen farkın pozitif sıralar, yani son değerlendirme lehine olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü değeri $r=.64$ olarak bulunmuş ve deneysel işlemlerin son değerlendirme puanları üzerinde büyük etkiye sahip olduğunu göstermiştir ($r>.5$).

4.1.3.3. Konuşma Kontrol Listesi Analizleri

K.K.L. süreç içerisinde katılımcı bireylere farklı iki zamanda konuşma becerilerinin ne düzeyde olduğunu gözlemek amacıyla uygulanmış ve sonuçları **Tablo 16**’da gösterilmiştir.

Tablo 16.
Konuşma Kontrol Listesi Sonuçları

	Eşleme		Yönerge		İletişim		Alıcı Dil		Anlam Gelişimi		İfade Edici Dil		Akıcı Konuşma	
Öğrenci Adı	Ön Değerlendirme	Son Değerlendirme	Ön Değerlendirme	Son Değerlendirme	Ön Değerlendirme	Son Değerlendirme	Ön Değerlendirme	Son Değerlendirme	Ön Değerlendirme	Son Değerlendirme	Ön Değerlendirme	Son Değerlendirme	Ön Değerlendirme	Son Değerlendirme
Bilal	1,89	2,66	3	3	1,5	3	2,16	3	2	3	1,38	2,46	1,42	1,57
Cem	2,66	3	3	3	2,23	3	3	3	3	3	2,23	2,56	1,85	2,42
Davut	3	3	3	3	2,5	3	3	3	3	3	2,56	2,84	2,28	2,57
Emre	2,66	3	3	3	2,66	3	2,16	3	2,66	3	2,48	2,71	1,71	1,71
Fırat	3	3	3	3	2,83	3	3	3	3	3	2,53	2,74	2,28	2,28
Güven	1,33	3	2	3	1,66	2,16	2,16	3	0,33	2,33	2,05	2,56	1	1,71

K.K.L.'de katılımcı bireylerin almış oldukları puanlar şu şekildedir:

- **Bilal**, eşleme çalışmalarında ön değerlendirmede 1,89, son değerlendirmede 2,66; yönerge çalışmalarında ön değerlendirme ve son değerlendirmede 3; iletişim becerilerinde ön değerlendirme 1,5, son değerlendirmede 3; alıcı dil becerilerinde ön değerlendirmede 2,16, son değerlendirmede 3; anlam gelişiminde ön değerlendirmede 2, son değerlendirmede 3; ifade edici dil becerilerinde ön değerlendirmede 1,38, son değerlendirmede 2,46 ve akıcı konuşmada ön değerlendirmede 1,42, son değerlendirmede 1,57 puan almıştır. Bilal'in aldığı toplam sonuçlara bakıldığında; yönerge çalışmalarında ön değerlendirme ve son değerlendirme puanlarının aynı olduğu, genel olarak ön değerlendirmeye göre son değerlendirme puanlarında artış olduğu gözlenmektedir.

-**Cem**, eşleme çalışmalarında ön değerlendirmede 2,66, son değerlendirmede 3; yönerge çalışmalarında ön değerlendirme ve son değerlendirmede 3; iletişim becerilerinde ön değerlendirme 2,23, son değerlendirmede 3; alıcı dil becerilerinde ön değerlendirme ve son değerlendirmede 3; anlam gelişiminde ön değerlendirme ve son değerlendirmede 3; ifade edici dil becerilerinde ön değerlendirmede 2,33, son değerlendirmede 2,56 ve akıcı konuşmada ön değerlendirmede 1,85, son değerlendirmede 2,42 puan almıştır. Cem'in aldığı toplam sonuçlara bakıldığında; yönerge çalışmalarında, alıcı dil çalışmalarında ve anlam gelişiminde ön değerlendirme ve son değerlendirme puanlarının aynı olduğu ve genel olarak ön değerlendirmeye göre son değerlendirme puanlarında artış olduğu saptanmıştır.

-**Davut**, eşleme çalışmalarında ön değerlendirme ve son değerlendirmede 3; yönerge çalışmalarında ön değerlendirme ve son değerlendirmede 3; iletişim becerilerinde ön değerlendirme 2,5, son değerlendirmede 3; alıcı dil becerilerinde ön değerlendirme ve son değerlendirmede 3; anlam gelişiminde ön değerlendirme ve son değerlendirmede 3; ifade edici dil becerilerinde ön değerlendirmede 2,56, son değerlendirmede 2,84 ve akıcı konuşmada ön değerlendirmede 2,28, son değerlendirmede 2,57 puan almıştır. Davut'un aldığı toplam sonuçlara bakıldığında; eşleme çalışmaları, yönerge çalışmaları ve anlam gelişiminde ön değerlendirme ve son değerlendirme puanlarının aynı olduğu, genel olarak ön değerlendirmeye göre son değerlendirme puanlarında artış olduğu belirlenmiştir.

-**Emre**, eşleme çalışmalarında ön değerlendirmede 2,66, son değerlendirmede 3; yönerge çalışmalarında ön değerlendirme ve son değerlendirmede 3; iletişim becerilerinde ön değerlendirme 2,66, son değerlendirmede 3; alıcı dil becerilerinde ön değerlendirmede 2,16, son değerlendirmede 3; anlam gelişiminde ön değerlendirmede 2,66, son değerlendirmede 3; ifade edici dil becerilerinde ön değerlendirmede 2,48, son değerlendirmede 2,71 ve akıcı konuşmada ön değerlendirme ve son değerlendirmede 1,71 puan almıştır. Emre'nin aldığı toplam sonuçlara bakıldığında; yönerge çalışmaları ve akıcı konuşmada ön değerlendirme ve son değerlendirme puanlarının aynı olduğu ve genel olarak ön değerlendirmeye göre son değerlendirme puanlarında artış olduğu görülmektedir.

-**Fırat**, eşleme çalışmalarında ön değerlendirme ve son değerlendirmede 3; yönerge çalışmalarında ön değerlendirme ve son değerlendirmede 3; iletişim becerilerinde ön değerlendirme 2,83, son değerlendirmede 3; alıcı dil becerilerinde ön değerlendirme ve son değerlendirmede 3; anlam gelişiminde ön değerlendirme ve son değerlendirmede 3; ifade edici dil becerilerinde ön değerlendirmede 2,53, son değerlendirmede 2,74 ve akıcı konuşmada ön değerlendirme ve son değerlendirmede 2,28 puan almıştır. Fırat'ın aldığı toplam sonuçlara bakıldığında; eşleme çalışmalarında, yönerge çalışmalarında, alıcı dil becerilerinde, anlam gelişiminde ve akıcı konuşmada ön değerlendirme ve son değerlendirme puanlarının aynı olduğu ve genel olarak ön değerlendirmeye göre son değerlendirme puanlarında artış olduğu gözlenmektedir.

-**Güven**, eşleme çalışmalarında ön değerlendirmede 1,33, son değerlendirmede 3; yönerge çalışmalarında ön değerlendirme 2, son değerlendirmede 3; iletişim becerilerinde ön değerlendirme 1,66, son değerlendirmede 2,16; alıcı dil becerilerinde ön değerlendirmede 2,16, son değerlendirmede 3; anlam gelişiminde ön değerlendirmede 0,33 son değerlendirmede 2,23; ifade edici dil becerilerinde ön değerlendirmede 2,05, son değerlendirmede 2,56 ve akıcı konuşmada ön değerlendirmede 1, son değerlendirmede 1,71 puan almıştır. Güven'in aldığı toplam sonuçlara bakıldığında; genel olarak ön değerlendirmeye göre son değerlendirme puanlarında artış olduğu saptanmıştır.

4.1.3.4. Öğretmenlerin Uygulama Öncesi Görüşleri

Öğretmenlerin uygulama öncesindeki görüşleri şu şekildedir:

1.Öğrencinizin Konuşması ile İlgili Görüşleriniz Nelerdir?

Öğrencilerin konuşmaları ile ilgili olarak öğretmenler; Bilal, Cem, Davut ve Emre için iletişim becerileri, Fırat için yavaş konuşma, Güven için anlaşılmayan konuşmanın yanı sıra Emre için kurallı cümle ve 3.şahıs eki ile kendine hitap etme şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

2.Öğrencinizin Genel Performansı Hakkındaki Görüşleriniz Nelerdir?

Öğrencilerin genel performansları hakkında öğretmenler;

Cem için aksanlı konuşma ve konuştuğu gibi yazma, Davut ve Güven için iletişim, Emre için davranış ve akademik becerinin yanı sıra Davut için konuşma diğerlerine göre daha iyi, Güven için konuşma sesini düzenleme ve Bilal için ise diğer bireylere göre daha iyi düzeyde olduğu şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

3. Yapılması Planlanan Çalışma ile İlgili Beklentileriniz Nelerdir?

Öğretmenlerin yapılması planlanan çalışma ile ilgili beklentileri;

Bilal için özgüven; Cem için aksansız konuşma, sözcük dağarcığı, aksan konusunda model olunması; Davut için kendini ifade etme-özgüven; Emre için iletişim, konuşma; Fırat için konuşmada düzelme ve Güven için faydasına olabileceği şeklindedir.

4. Sizce Yapılacak Çalışmanın Bireye Katkısı Neler olabilir? Açıklayınız.

Öğretmenlerin, yapılacak çalışmanın bireylere katkısı hakkındaki yorumları;

Bilal için kendini ifade edebilme; Cem için kendini daha iyi ifade edebilmesi; Davut için özgüven ve kendini ifade etme; Emre için konuşma başlangıcı, kendini ifade etmesi ve içsel konuşmaların bitmesi; Fırat için sosyalleşmesine katkı ve Güven için anlaşılır konuşma şeklindedir.

4.1.3.5. Öğretmenlerin Uygulama Sonrası Görüşleri

1. Öğrencinizin Konuşmasıyla İlgili, Şarkı Öğretimine Dayalı Çalışma Süreci Öncesi ve Sonrasını Dikkate Alarak Değerlendirdiğinizde Genel Olarak Neler Söyleyebilirsiniz?

Öğretmenler, öğrencilerinin konuşmalarıyla ilgili, şarkı öğretimine dayalı çalışma süreci öncesi ve sonrasını dikkate alarak;

Bilal için konuşmasında ilerleme; Cem için gelişme; Davut için ilerleme; Emre için kelimeleri daha net çıkarma; Fırat için daha net kelimeler, konuşmasında düzelmeye, konuşma hızında gelişme ve Güven için kelimeler daha net şekilde değerlendirmişlerdir.

a.Şarkı Öğretimi Süreci Sonunda Öğrencinizde Gözlemlediğiniz Kelime ve Cümleleri Doğru Telaffuz Etmeye İlişkin Değişimler Nelerdir?

Öğretmenlerin, şarkı öğretimi süreci sonunda öğrencilerinde gözlemledikleri kelime ve cümleleri doğru telaffuz etmeye ilişkin değişimler;

Bilal için birkaç kelimedede netlik; Cem için birkaç tekrarda daha iyi; Davut için kelime telaffuzunda ilerleme; Emre için kolay kelimeler; Fırat'ın daha net ve Güven için telaffuzunda ilerleme olduğu yönünde olmuştur.

b.Şarkı Öğretimi Süreci Sonunda Öğrencinizde Gözlemlediğiniz Takılmadan Konuşabilme Boyutuna İlişkin Değişimler Nelerdir?

Öğretmenlerin, şarkı öğretimi süreci sonunda öğrencilerinde gözlemledikleri takılmadan konuşabilme boyutuna ilişkin değişimler;

Bilal için konuşmasında anlaşılma durumu; Cem için daha akıcı ve anlaşılır konuşma; Davut için ilerleme; Emre için ön değerlendirmede belirtilmeyen, takılmadan konuşma; Fırat için normal konuşma hızına ulaşmış olması onaylanmış ve Güven için herhangi bir değişim gözlenememiştir şeklinde olmuştur.

c.Şarkı Öğretimi Süreci Sonunda Öğrencinizde Vurgulama ve Tonlamaya İlişkin Değişimler Nelerdir?

Öğretmenler, şarkı öğretimi süreci sonunda öğrencilerinde vurgulama ve tonlamaya ilişkin değişimleri;

Cem için doğru telaffuz; Davut için az da olsa ilerleme; Emre, Bilal ve Güven için değişiklik yok ve Fırat için tonlamalar net ve anlaşılır şekilde ifade etmişlerdir.

2. Şarkı Öğretimi Süreci Sonunda Öğrencinizde Gözlemlediğiniz Türkçe Sözlü Şarkı Dinlemeye ve Tekrar Etmeye Yönelik Değişimler Nelerdir?

Öğretmenlerin, şarkı öğretimi süreci sonunda öğrencilerinde gözlemledikleri Türkçe sözlü şarkı dinlemeye ve tekrar etmeye yönelik gözlemleri;

Bilal, Emre, Davut ve Güven için Türkçe şarkılara karşı olumlu bir tutum; Cem için müziğe olan ilgisinin artması ve dinlediği müziklere eşlik etmeye çalışması; Fırat için şarkı öğretiminden sonra kendi kendine mırıldanmalarının olması ve Güven için az da olsa ilerleme şeklinde olmuştur.

a. Çalışmalarda Öğrendiği Şarkıları Okulda Tekrarlıyor Muydu?

Öğretmenlerin, öğrencilerinin şarkı öğretimi süreci sonunda çalışmalarda öğrendikleri şarkıları okulda tekrarlamalarına dair gözlemleri;

Bilal, Cem, Emre, Fırat ve Güven için evet, Davut için hayır yönünde olmuştur.

3. Bu Çalışmanın En Çok Beğendiğiniz veya Beğenmediğiniz Yönleri Nelerdir?

Öğretmenlerin, çalışmanın en çok beğendikleri veya beğenmedikleri yönleri her öğrencinin kendi öğretmeni tarafından şu şekilde yorumlanmıştır:

Bilal'in öğretmeni: *"Şarkıların ses taklitleri ile dil ve konuşma gelişimine katkıda bulunması."*

Cem'in öğretmeni: *"Şarkı öğretiminin özel çocuklar için sosyalleşme açısından çok katkı sağladığını net bir şekilde gözlemledim ve onları pozitif anlamda etkilediğini gördüm."*

Davut'un öğretmeni: *"Öğrencinin ilgisini çeken ve hoşuna giden bir etkinlik olması ve ilerleme kaydetmesi."*

Emre'nin öğretmeni: *"Öğrencilerin dil gelişimleri konusunda faydalı bir çalışma. Ancak süre olarak daha fazla olması gerektiği kanısındayım."*

-Öğretimin desteklenmesi

Fırat'ın öğretmeni: *"Beğendiğim yönü çocukların başka bir aktivite yapması ve bu çalışmanın çocuklara güzel etki ettiğini gördüm. Şarkı çalışmasına gittiklerinde mutlu oluyorlar."*

-Duygu durumlarına da katkı sağlamıştır.

Güven'in öğretmeni: *"Dil gelişimi konusunda faydalı bir çalışma olduğunu düşünüyorum. Fakat süre olarak daha uzun olabilirdi."*

4. Sizin Bu Görüşme ile İlgili Eklemek İsteddiğiniz Başka Konular Var Mı?

Öğretmenlerin, bu görüşme ile ilgili eklemek istedikleri başka konular:

Bilal, Davut, Emre ve Güven'in öğretmenleri hayır cevabını vermişlerdir.

Cem'in öğretmeni: *"Bu çalışmaların üniversiteler tarafından daha çok yapılması bu çocukların böyle etkinliklerde daha aktif olmalarını ve onların gelişimi için katkı sağlayacağını düşünüyorum."*

Fırat'ın öğretmeni: *"Bu çalışmaların çocuklar üzerinde öncelikle konuşmalarında ve pozitif olmalarında etkili olduğu için bu çalışmaların devamlı olmasını istiyorum."*

4.1.3.6. Ailelerin Uygulama Öncesi Görüşleri

1.Çocuğunuzun Konuşması ile İlgili Sorunlar Sizce Nelerdir?

Aileler, çocuklarının konuşmaları ile ilgili sorunları şu şekilde belirtmişlerdir:

Bilal'in annesi: *"Dil konuşma bozukluğunun gelişimi için okula gidiyor."*

Cem'in halası: *"Konuşmasında yaşadığı zorluk okula gittikten sonra biraz daha düzeldi."*

Davut'un annesi: *"İfade eksikliği."*

Emre'nin annesi: *"Hiç konuşmuyordu. Her şeyi konuşuyor şimdi. Ama yarım konuşuyor."*

Fırat'ın annesi: *"Yavaş konuşma."*

Güven'in annesi: *"Konuşmasında yavaşlık var."*

2.İletişimle İlgili Sorunlar Yaşıyor Mu?

Ailelerin soruya verdikleri cevaplar:

Bilal, Emre, Fırat ve Güven'in annesi *"hayır"*; Cem'in halası *"biraz"* ve Davut'un annesi *"bazen"* şeklindedir.

3.Sizin Okuduğunuz Metni ya da Söylediğiniz Şarkıları Doğru Bir Şekilde Tekrar Eder Mi?

Ailelerin soruya verdikleri cevaplar:

Bilal'in annesi; *"aklında kaldığınca söyler,"* Cem'in halası ve Davut'un annesi; *"bazen"*, Fırat'ın annesi; *"evet"*, Güven'in annesi; *"hayır"* ve Emre'nin annesi *"hiç şarkı söylemedim ona"* şeklindedir.

4.Şarkı Söyler Mi?

Ailelerin soruya verdikleri cevaplar:

Bilal, Davut, Emre ve Fırat'ın annesi “*evet*”; Güven'in annesi “*hayır*” ve Cem'in halası “*bazen*” şeklindedir.

a.Şarkı Dinler Mi?

Bütün aileler bu soruya “*evet*” cevabını vermişlerdir.

5.Ne Tür Şarkılar Söylemekten Hoşlanır?

Bilal, Davut ve Emre'nin anneleri; “*çocuk şarkısı*”, Cem'in halası; “*türkü*”, Fırat'ın annesi; “*pop müzik*” ve Güven'in annesi, “*oyun havası*” cevabını vermişlerdir.

a.Ne Tür Şarkılar Dinlemekten Hoşlanır?

Bilal, Davut ve Emre'nin anneleri; “*çocuk şarkısı*”, Cem'in halası; “*türkü*”, Fırat'ın annesi; “*pop müzik*” ve Güven'in annesi; “*her tür şarkıları dinler*” cevabını vermişlerdir.

4.1.3.7. Ailelerin Uygulama Sonrası Görüşleri

1. Çocuğunuzun Konuşmasıyla İlgili Şarkı Öğretimine Dayalı Çalışma Süreci Öncesi ve Sonrasını Dikkate Alarak Değerlendirdiğinizde Genel Olarak Neler Söyleyebilirsiniz?

Aileler, çocuklarının konuşmalarıyla ilgili şarkı öğretimine dayalı çalışma süreci öncesi ve sonrasını dikkate alarak değerlendirdiklerinde:

Bilal'in annesi: “*Kelimeleri daha çok çıkarmaya başladı. Faydasını gördüm ben. Hiç çıkarmadığı harfleri çıkarıyor mesela.*”

Cem'in halası: “*Var gibi de çok farkında da değilim. Babası hasta, yoğun bakımda. Ama fark oldu sayılır.*” Cem'in öğretmeni benzer soruya “*müziğe olan ilgisi artması ve dinlediği müziklere eşlik etmeye çalışması*” şeklinde cevap vermiştir.

Davut'un annesi: “*Olumlu değişimler oldu. Dersinizi ve gitarı çok seviyor zaten. Müziğe karşı ayrı bir ilgisi var.*”

Emre'nin annesi: “*Konuşması bayağı ilerledi...*”

Fırat'ın annesi: *“Biraz daha gelişme var. Konuşma esnasında daha çok cümle kuruyor.”*

Güven'in annesi: *“...daha çok şarkı söylüyor. Çabaladığını görüyorum.”*

a.Şarkı Öğretimi Süreci Sonunda Çocuğunuzda Gözlemlediğiniz Kelime ve Cümleleri Doğru Telaffuz Etmeye İlişkin Değişimler Nelerdir?

Ailelerin, şarkı öğretimi süreci sonunda çocuklarında gözlemledikleri kelime ve cümleleri doğru telaffuz etmeye ilişkin değişimler:

Bilal'in annesi: *“...ben faydasını gördüm şarkı öğretiminizin. Bayağı fark etti. Mesela bir şey sorunca önceden net cevap vermiyordu. Şimdi net ve güzel konuşuyor.”*

Cem'in halası: *“...tabii ki değişimler var. Heves de ediyor. Bazı şarkıları da söylemeye çalışıyor.”*

Davut'un annesi: *“Değişimler oldu. Olumlu değişimler.”*

Emre'nin annesi: *“Bize karşılık vermeye başladı. Yani bizimle konuşuyor artık. Sorularımıza cevap veriyor. Çok güzel değişme.”*

Fırat'ın annesi: *“Harfleri daha dikkatli çıkarmaya çalışıyor.”*

Güven'in annesi: *“Dilini daha çok damağına değıdirmeye çalışıyor. Ama ilerleme kaydettiğini söyleyebilirim. Güven için bunlar milim milim oluyor ama bizim için önemli şeyler. Yani çaba sarf ettiğini görüyorum.”*

b.Şarkı Öğretimi Süreci Sonunda Çocuğunuzda Gözlemlediğiniz Takılmadan Konuşabilme Boyutuna İlişkin Değişimler Nelerdir?

Ailelerin, şarkı öğretimi süreci sonunda çocuklarında gözlemledikleri takılmadan konuşabilme boyutuna ilişkin değişimler:

Bilal'in annesi: *“Nasıl desem direkt cümleler kuramıyor ama eskiye göre daha iyi. Bir şeyler söyleyebiliyor. Konuşuyor telefonda, “ne yapıyorsun, nasılsın?”, bunları hiç sormazdı. Şimdi normal konuşmaya başladı. Yavaş yavaş fark ediyor.”*

Cem'in halası: *“Yok hocam takılmaya devam ediyor hala. Belki değişim olmuştur ama bu aralar ben çok yanında olamıyorum.”* Cem'in öğretmeni benzer soruya; *“daha akıcı ve anlaşılır konuşma”* şeklinde cevap vermiştir.

Davut'un annesi: *“Önceden çok takılıyordu. Söyledikleri çok fazla anlaşılmıyordu. Ama son zamanlarda sizin eğitiminizden sonra epey bir düzeldi. Artık daha iyi anlayabiliyoruz onu, kelimeleri birbirine çok karıştırmıyor.”*

Emre'nin annesi: *"Takılması yok, konuşuyor..."*

Fırat'ın annesi: *"Takılmadan çok konuşmıyor."*

Güven'in annesi: *"...Uzun cümleler kurduğunda veya bir şeyler anlattığında yine aynı, takılıyor. Harfleri çıkarmak yerine "u, uu" şeklinde söylüyor."*

c.Şarkı Öğretimi Süreci Sonunda Çocuğunuzda Gözlemlediğiniz Vurgulama ve Tonlamaya İlişkin Değişimler Nelerdir?

Ailelerin, şarkı öğretimi süreci sonunda çocuklarında gözlemledikleri vurgulama ve tonlamaya ilişkin değişimler:

Bilal'in annesi: *"...şarkı öğretiminden sonra bayağı bir fark etti. Çevremdekilere de söyledim zaten, fark oldu Bilal'de. Konuşmasında bile fark var."*

Cem'in halası: *"Farkında değilim"* cevabını vermiştir. Yaşanan ailesel sorunlar göz önüne alındığında, öğretmen görüşüne başvurulmuştur. Cem'in öğretmeni bu soruya *"doğru telaffuz"* cevabını vermiştir.

Davut'un annesi: *"Hala biraz sıkıntıları var."*

Emre'nin annesi: *"Artık bizimle konuşması."*

Fırat'ın annesi: *"Olumlu yönde değişim oldu."*

Güven'in annesi: *"Ona pek dikkat etmedim açıkçası. Bir farklılık göremedim galiba."*

2.a. Şarkı Öğretimi Süreci Sonunda Çocuğunuzda Gözlemlediğiniz Türkçe Sözlü Şarkı Dinlemeye ve Tekrar Etmeye Yönelik Değişimler Nelerdir?

Ailelerin, şarkı öğretimi süreci sonunda çocuklarında gözlemledikleri Türkçe sözlü şarkı dinlemeye ve tekrar etmeye yönelik değişimler:

Bilal'in annesi: *"Daha çok dinliyor."*

Cem'in halası: *"Televizyonda hep müzik açıyor. Çok hevesli. Telefonunda müzik dinliyor hep. Söylüyor."*

Davut'un annesi: *"Evet. Son zamanlarda bazı şarkıları dinleyip, sonra onları kendi kendine söylüyor."*

Emre'nin annesi: *"Dinliyor..."*

Fırat'ın annesi: *"Daha çok şarkı dinliyor."*

Güven'in annesi: *"O konuda iyi. Mesela gitarı var. Kendince bir şeyler uydurup söylemeye çalışıyor. Duyduklarını değil de kendince bir şeyler çalmaya çalışıyor. Telefonda müzik açmamı istiyor. Açıyorum hemen gitarını getiriyor. Eşlik etmeye çalışıyor. O şekilde ilerleme oldu."*

b. Çalışmalarda Öğrendiği Şarkıları Evde ve/veya Sizlerin Olduğu Ortamlarda Tekrarlıyor Muydu?

Ailelerin, soruya yönelik cevapları şöyledir:

Bilal'in annesi: *"Bazen bir şeyler söylüyor. Seviyor zaten şarkı söylemeyi."*

Cem'in halası: *"Evet, çok farkında değilim ama 'daha dün annemizin' i söylüyor."*

Davut'un annesi: *"Mırıldanıyor. Bazen üstelediğim zaman kesiyor söylemeyi ben de çok üstelemiyorum. Kardeşi var, kardeşine söylüyor. İki yaşındaki kardeşine çocuk şarkıları söylüyor."*

Emre'nin annesi: *"Şarkı mı öğrendi, hiç duymadım ondan."* Benzer soruya Emre'nin öğretmeni: *"...söyletildiğinde tekrarlıyor"* cevabını vermiştir.

Güven'in annesi: *"Evet evet. Çalışıyor, söylüyor. Eve geldiğinde şarkı, bir şeyler söylemeye çalışıyor."*

Uygulama öncesi ve uygulama sonrası aile görüşme formları dikkate alındığında; ailelerin dil ve konuşma konusunda çok fazla ve detaylı bilgilere sahip olmadıkları düşünülse de ailelerin, çocuklarında gelişme olduğunu görmeleri sevindiricidir. Süreç içerisinde çocuklarda gelişen olumlu durumlar şöyle sıralanabilir:

-Sıra alma

-Birlikte şarkı söyleme

-Tek başına şarkı söyleme

-İzin isteme

-Daha anlaşılır konuşma

-Ezber

4.1.3.8. Süreç Değerlendirmesi

Araştırmacının, süreç içerisinde her bir birey için çalışma süreci öncesinde ve sonrasında tuttuğu notlar şu şekildedir:

Bilal (Çalışma Öncesi): *“İletişim problemleri yaşayan bir çocuk. Çalışma esnasında tekrar ettirilen cümlelerin sadece son hecesi aklında kaldığı için son heceyi tekrar edebiliyor. Şarkı tekrarlarında cümle cümle olan metinleri, kelime kelime olunca tekrarlayabiliyor. Merak ettiği bir şey olduğu zaman onu öğrenmek için çablıyor. Ona yöneltilen her soru ya da düz cümle için sürekli “ne?” veya “nasıl?” diye soruyor. Konuşmasında netlik ve akıcılık bulunmuyor.”*

Bilal (Çalışma Sonrası): *“Çalışma öncesindeki iletişim problemleri sona ermiştir. Sohbet başlatmayı öğrenmiştir. Arkadaşları ile sosyalleşmiş ve sürekli kullandığı “ne?” ve “nasıl?” soruları büyük ölçüde azalmıştır. Kelime kelime değil de cümleleri tekrar etmeye başlamıştır. Şarkı söylemeyi sevmiş, şarkıları ezberlemeye başlamıştır. Toplu tekrar ve/veya söyleme esnasında, sıra almaya başlamış ve “ben ben” diyerek ilk tekrarları yapma isteğine girmiştir. Konuşması netlik kazanmış, çıkaramadığı harfleri çıkarmaya ve akıcı bir şekilde konuşmaya başlamıştır.”*

Cem (Çalışma Öncesi): *“Sessiz, içine kapanık, iletişim kurmayan, duygusal bir çocuk. Yaşamış olduğu ailesel sağlık sorunları dolayısıyla –babası uzun süredir yoğun bakımda- hep mutsuz. Arkadaşları ile iletişimi yok. Teneffüslerde kendi halinde, yalnız oturuyor. Sorulan sorulara ya kaçamak cevap veriyor ya da hiç cevap vermiyor. Öğretim esnasında tekrarları diğer bireylere göre daha iyi sayılabilir. Ancak konuşmasında akıcılık ve netlik yok.”*

Cem (Çalışma Sonrası): *“Çalışma öncesindeki iletişim problemleri sona ermiştir. Merak ettiği konuları öğrenmek için rahatlıkla söz alabilmektedir. Arkadaşları ile sosyalleşmiş, şakalaşmaya başlamıştır. Sorulan sorulara net cevaplar vermektedir. Öğretim esnasında şarkı ve/veya metin tekrarları çok daha iyi düzeye gelmiştir. Öğretilen şarkıları birkaç tekrardan sonra ezberlemiştir. Konuşması önemli ölçüde netlik kazanmıştır. Genel olarak konuşmasında gelişme olmuştur.”*

Davut (Çalışma Öncesi): *“Enerjik, verilen yönergeyi reddeden, konuşmasında netlik olmayan bir çocuk. Çalışma esnasında bazen söyleneni yapıyor ama çoğu zaman*

kendi istediği gibi davranıyor. Arkadaşları ile iletişimi iyi sayılabilir. Öğretimlerde cümleleri çoğu zaman kelime kelime tekrar etmek gerekiyor.”

Davut (Çalışma Sonrası): “Konuşmaları netlik kazanmış ve olumlu yönde ilerlemeler olmuştur. Kendini daha iyi ifade etmeye, öğretim esnasında istenen yönergeleri yapmaya başlamıştır. Arkadaşları ile sosyalleşmiş, şarkı söylerken arkadaşları ile dans etmeye ve elleriyle ritim tutmaya başlamıştır. Ezber yeteneği gelişmiş, dolayısıyla şarkı öğretimlerinde cümleleri olduğu gibi tekrar etmeye başlamıştır. Birkaç tekrardan sonra şarkıları ezberlemeye, şarkıların başında hemen eşlik etmeye başlamıştır.”

Emre (Çalışma Öncesi): “Kendinden bahsederken 3.şahıs ekini kullanıyor, başka biriymiş gibi konuşuyor. Verilen yönergeyi tekrar ediyor. Kurallı cümleler kuramıyor. İletişim problemleri bulunuyor. Arkadaşları ile kavgacı bir tavırla konuşuyor, etkileşimde bulunuyor. Anlamlı, akıcı ve net konuşamıyor. Ses tonu çok yüksek. Genelde emir kipi ile konuşuyor. Şarkı söylemeyi bilmiyor. Şarkıları düz metin gibi okuyor.”

Emre (Çalışma Sonrası): “Kendinden bahsederken 3.şahıs eki yerine 1.şahıs ekini kullanmaya, verilen yönergeleri yapmaya, biraz daha kurallı cümle kurmaya başlamıştır. Konuşmasında netlik ve biraz daha akıcılık gözlenmiştir. Şarkı söylemeyi öğrenmiş ve cümlenin tamamını tekrar etmeye başlamıştır. Ezber yeteneği gelişmiş ve şarkıları ezberlemeye başlamıştır. Ses tonu biraz daha kontrol edilebilir düzeye gelmiştir. Bağırarak konuşma, yerini söz alarak konuşmaya bırakmıştır. Arkadaşları ile olan iletişim becerisi gelişmiş ve kavgacı tavırları sona ermiştir.”

Fırat (Çalışma Öncesi): “Yavaş bir konuşması var. Şarkı söylemeye istekli ve şarkı söylemeyi çok seviyor. Arkadaşları ile olan iletişimi zayıf. Metin ve/veya şarkı tekrarları diğer bireylere göre iyi. Nefes düzenlemesi yok. Konuşmasında akıcılık yok. Şarkı tekrarlarında, şarkının mevcut ritminden daha yavaş söylüyor.”

Fırat (Çalışma Sonrası): “Konuşmasında eskiye nazaran gelişmeler olmuştur. Arkadaşları ile iletişimi ve sosyalleşmesi büyük ölçüde artmıştır. Şarkıları doğru tonda ve şarkının mevcut hızında söyleyebilmektedir. Ezber yeteneği gelişmiştir. Kelimeleri daha net çıkarmaya başlamıştır. Kendi kendine şarkı söylemeye başlamıştır.”

Güven (Çalışma Öncesi): “*Sessiz, göz teması kurmaktan çekinen, iletişim becerisi zayıf olan bir çocuk. Metin ve/veya şarkıları tekrar etmede sadece metnin ve/veya şarkının son hecesini tekrar edebiliyor. Öğretim esnasında konuşmuyor lakin öğretim dışında sohbet ediyor.*”

Güven (Çalışma Sonrası): “*Arkadaşları ile olan iletişimi geliştirmiştir. Metin ve/veya şarkı tekrarları eskiye göre biraz daha artmıştır. Şarkı söylemeyi biraz daha sevmeye başlamıştır. Göz teması kurmaktadır. Çalışma öncesine göre kelimeler biraz daha netlik kazanmıştır.*”

Çalışmada; araştırmacının uzman müzik öğretmeni olan eşi, -ara ara olmak kaydıyla- araştırmacı ile birlikte sürece katılmış ve bire bir öğretilere dahil olmuştur. Her bir katılımcı birey için çalışma süreci öncesinde ve sonrasında almış olduğu notlar şu şekildedir:

Bilal (Çalışma Öncesi): “*Karşı taraf ile iletişimi düşük olan, kendisine söylenen sözleri defalarca tekrar ettirip anlamaya çalışan, sürekli kendi konuşan, dinleme özelliği düşük olan bir öğrenci. Sürekli derste hareketli bir halde. Enerjisi yüksek bir öğrenci. Kendisine bir soru sorulduğunda “nasıl?” kelimesini yoğun olarak kullanıyor. Şarkıları tam olarak tekrar edemiyor.*”

Bilal (Çalışma Sonrası): “*Nasıl?” sorusunu zamanla daha az kullanmaya başladı. Eskiden olduğu gibi cümlelerin başında “nasıl?” diye sorarak konuyu başa alma durumu ciddi oranda azaldı. İlk defa duyduğu şarkı sözlerini çok daha kısa sürede, akıcı bir şekilde seslendirmeye başladı. Daha önceden kelime kelime öğretilen şarkıları cümle cümle öğrenmeye başladı. Arkadaşları ile sosyalliği arttı.*”

Cem (Çalışma Öncesi): “*İçine kapanık, durgun ve pek iletişim kurma isteği olmayan bir çocuk. Şarkı tekrarları diğer arkadaşlarına göre daha iyi fakat genel bir akıcılık yok. Sakin ve ağırbaşlı bir öğrenci. Kısa sözlerle ilerleyebiliyor.*”

Cem (Çalışma Sonrası): “*Ders dışında durgun olan öğrenci, müzik dersine gözleri ışıldayarak gelmeye ve arkadaşları ile çok daha fazla iletişim kurmaya başladı. Sosyalliği arttı. Konuşmasındaki anlaşılabilirlik büyük oranda arttı. Şarkı sözlerine vurgu ve nüans türünden güçlendirici yorumlar eklemeye başladı. İlk defa duyduğu bir şarkıyı kelime*

kelime değil, cümle halinde tekrar etmeye başladı. Hem enerjisi hem de cümle tekrarı büyük ölçüde yükseldi.”

Davut (Çalışma Öncesi): *“Enerjisi yüksek olan, o anki psikolojik durumuna göre ya da diğer bir ifadeyle keyfine göre davranan bir öğrenci. Kelimeleri çok belirgin bir şekilde söyleyemiyor. Ezber yeteneği biraz düşük. O yüzden çoğu zaman kelime kelime öğrenebiliyor. Sosyalliği yüksek bir öğrenci. Şarkılara eliyle ritim tutmaya çalışıyor.”*

Davut (Çalışma Sonrası): *“Şarkı sözlerini daha kısa sürede cümle cümle tekrar ediyor. Şarkılara eliyle ritim tutmanın yanı sıra dans etme yeteneğini de geliştirdi. Kelimeleri daha net ve vurgulu bir şekilde tekrar ediyor.”*

Emre (Çalışma Öncesi): *“Enerjik ve ifadelerini keskin bir tavırla aktaran bir öğrenci. Konuşmalarında beden dilini de kullanmayı tercih ediyor. Sürekli bağırarak konuşuyor. Öğretmeni, kelimeleri söylemeye başlar başlamaz onunla birlikte söylüyor. Dinleyip tekrar etme özelliği yok denecek kadar az. Fazla sosyalliği olan bir öğrenci değil. Kelime kelime tekrar ile öğrenebiliyor. Tüm cümleyi aklında tutamıyor.”*

Emre (Çalışma Sonrası): *“Önce dinleyip, daha sonra kelimeleri tekrar etmeye başladı. Daha ileriki derslerde cümleleri de tekrarlamaya başladı. Eksik kurduğu cümle ve kelimeleri daha düzgün ve kurallı bir şekilde seslendiriyor. Kavga eder gibi konuşmak yerine daha sakin konuşmaya ve daha uzun cümleleri hafızasında tutmaya başladı. Arkadaşları ile olan sosyalliği ciddi oranda arttı.”*

Fırat (Çalışma Öncesi): *“Sakin ve sosyalliği az olan bir öğrenci. Kelime kelime öğreniyor. Kelime ve cümleleri, takılarak akıcı olmadan tekrar ediyor.”*

Fırat (Çalışma Sonrası): *“Hiç duymadığı şarkıları çok kısa sürede ezberlemeye başladı. Şarkıları doğru tonlarda/seslerde okumaya özen gösteriyor. Arkadaşları ile sosyalliği arttı. Kelime ile değil cümle ile öğrenmeye başladı. Müziklere ritim tutmaya çalışıyor.”*

Güven (Çalışma Öncesi): *“Derslerde sessiz kalan bir öğrenci. Öğretilen kelimeleri tam olarak tekrar edemiyor. İçine kapanık bir öğrenci.”*

Güven (Çalışma Sonrası): *“Sosyalleşmeye başladı. Arkadaşları ile iletişimi arttı. Kelime tekrarı biraz daha arttı. Eski durumuna göre kelimeler biraz daha net anlaşılmaya başladı. Kelime tekrarı ile kaldı, cümle tekrarına geçemedi.”*

4.1.3.9. Uygulamanın Araştırmacıya Katkısı

Uygulama süreci öncesi ve sonrası dikkate alındığında araştırmacının düşünceleri ve uygulamanın araştırmacıya olan katkısı şu şekildedir:

Araştırmacı, yabancı olduğu bir alanda uygulama yapmaya başlamıştır. ZYSB’ler ile daha önce hiç çalışmadığı için onlara, onların akranlarına olduğu gibi muamele etmiştir. İlk birkaç hafta, daha net ve keskin bir öğretim uygulamıştır. Eş danışmanı, öğretim videolarını seyrettikten sonra araştırmacıyı uarmış ve onlara karşı daha sabırlı olması gerektiğini söylemiştir. Araştırmacının sürece dahil olan eşi, mevcut durumu gözlemledikten sonra araştırmacıya ZYSB’ler ile akranlarının gelişimsel farkları olduğunu hatırlatmıştır. Bunların üzerine araştırmacı ZYSB’lere daha sabırlı ve yumuşak bir tavırla davranmaya başlamıştır. Çalışma öncesinde araştırmacının “acaba başarabilecek miyim?” sorusu, çalışma sonrasında “iyi ki ZYSB’ler ile çalışmışım” olarak değişmiştir. Onlara verilen eğitim sonrası elde edilen başarı, araştırmacıyı çok mutlu etmiştir. Verilen şarkı öğretimi onların özgüvenlerini geliştirmiş, sosyalleşmelerine katkı sağlamış, kendilerini daha iyi ifade edebilmeleri ve daha anlaşılır konuşabilmeleri sağlanmış, çalgı (gitar) ile öğretilen şarkılar sayesinde toplu öğretimlerde, bireysel olarak zayıf olan öğrenciler bile şarkı söylemeye başlamışlardır. Araştırmacı süreç sonunda; sabretmeyi öğrenmiş, ZYSB’leri daha iyi anlamış, onlarla nasıl iletişim kurulabileceğini anlamış, onların ailelerinin hislerini anlamaya çalışmış, verilen öğretimler sonrasındaki geri dönütlerin verdiği hazzı çok sevmiş, daha fazla empati kurmayı öğrenmiş, ezber yeteneği olmayan 6 ZYSB’nin altısına da dört şarkıyı öğretmiş ve Güven hariç hepsi (Güven, aslında şarkıları öğrenmiştir ama bulgular kısmında detaylı bir şekilde anlatılan sebeplerden ötürü, şarkı söylemeyi reddetmektedir) dört şarkıyı ezberlemişlerdir.

Araştırmacının uzman müzik öğretmeni olan eşi, uygulama süreci öncesi ve sonrasını dikkate aldığı anda uygulamanın ona olan katkısını şu şekilde belirtmiştir:

Tanımış olduğum öğrenciler, akranlarında olduğu gibi müzik dersleri sayesinde sosyal hayatlarını daha iyi bir duruma getirebiliyorlar. Aradaki fark bu bireylerimize biraz daha fazla zaman ayırabilmek ile gerçekleşiyor. İlk derslerde oluşan olumsuzluk

duygusu zamanla yerini pozitif duygulara bırakıyor. Küçük adımlarla başlayan ilerlemeler, zamanla büyük adımlara dönüşüyor. Bu süre zarfında empati kurarak eğitim vermek, üstümüzdeki ağırlığı büyük ölçüde hafifletiyor. Çocuklara müzik dersinde video klip ya da animasyon ile ders vermek yerine, kendisinin uygulamaya dahil olabileceği bir yöntem kullanarak ders vermek büyük kazanımlar elde edilmesine katkı sağlıyor. Bu tür eğitim kurumlarında müzik dersini branş hocalarının vermesi gerektiğini de ortaya koyuyor.

Ötelenmiş olan güzel sanatlar derslerine daha fazla ağırlık verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Özellikle “özel eğitim kurumlarında müzik dersleri nasıl bir fayda sağlayabilir?” sorusuna çok güzel bir cevap veren çalışma oldu. Tabii ki ilk başlarda bende de olumsuz düşünceler belirmeye başlamıştı. Bunun ne kadar yanlış bir düşünce olduğunu çalışmanın sonunda anladım. Sadece ilk başta her şeyin stabil ve kolay bir şekilde olması gerektiğini düşündüğüm için yanıldım. Sahaya inip, bu işin sabırla yapılması gerektiğini öğrenmiş oldum. Müzik yapmak, müziği anlamak tüm insanların hakkı olduğunu unutmamak için her insanın farklı olduğunu düşünerek, müzik zekasının ve yeteneğinin gelişmesine katkıda bulunulmasına ve bu tür çalışmaların artmasına fırsatlar verilmesi gerektiğini düşünüyorum.

BÖLÜM V

5.SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar alt problemlere göre sıralanarak, benzer çalışmalardaki sonuçlarla beraber tartışılmış ve sonuçlara ilişkin çeşitli öneriler sunulmuştur. Öğretmen ön ve son görüşme formları, aile ön ve son görüşme formları sonuçlarının değerlendirilmesi, tartışmaya sunulması ve önerilerin net bir şekilde aktarılması için katılımcı bireylere, birey sayısı kadar kodlama yapılmıştır (Bilal: B1, Cem: B2, Davut: B3, Emre: B4, Fırat: B5, Güven: B6 şeklinde).

5.1. Konuşma Kontrol Listesi Sonuçlarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

K.K.L.'de katılımcı bireylerin almış oldukları puanlar şöyledir:

- **B1'in** eşleme çalışmaları, yönerge çalışmaları, iletişim becerileri, alıcı dil becerileri, anlam gelişimi, ifade edici dil becerileri ve akıcı konuşma üzerine yapılan ön değerlendirme ve son değerlendirme sonuçları incelendiğinde, genel olarak ön değerlendirmeye göre son değerlendirme puanlarında artış olduğu belirlenmiştir. Özellikle **iletişim becerilerinin gelişmesinde** belirgin bir fark görülmüştür. Diğer bir deyişle B1 üzerinde, yapılan uygulamanın en çok iletişim becerilerine katkı sağladığı saptanmıştır.

B1'in aile görüşme formunda "*...önceden net cevap vermiyordu. Şimdi bizimle konuşuyor*" şeklindeki cevabı ve B1'in K.K.L.'den almış olduğu sonuç ile örtüşerek; çalışma sonrasında B1'in iletişim becerisinin geliştiğini desteklemektedir.

-**B2'nin** eşleme çalışmaları, yönerge çalışmaları, iletişim becerileri, alıcı dil becerileri, anlam gelişimi, ifade edici dil becerileri ve akıcı konuşma üzerine yapılan ön değerlendirme ve son değerlendirme sonuçları incelendiğinde; genel olarak son değerlendirme puanları, ön değerlendirme puanlarına göre artış göstermektedir. Özellikle **anlam gelişiminde** son değerlendirme puanı, ön değerlendirme puanına göre anlamlı ölçüde artmıştır. Başka bir deyişle; yapılan uygulamanın B2 üzerinde en fazla anlam gelişimini etkilediği gözlenmiştir.

-**B3'ün** eşleme çalışmaları, yönerge çalışmaları, iletişim becerileri, alıcı dil becerileri, anlam gelişimi, ifade edici dil becerileri ve akıcı konuşma üzerine yapılan ön

değerlendirme ve son değerlendirme sonuçları incelendiğinde; son değerlendirme puanları ön değerlendirme puanlarına nazaran artış göstermektedir. Özellikle **iletişim becerilerinin gelişmesinde** biraz daha fark görülmektedir. Yapılan uygulamanın B3 üzerinde en fazla iletişim becerilerini etkilediği belirlenmiştir.

B3'ün aile görüşme formunda “...Artık daha iyi anlayabiliyoruz onu, kelimeleri birbirine karıştırmıyor” şeklindeki cevabı ve B3'ün K.K.L.'den almış olduğu sonuç ile örtüşerek; çalışma sonrasında B3'ün iletişim becerisinin geliştiğini desteklemektedir.

-**B4'ün** eşleme çalışmaları, yönerge çalışmaları, iletişim becerileri, alıcı dil becerileri, anlam gelişimi, ifade edici dil becerileri ve akıcı konuşma üzerine yapılan ön değerlendirme ve son değerlendirme sonuçları incelendiğinde; genel olarak ön değerlendirmeye göre son değerlendirme puanlarında artış olduğu belirlenmiştir. Bilhassa; diğer becerilerin gelişimine nazaran **alıcı dil becerilerinin gelişmesinde** belirgin bir şekilde anlamlı farklılık görülmüştür.

B4'ün aile görüşme formunda “...bize karşılık vermeye başladı. Yani bizimle konuşuyor artık. Sorularımıza cevap veriyor. Çok güzel değişme” şeklindeki cevabı B4'ün K.K.L.'sinde de görüldüğü gibi alıcı dilinde değişim olduğunun varsayılabileceğini düşündürmektedir.

-**B5'in** eşleme çalışmaları, yönerge çalışmaları, iletişim becerileri, alıcı dil becerileri, anlam gelişimi, ifade edici dil becerileri ve akıcı konuşma üzerine yapılan ön değerlendirme ve son değerlendirme sonuçları incelendiğinde; genel olarak son değerlendirme puanlarının, ön değerlendirme puanlarına göre arttığı belirlenmiştir. Özellikle **ifade edici dil becerilerinin gelişmesinde** belirgin bir fark saptanmıştır.

-**B6'nın** eşleme çalışmaları, yönerge çalışmaları, iletişim becerileri, alıcı dil becerileri, anlam gelişimi, ifade edici dil becerileri ve akıcı konuşma üzerine yapılan ön değerlendirme ve son değerlendirme sonuçları incelendiğinde; genel olarak ön değerlendirmeye nazaran son değerlendirme puanları arasında artış olduğu görülmüştür. Özellikle **anlam gelişiminde** belirgin bir fark olduğu gözlenmiştir.

Katılımcı bireylerin K.K.L.'den almış oldukları puanlar ele alındığında:

İki bireyin (B1, B3) **iletişim becerilerinde**; iki bireyin (B2, B6) **anlam gelişimlerinde**; bir bireyin (B4) **alıcı dil becerilerinin** gelişimlerinde ve bir bireyin (B5) **ifade edici dil becerilerinin** gelişimlerinde anlamlı bir fark görülmektedir.

5.2. Katılımcıların, Seçilen Çocuk Şarkılarını Ezgileri ile Seslendirmelerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

“Yurdumda” şarkısını ezgisiyle tekrar etmede ön değerlendirme ve son değerlendirme sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi yapılmış ve elde edilen sonuçlara göre katılımcı bireylerin ön değerlendirme ve son değerlendirmede elde ettikleri puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($z = -2,207$; $p < .05$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplam puanlar dikkate alındığında gözlenen farkın pozitif sıralar, yani son değerlendirme lehine olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü değeri $\eta^2=.090$ olarak bulunmuş ve deneysel işlemlerin son değerlendirme puanları üzerinde büyük etkiye sahip olduğunu göstermiştir.

“Masal” şarkısını ezgisiyle tekrar etmede ön değerlendirme ve son değerlendirme sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi yapılmış ve elde edilen sonuçlara göre katılımcı bireylerin ön değerlendirme ve son değerlendirmede elde ettikleri puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($z = -1,997$; $p < .05$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplam puanlar dikkate alındığında gözlenen farkın pozitif sıralar, yani son değerlendirme lehine olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü değeri $\eta^2=.082$ olarak bulunmuş ve deneysel işlemlerin son değerlendirme puanları üzerinde büyük etkiye sahip olduğunu göstermiştir.

Urazaliyeva, Kulmanova, Yerbolat, Zhusupova, Omirbayeva, Sultanova ve Akhmetzhanova (2014) makale çalışmalarında; zihinsel yetersizliği olan, hiç konuşamayan ya da net konuşamayan çocuklarla çalışırken müzik derslerinde fonopedagojik egzersizlerin kullanılmasının olumlu bir etkiye sahip olduğunu belirtmişlerdir.

Büyükköse (2019) dil ve konuşma terapisi hizmetlerinin sunulma süreçlerini bir eylem araştırması olarak sunduğu çalışmasında, her katılımcı için ayrı ayrı sonuç almış fakat sonuç almada SPSS 20 paket programı kullanmak yerine araştırmacı günlüğünden, çeşitli testlerden faydalanmıştır.

Bu araştırmada da araştırmacı gnlg ve çeşitli testlerin yanı sıra SPSS 20 paket kullanımı, bulguların daha detaylı bir Şekilde analiz edilmesini sağlamıştır.

Tabak (2018) alışmasının nicel boyutunda; biçimsel mülakat kullanılmıştır. Verilerin yüzde dağılımları ve miktarları alınmıştır. n test ile son test sıra puanlarının arasındaki değişimin anlamlılığına yönelik Wilcoxon İşaret Testi sonuçlarının son test puanları lehine anlamlı ölçüde farklılaştığını tespit etmiştir. Grsel sanatlar dersinin ZYSB’lerde dil becerilerinin gelişimine katkı sağladığı görülmektedir.

Bu araştırmada da ZYSB’lere Şarkı ğretiminin konuşma becerilerine olan etkisine bakıldığında Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi analizi sonuçlarının son değerlendirme puanları lehine anlamlı ölçüde farklılaştığını görmekteyiz. Bu noktadan hareketle; müziğin ve müzikal uygulamaların özellikle Şarkı ğretiminin ZYSB’lerin konuşma becerilerine olumlu yönde katkısı olduğu gözlenmektedir.

5.3. Katılımcıların, Seçilen ocuk Şarkılarını Sözleri ile Seslendirmelerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

“Yurdumda” Şarkısının sözlerinin metin halini tekrar etmede n değerlendirme ve son değerlendirme sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi yapılmış ve elde edilen sonuçlara göre katılımcı bireylerin n değerlendirme ve son değerlendirmede elde ettikleri puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($z = -.734; p > .05$). “Yurdumda” Şarkısının sözlerinin telaffuzu katılımcı bireylere zor gelmiştir. Ancak katılımcı bireyler metin halinde telaffuz edemedikleri kelimeleri, Şarkı ezgisiyle söylendiği zaman telaffuz edebilmişlerdir.

“Masal” Şarkısının sözlerinin metin halini tekrar etmede n değerlendirme ve son değerlendirme sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi yapılmış ve elde edilen sonuçlara göre katılımcı bireylerin n değerlendirme ve son değerlendirmede elde ettikleri puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($z = -2,201; p < .05$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplam puanlar dikkate alındığında gözlenen farkın pozitif sıralar, yani son değerlendirme lehine olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü değeri $\eta^2=.090$ olarak bulunmuş ve deneysel işlemlerin son değerlendirme puanları üzerinde büyük etkiye sahip olduğunu göstermiştir.

Licardo, Volčanjk ve Haramija (2021) çalışmalarında, deney grubunu oluşturan hafif düzeyde ZY'si olan öğrencilerle, okunması kolay bir metinle yazılmış öyküleyici bir metin (çocuk kitabı) kullanarak ve kontrol grubunu oluşturan hafif düzeyde ZY'si olan öğrencilerin normal metinde yazılmış aynı içeriğe sahip bir kitabı kullanarak iletişim becerilerindeki farklılıkları analiz etmişlerdir. Elde ettikleri sonuçlara göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar görülmüştür. Okunması kolay metnin anlaşılması ve konuşma bozukluklarındaki gelişmeleri destekleyebildiği sonucuna varılmıştır.

Bu çalışmada ise uzman görüşleri alınarak seçilen şarkıların metin halleri, katılımcı bireylere tekrar ettirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre; katılımcı bireylerin ön değerlendirme ve son değerlendirmeden elde ettikleri puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Dolayısıyla programlı bir şekilde, sık tekrar ile şarkıların sözleri öğretilmektedir. Böylelikle, okunması kolay olan şarkı metninin de konuşma becerilerini desteklediği görülmüştür.

Bu doğrultuda; Licardo, Volčanjk ve Haramija çalışmalarını 2021 yılında Slovakya'da yapmışken, bu çalışma 2022 yılında Türkiye'de yapılmış ve sonuçlar karşılaştırıldığında benzer olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareketle ZYSB'lerin metin tekrarlarının konuşma becerilerine olan etkisinde genel anlamda coğrafya gözetmeksizin benzerlikler vardır.

5.4. Katılımcıların, Seçilen Çocuk Şarkılarını Ezgileri ve Sözleri ile Seslendirmelerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Yapılan çalışmada uygulama öncesi ve sonrasında ZYSB'lerin seçilen çocuk şarkılarını ezgileri ve sözleriyle tekrar etmelerinde anlamlı bir fark görülmüştür. Özellikle uygulama sonrasında, seçilen çocuk şarkılarının ezgileri ve sözlerini uygulama öncesine göre çok daha az hata ile tamamlamışlardır. Metin tekrarında "Mınav'ın Yeni Arkadaşı" masal metnine kıyasla, "Masal" şarkısının metin tekrarında artış, "Yurdumda" şarkısının metin tekrarında ise düşüş görülmüştür. Bunun sebebinin "Masal" şarkısındaki kelimelerin metin tekrarının "Mınav'ın Yeni Arkadaşı" masal metnine göre daha kolay olduğu; "Yurdumda" şarkısındaki kelimelerin metin tekrarının ise "Mınav'ın Yeni Arkadaşı" masal metnine göre daha zor olduğu saptanmıştır.

Kurt (2006) ZYSB’lerdeki müzik dinleme etkisini araştırırken, ön test ve son testte çalışma grubunun ilerlemelerindeki olası farklılıkları incelemek adına “Denver II Gelişim Tarama Testi”ni kullanmıştır. Elde edilen bulgulara göre ön test ile son testte başarı ve isabet oranında bir fark bulunamamış, motor becerilerde anlamlı bir değişiklik gözlenmemiştir.

“Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi” kullanılan bu çalışmada ise, şarkılar önce kayıttan dinletilmiş sonra ise müzik eşiksiz öğretim ve/veya müzik eşikli öğretim olarak belirlenen şarkıların sözlerini ezgi ve/veya metin halinde kelime kelime/cümle cümle olarak toplu/bireysel bir şekilde tekrar ettirmiş ve ön değerlendirmeye kıyasla son değerlendirmede anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Çalışma sonunda ise katılımcı bireylerin kulaktan şarkı öğretimi yöntemi ile öğretilen şarkıların sözlerini eksiksiz bir şekilde ezberledikleri görülmüştür.

Urazaliyeva, Kulmanova, Yerbolat, Zhusupova, Omirbayeva, Sultanova ve Akhmetzhanova (2014) ZYSB’ler için yaptıkları makale çalışmalarının sonucunda, müzik derslerinin ses gelişimi ve konuşma gelişimi üzerinde önemli etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Bu çalışmada ise, müzik dersleri içerisinde uygulanan şarkı öğretiminin ZYSB’lerde konuşma becerilerine (konuşmada netlik, akıcılık, kendini daha iyi ifade etme vb.) olumlu yönde katkı sağladığı saptanmıştır.

Ayrıca; katılımcılarından bir birey (B6), çalışma esnasında kültürel etkilerden dolayı araştırmacının yönergelerini reddetmiştir. Öğretmeni, B6’nın okul servisinde ve boş vakitlerde hiç susmadan konuştuğunu, araştırmacının cinsiyetinin kadın olmasından dolayı araştırmacıyı reddettiğini belirtmiştir.

Kış ve Sarıca (2018) çalışmalarında yaptıkları bağımsız analizlerde, olası açıklamaların kültürel ve/veya dini faktörlerle ilişkili olabileceğini ortaya koymuşlardır.

Görüldüğü gibi kültürel ve/veya dini faktörler olası durumları etkilemektedir. Bu çalışmada da bir bireyin (B6) kültürel ve/veya dini faktörlerden dolayı bir takım yönergeleri reddettiği görülmüştür.

5.5. Katılımcıların, Seçilen Masal Metnini Tekrar Etmelerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

“Mırnav’ın Yeni Arkadaşı” masalını tekrar etmede ön değerlendirme ve son değerlendirme sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi yapılmış ve elde edilen sonuçlara

göre katılımcı bireylerin ön değerlendirme ve son değerlendirmede elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin ön değerlendirme ve son değerlendirmede elde ettikleri puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($z = -2,201$; $p < .05$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplam puanlar dikkate alındığında gözlenen farkın pozitif sıralar, yani son değerlendirme lehine olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü değeri $\eta^2=.090$ olarak bulunmuş ve deneysel işlemlerin son test puanları üzerinde büyük etkiye sahip olduğunu göstermiştir.

Karatay (2007) konuşma alt dil becerilerinin gelişmesinde masallardan faydalanılması gerektiğini anlattığı makale çalışmasında; masalın dil edinimi ve konuşma becerilerinin kazandırılması için kullanılabilir en önemli materyal olduğunu savunmuştur.

ZYSB'lere şarkı öğretiminin konuşma becerilerine olan etkisinin araştırıldığı bu çalışmada ise; katılımcı bireylerin konuşmalarındaki akıcılık ve netlik/anlaşılabilirlik durumlarında ilerleme olup olmadığını saptayabilmek amacıyla masal metni de kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; katılımcı bireylerin "Mınav'ın Yeni Arkadaşı" masalının tekrar edilmesinde; ön değerlendirme ve son değerlendirme puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Başka bir deyişle; sonuçlar son değerlendirme lehine olduğunu göstermiştir.

5.6. Öğretmenlerin, Katılımcıların Şarkı Söylemenin Konuşma Becerisine Etkisi Üzerinde Katkıları Hakkındaki Beklentileri ve Çalışma Sonrası Görüşlerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Öğretmenlerin çalışmanın öncesinde beklenti ve sonrasında görüşlerini almak amacıyla, katılımcı bireylerin şarkı söylemenin konuşma becerilerine etkisi üzerine ön ve son görüşme gerçekleştirilmiş ve bu doğrultuda;

Uygulama öncesinde; öğretmenler katılımcı bireylerin (öğrencilerin), konuşma becerileri ile ilgili altı bireyden dört tanesinin (B1, B2, B3, B4) iletişim becerilerine, bir bireyin (B5) yavaş bir şekilde ve bir bireyin (B6) anlaşılmayan konuşmaya ve bir bireyin (B4) ise 3. şahıs ekiyle kendine hitap etme şekliyle birlikte kurallı cümleler oluşturduğu yönünde görüş belirttikleri saptanmıştır.

Öğretmenlerin, bireylerin genel performansı hakkındaki uygulama öncesi görüşlerinin; bir bireyin (B2) aksanlı konuşma ve konuştuğu gibi yazma, iki bireyin (B3,

B6) iletişim, bir bireyin (B4) davranış ve akademik becerileri, bir bireyin (B3) konuşmasının diğerlerine göre daha iyi olması ve bir bireyin (B6) ise konuşma sesini düzenleme olduğu belirlenmiştir. (B1) için ise ilgili görüşün, diğer bireylere göre daha iyi düzeyde olduğu görülmüştür.

Uygulama öncesinde öğretmenlerin; araştırmacı tarafından planlanan çalışma ile ilgili öğrenci üzerindeki etkileri hakkındaki beklentilerinin; bir birey (B1) için özgüven; bir birey (B2) için aksansız konuşma, sözcük dağarcığı, aksan konusunda model olunması; bir birey (B3) için kendini ifade etme ve özgüven, bir birey (B4) için iletişim ve konuşma; bir birey (B5) için konuşmada düzelme ve bir birey (B6) için ise yapılacak olan çalışmanın faydalı olması yönünde olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin; uygulama öncesi görüşleri içerisinde araştırmacı tarafından yapılacak olan çalışmayla ilgili öğrencilerine katkısının neler olabileceği yer almıştır. Buna göre; iki birey (B1, B2) için kendini daha iyi ifade edebilme; bir birey (B3) için özgüven ve kendini ifade etme; bir birey (B4) için konuşma başlangıcı, kendini ifade etmesi ve içsel konuşmaların bitmesi; bir birey (B5) için sosyalleşmesine katkı ve bir birey (B6) için anlaşılır konuşma şeklindedir.

Öğretmenlerin genel olarak, öğrencilerinin konuşmalarıyla ilgili, şarkı öğretimine dayalı çalışma süreci öncesi ve sonrasını dikkate alarak belirttiği görüşler ise; bir birey (B1) için konuşmasında ilerleme; bir birey (B2) için gelişme; bir birey (B3) için ilerleme; bir birey (B4) için kelimeleri daha net çıkarma; bir birey (B5) için daha net kelimeler, konuşmasında düzelme, konuşma hızında gelişme ve bir birey (B6) için kelimeler daha net şeklindedir.

Uygulama sonrasında, şarkı öğretimi süreci sonunda öğretmenlerin, öğrencilerinde gözlemlediği kelime ve cümleleri doğru telaffuz etmeye yönelik değişimlerin neler olduğu ile ilgili görüşleri; bir bireyin (B1) birkaç kelimedede netlik; bir bireyin (B2) birkaç tekrarda daha iyi; iki bireyin (B3, B6) kelime telaffuzlarında ilerleme; bir bireyin (B4) kolay kelimeleri doğru telaffuz etmesi ve bir bireyin (B5) ise kelimeleri çıkartmasının daha net olduğu şeklindedir.

Öğretmenlerin, şarkı öğretimi süreci sonunda öğrencilerinde takılmadan konuşabilme boyutu ile ilgili ne tür değişimlerinin olduğu ile ilgili görüşlerinin; bir birey üzerinde (B1) konuşmasında anlaşılma durumu; bir birey üzerinde (B2) daha akıcı ve

anlaşılır konuşma; bir birey üzerinde (B3) ilerleme; bir birey üzerinde (B4) -ön değerlendirmede belirtilmeyen- takılmadan konuşma; bir birey üzerinde (B5) normal konuşma hızına ulaşmış olmasının onaylanması ve bir birey üzerinde ise (B6) herhangi bir değişim gözlenemediği şeklinde olduğu saptanmıştır.

Öğretmenlerin uygulama sonunda, öğrencileri üzerinde şarkı öğretimi sonunda vurgulama ve tonlamaya ilişkin gözlemledikleri değişimler içerisinde; (B2) için doğru telaffuz; (B3) için az da olsa ilerleme; üç birey için (B1, B4, B6) değişiklik olmadığı ve bir birey (B5) için ise tonlamalar net ve anlaşılır olduğu şeklinde görüş bildirdikleri görülmüştür.

Şarkı öğretimi süreci sonunda öğretmenlerin, öğrencileri üzerinde Türkçe sözlü şarkı dinlemeye ve tekrar etmeye yönelik değişimler hakkında görüşlerinin; dört birey (B1, B4, B3, B6) için Türkçe şarkılara karşı olumlu bir tutum; bir birey (B2) için müziğe olan ilgisinin artması ve dinlediği müziklere eşlik etmeye çalışması; bir birey (B5) için şarkı öğretiminden sonra kendi kendine mırıldanmalarının olması ve bir birey (B6) için az da olsa ilerleme olduğu saptanmıştır.

Nişancı (2013) çalışmasında; dil eğitiminde müziğin kullanılmasının bir öğretmenin yapabileceği en akıllıca şeylerden biri olduğunu ve yabancıların Türkçe öğrenmesinde; Türkçe şarkıların öğrenci motivasyonunu etkileyerek, özgüvenlerini artırarak ve özerk öğrenen bireyler haline gelmelerine yardımcı olabileceğini belirtmiştir. Nişancı (2013) yabancıların Türkçe öğrenmelerinde; Türkçe sözlü şarkıların katkılarını belirtmiş, bu çalışmada ise Türkçe sözlü şarkılar ZYSB'ler üzerinde kulaktan şarkı öğretimi yolu ile onların konuşma becerilerine etki etmek amacıyla kullanılmıştır.

Uygulama sonrasında öğretmenlerin, öğrencilerinin öğrendiği şarkıları okulda tekrar etmelerine yönelik; beş birey için (B1, B2, B4, B5, B6) evet; bir birey (B3) için ise hayır şeklinde görüş bildirdikleri görülmüştür. Buna göre; katılımcı bireylerin büyük bir çoğunluğunun, şarkı öğretimi süreci boyunca öğrendikleri şarkıları tekrar etme becerileri gelişmiştir.

Öğretmenler yapılan çalışmanın en çok beğenilen veya beğenilmeyen yönlerini uygulama sonrasında her bir öğrenci için tek tek açıklamışlardır. Buna göre; B1'in öğretmenin şarkıların ses taklitleri ile öğrencisi üzerinde dil ve konuşma gelişimine katkıda bulunduğunu; B2'nin öğretmenin şarkı öğretiminin özel çocuklar için

sosyalleşme açısından çok katkı sağladığını net bir şekilde gözlemlediği ve onları pozitif anlamda etkilediğini; B3'ün öğretmenin yapılan uygulamanın öğrencisinin ilgisini çektiğini ve hoşuna gittiğini, bu doğrultuda becerilerinde ilerleme kaydettiğini; B4'ün öğretmenin çalışmanın, öğrencilerin dil gelişimi üzerinde faydalı olduğunu fakat sürenin daha fazla olması gerektiğini; B5'in öğretmenin yapılan çalışmanın beğendiği yönünün çocuklar için başka bir aktivite olması, bu çalışmanın çocuklar üzerinde olumlu etki bıraktığını görmesi ve öğrencilerin müzik çalışmalarına mutlu bir şekilde gittiklerini ve B6'nın öğretmenin ise; çalışmanın dil gelişimi üzerinde faydalı bir çalışma olduğunu fakat süre olarak daha uzun olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Görüşler genel olarak değerlendirildiğinde; iki öğretmenin uygulama süresinin daha uzun olması gerektiğini ve tüm öğretmenlerin çalışmanın öğrencileri üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu belirtmesi dikkat çekici olmuştur.

Öğretmenlerin; yapılan görüşme ile ilgili olarak eklemek istedikleri başka konuların olup olmadığına dair; dört bireyin (B1, B3, B4 ve B6) öğretmeni eklemek istedikleri başka bir konunun olmadığını belirtmişlerdir. Bir bireyin (B2) öğretmeni; bu tür çalışmaların üniversiteler tarafından daha çok yapılmasını, bu çocukların böyle etkinliklerde daha aktif olmalarını ve onların gelişimleri için katkı sağlayacağını düşündüğünü; bir bireyin (B5) öğretmeni bu çalışmaların çocuklar üzerinde öncelikle konuşmalarında ve pozitif olmalarında etkili olduğu için çalışmaların devamlı olmasını istediklerini belirtmişlerdir.

5.7. Ailelerin, Katılımcıların Şarkı Söylemenin Konuşma Becerisine Etkisi Üzerine Katkıları Hakkındaki Uygulama Öncesi ve Sonrası Görüşlerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Ailelerin çalışma öncesinde beklenti ve sonrasında görüşlerini almak amacıyla, katılımcı bireylerin şarkı söylemenin konuşma becerisi üzerindeki etkisi hakkında ön ve son görüşme gerçekleştirilmiş ve bu doğrultuda;

Uygulama öncesinde, ailelerin çocuklarının konuşmaları ile ilgili; B1'in annesinin çocuğunun dil konuşma bozukluğunun gelişimi için okula gittiğini; B2'nin halasının yeğeninin konuşmasında yaşadığı zorluğun okula gittikten sonra biraz daha düzeldiğini; B3'ün annesinin çocuğunda ifade eksikliği olduğunu; B4'ün annesinin çocuğunun hiç

konuşmadığını, şimdi her şeyi yarım da olsa konuştuğunu; B5 ve B6'nın annelerinin çocuklarının yavaş konuştuklarından bahsettikleri görülmüştür.

Ailelerin uygulama öncesinde çocuklarının iletişimleriyle ilgili sorunlarının; dört birey için (B1, B4, B5, B6) sorun yaşamadıklarını; bir birey (B2) için iletişimle ilgili biraz sorun yaşadığını ve bir birey (B3) için ise iletişim ile ilgili bazen sorun yaşadığını belirttikleri görülmüştür.

Aile bireylerinin çocuklarına okudukları metin ya da söyledikleri şarkıları doğru bir şekilde tekrar etme durumları ile ilgili; bir bireyin (B1) annesi B1'in aklında kaldığı kadarını söylediğini; iki bireyin (B2, B3) aile bireyleri bazen doğru bir şekilde tekrar ettiklerini; bir bireyin (B5) annesinin okunan metni ya da söylenen şarkıları doğru bir şekilde tekrar ettiğini; bir bireyin (B6) annesinin doğru bir şekilde tekrar etmediğini ve bir bireyin (B4) annesinin ise çocuğuna şarkı tekrar ettirmediği için cevap veremediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ailelerin uygulama öncesinde çocuklarının şarkı söylemeleri ile ilgili görüşleri doğrultusunda; dört bireyin (B1, B3, B4, B5) şarkı söylediği; bir bireyin (B6) şarkı söylemediği ve bir bireyin (B2) ise bazen şarkı söylediği sonucuna ulaşılmıştır. Çocuklarının şarkı dinleme durumları ile ilgili bütün ailelerin evet yanıtını verdikleri görülmüştür. Buna göre; katılımcı bireylerin (B1, B2, B3, B4, B5, B6) tümünün şarkı dinlediği sonucuna ulaşılmıştır.

Urazaliyeva, Kulmanova, Yerbolat, Zhusupova, Omirbayeva, Sultanova ve Akhmetzhanova (2014), ZYSB'lere şarkının müzik eşliğinde söylenmesi sırasında şarkıyı hecelerle/cümlelerle söylenmesi gerektiğini; sözlerin telaffuzunda müzik eşliğinin önemli bir rol oynadığından, bu bireylere mırıldanma yardımı ile -kelimelerin hatırlanmasındaki güçlüklerle rağmen- şarkının melodisiyle birlikte öğretilbileceğini savunmaktadırlar.

Bu çalışmada; şarkılar ZYSB'lere gitar eşliğiyle, şarkıların sözleri cümle cümle ve/veya kelime kelime şeklinde aktarılmıştır. Urazaliyeva, Kulmanova, Yerbolat, Zhusupova, Omirbayeva, Sultanova ve Akhmetzhanova 2014 yılında yaptıkları çalışmada mırıldanma yardımı ile şarkının öğretilbileceğini savunmuşlardır. Bu çalışmada ise; kullanılan kulaktan şarkı öğretimi yöntemi, sık tekrar ve müzik eşlikli şarkı

öğretimi ZYSB'ler için faydalı olmuş ve şarkıları daha rahat bir şekilde ezberlemelerine yardımcı olmuştur.

Katılımcı bireylerin ne tür şarkılar söylemekten ve dinlemekten hoşlandıkları ile ilgili aileler; üç bireyin (B1, B3, B4) çocuk şarkısı; bir bireyin (B2) türkü; bir bireyin (B5) pop müzik ve bir bireyin (B6) ise oyun havası söylemekten ve her türden şarkıyı dinlemekten hoşlandıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Uygulama sonrası görüşlerini almak amacıyla ailelere, katılımcı bireylerin çalışma süreci öncesi ve sonrası dikkate alındığında konuşmalarıyla ilgili, şarkı öğretimine dayalı genel olarak görüş belirtmeleri istenmiştir. Buna göre; bir bireyin (B1) kelimeleri daha çok çıkarmaya başladığı, hiç çıkarmadığı harfleri bile çıkardığı ve ailenin bu konuda yapılan çalışmanın faydasını gördüğü; bir bireyin (B2) ailesel sağlık sorunlarından dolayı konu ile ilgili olarak çocuğun yeterince gözlemlenememesi ile birlikte yine de az da olsa bir fark olduğu; bir bireyin (B3) müziğe karşı ayrı bir ilgisinin olmasıyla birlikte uygulamanın gitar ile gerçekleştirilmesi ve bu çalgının birey tarafından sevilmesi; bir bireyin (B4), konuşmasının epeyce ilerlediği; bir bireyin (B5) konuşma esnasında daha çok cümle kurması ile birlikte eskiye göre biraz daha gelişme gösterdiği ve bir bireyin (B6) daha çok şarkı söylemek üzerine çabasının görüldüğü belirtilmiştir.

Yılma (2010), ZYSB'lerin enstrüman bilgisi özelinde müzikal algılarını ölçmeye yönelik yapmış olduğu çalışmasında, solo enstrümanları içeren çeşitli türdeki müziklerin ilgili enstrüman görseli ile eşleştirmesine katkı sağladığı görülmüştür. Ayrıca ZYSB'lerin uygulama esnasında dinledikleri müzikte yer alan enstrümanların nasıl çalındığına yönelik taklit etme çabaları gözlemlenmiştir. Yılma, 2017 yılında yapmış olduğu ülkemizde ve dünyada kullanılan müzik aletlerini içeren dijital görsellerin bir müzik eseri içerisinde ilişkilendirilmesi ve doğru müzik aletini müziği dinleyerek seçmesi ile ilgili çalışmasında ise yaşları 7-11 arasında değişen ZYSB'lerin diğer modül çalışmalarına kıyasla büyük bir farkla başarılı olduklarını saptamıştır.

Bu çalışmada ise, şarkı öğretimi esnasında çoğunlukla eşlik amaçlı gitar kullanılmıştır. Şarkının öğretiminde gitar ile eşlik ederken ZYSB'lerin öğretime katılımlarının ve ilgilerinin daha yoğun olduğu gözlemlenmiştir.

Ailelerin, şarkı öğretimi süreci sonunda çocuklarında kelime ve cümleleri doğru bir şekilde telaffuz etmelerine yönelik değişimlerle ilgili görüşleri doğrultusunda; B1 üzerinde şarkı öğretiminin faydalı olduğu, konuşmasında belirgin bir fark olduğu ve

önceden net cevap veremezken uygulama sonrası net ve güzel konuştuğu; iki bireyde (B2, B3) bu yönde olumlu değişimler olduğu ve özellikle B2'nin bazı şarkıları söylemeye çalıştığı; B4'ün çalışmadan sonra ailesi ile konuştuğu (iletişime geçtiği), sorulara cevap verdiği ve bu değişimin aileyi mutlu ettiği; B5'in harfleri daha dikkatli çıkarmaya çalıştığı ve B6'nın konuşurken dilini daha çok damağına değdirmeye çalıştığı, bu doğrultuda ilerleme kaydettiği ve bireyin çaba sarf ettiği saptanmıştır.

Ailelerin, şarkı öğretimi süreci sonunda çocuklarında takılmadan konuşabilme durumuna ilişkin değişimlerle ilgili görüşleri doğrultusunda; B1'in henüz net cümleler kuramasa bile eskiye nazaran konuşmada daha aktif olduğu, özellikle telefonla konuşurken soru cümleleri kurmaya başladığı; B3'ün çalışma öncesi telaffuzunun çok fazla anlaşılmadığı fakat çalışma sonrası telaffuzunda olumlu değişimler olduğu ve artık ailesi ile konuşarak anlaşabildiği, kelimeleri birbirine karıştırmadığı; B4'ün takılmadan konuştuğu; B5'in takılmadan konuşamadığı; B6'nın uzun cümleler kurduğunda veya bir şeyler anlatmaya çalıştığında hala takıldığı; B2'nin ise ailesel sağlık sorunları sebebiyle konu ile ilgili net bir gözleme varılamadığı saptanmıştır.

Çalışma süreci sonunda ailelerin, çocuklarındaki vurgulama ve tonlamaya ilişkin değişimlerle ilgili görüşleri doğrultusunda; B1 ve B5'in şarkı öğretiminden sonra konuşmalarında olumlu bir fark ve değişim olduğu; B3 ve B6'nın konuşma becerilerinde hala biraz sıkıntı olduğu; B4'ün çalışmadan sonra aile fertleriyle sohbet ettiği; B2'nin ise ailesel sağlık sorunlarından dolayı bu sorunun cevabına yanıt vermemesi nedeniyle öğretmenin görüşüne başvurulduğunda benzer soruya öğretmenin doğru vurgulama ve tonlama cevabını verdiği gözlenmiştir.

Ailelerin, şarkı öğretimi süreci sonunda çocuklarında Türkçe sözlü şarkı dinlemelerine ve tekrar etmelerine yönelik değişimler ile ilgili olarak; üç bireyin (B1, B4, B5) çalışmadan sonra daha çok şarkı dinledikleri; bir bireyin (B2) Türkçe sözlü şarkı dinlemeye daha çok hevesli olduğu; bir bireyin (B3) şarkı öğretiminden sonra dinlediği şarkıları tekrar ettiği ve bir bireyin (B6) çalışma sürecinde kullanılan çalgıdan (gitar) etkilenerek, doğaçlama olarak şarkı söylemeye ve gitar çalmaya çalıştığı saptanmıştır.

Katılımcı bireylerin, çalışma sürecinde öğrendikleri şarkıları ailelerinin bulunduğu ortamlarda tekrar etmelerine yönelik olarak; üç bireyin (B1, B2, B5, B6) çalışma sürecinde öğrendikleri şarkıları söyledikleri; bir bireyin (B3) öğrendiği şarkıları mırıldandığı ve bir bireyin (B4) annesinin, çocuğunun şarkı söylediğini hiç duymaması

üzerine öğretmen görüşüne başvurulduğunda şarkı söyletildiği zaman tekrarladığı görüşlerine ulaşılmıştır. Bu görüşlerden yola çıkarak çalışma; katılımcı bireylerin uygulama içerisinde öğrendikleri şarkıları aileleriyle paylaşma duygusuna yöneltmiştir.

Uygulama öncesi ve uygulama sonrası aile görüşme formları dikkate alındığında; ailelerin dil ve konuşma konusunda çok fazla ve detaylı bilgilere sahip olmadıkları düşünülse de ailelerin, çocuklarında gelişme olduğunu görmeleri sevindiricidir. Süreç içerisinde çocuklarda gelişen olumlu durumlar;

Sıra alma, birlikte şarkı söyleme, tek başına şarkı söyleme, izin isteme, daha anlaşılır konuşma, ezber, sosyalleşme, kendini daha iyi ifade edebilme, özgüven kazanma, içsel konuşmaların bitmesi, konuşma hızında gelişme ve duygu durumlarına katkı sağlama şeklinde sıralanabilir.

5.8. Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, bu alanda yapılacak çalışmalara ışık tutması amacıyla aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

1. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin telaffuz edemedikleri kelimeleri ve/veya harfleri şarkı yoluyla söyletilmeye çalışılması,
2. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere, eksiklik yaşanan becerilerinde farklı disiplinlerin öğretiminde müzik eşliğinin kullanılması,
3. Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde müzik alan öğretmenlerinin, grup öğretmeni olarak istihdam edilmesi,
4. Müzik öğretmeni adaylarına özel eğitim okullarında en az bir dönemlik staj verilmesi,
5. Müzik ve özel eğitim alanlarında disiplinler arası bilimsel çalışmaların daha çok yapılması,
6. Ulusal veri tabanında müzik eğitimi ve özel eğitim alanlarında şarkı öğretimi ile ilgili eylem araştırmasının sayısının artması ve araştırmacıların çalışmalarını bu iki alanda yapmaya isteklendirilmesi,
7. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin ailelerine eğitim verilmesi,
8. Müzik eğitimi alanlarında nitel araştırma yöntemlerinin daha yaygın kullanılması,
9. Müzik öğretmenliği programlarına dil ve konuşma gelişimi üzerine bir dersin eklenmesi,

10. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerinde enstrüman kullanılması,
11. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerinde sık tekrarla öğretimin yapılması,
12. Akademik olarak uygun lisansüstü eğitim programlarına özel eğitimde müzik uygulamalarına ilişkin derslerin eklenmesi önerilmektedir.



KAYNAKÇA

- 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1997), T.C. Resmi Gazete, 23011(Mük.), 06.06.1997.
- Ataman, Ayşegül A. (Ed.) (2003). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş*, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, 19.
- Ay, E. (2011). *Anasınıfı öğrencisinin konuşma temel dil becerisine ana babasının eğitim düzeyinin etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun, 13.
- Aydın, H. (Ç.Ed.) (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (8.Baskı). Eğitim Kitabevi, 290.
- Aytan, T. (2011). *Aktif öğrenme tekniklerinin dinleme becerisi üzerindeki etkileri*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya, 9.
- Aytaş, G. (2005). Okuma Eğitimi. *Türk eğitim bilimleri dergisi*, 2.
- Barın, M. (2018). Konuşma becerisi: konuşma ve yazı dili. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(Özel Sayı): 1903-1913.
- Baştürk, R. (2011). *Bütün yönleriyle spss örneklili nonparametrik istatistiksel yöntemler* (2. baskı). Anı.
- Büyükköse, D. (2019). *Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde dil ve konuşma terapisi hizmetinin sunulma süreci: bir eylem araştırması*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (11. baskı). Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (Ed.) (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (18.Baskı). Pegem Akademi, 19-20, 150.

- Camadan, F. (2012). Sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine ve bep hazırlamaya ilişkin öz-yeterliklerinin belirlenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. Kış 2012, 11 (39), 128-138, 130.
- Cohen, J. (1992). Statistical power analysis. *Current Directions in Psychological Science*, 1(3),98-101.
- Çevik, S. (1997). *Koro eğitimi ve yöntem teknikleri*, Doruk Yayınları.
- Çiftci, E. (2022). *Ders notları*.
- Çiftci, E. ve Kurtuldu, M.K. (2009). Müzikle tedavi ve otistik hastalarda örnek uygulamalar, *İzmir Ulusal Müzik Sempozyumu Bildirisi (5-6 Kasım)*, İzmir, 266.
- Çimen, A. (2000). *Zihin özürlü çocuklarla çalışan özel eğitim öğretmenlerinin sınıflarında karşılaştıkları problem davranışlarla ilgili görüş ve önerileri*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, 2.
- Çitil, M. (2009). *Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar Türkiye’de özel eğitim (1923 – 2007)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dedeoğlu, S. (2018). *Özel eğitimde müzik alanına ilişkin yapılmış olan bilimsel çalışmaların içerik analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya, 23.
- Demir, T. (2018). *Özel eğitim sınıfına devam eden öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesi üzerine bir çalışma*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Demircan, Ö. (1990). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. Ekin Eğitim Yayıncılık.
- Demirel, Ö. ve Kaya, Z. (Ed.) (2009). *Eğitim bilimine giriş*. (3.Baskıdan Tıpkı Basım). Cantekin Matbaası, 5-6.
- DiGiammarino, M. (1990). Functional Music Skills of Persons with Mental Retardation. *Journal of Music Therapy*, Volume 27, Issue 4, Winter 1990, Pages 209–220.

- Doğan, C. (2011). *Türkiye'deki ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelliler için müzik eğitiminin durumu ve öğretim programı model önerisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 17.
- Doğan, Y. (2016). *Dinleme eğitimi*, (4.Baskı). Salmat Basım Yayıncılık Ambalaj, 2.
- Doğan, Y. (2019). Konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik etkinlik önerileri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 185-204.
- Epçaçan, C. (2013). Temel bir dil becerisi olarak dinleme ve dinleme eğitimi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6 (11), 331-352, 334.
- Eripek, S. (Ed.) (2005). *Özel eğitim*. Anadolu Üniversitesi Web – Ofset Tesisleri, 8.
- Eripek, S. (2009). *Zihinsel yetersizliği olan çocuklar*. Maya Akademi, 52.
- Eyüpoğlu, G. (2019). *Özel eğitim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenlerinin bu kurumlardaki müzik eğitimine ve öğrencilere yönelik tutumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Foley, S. (2017). *The benefits of music education on academic, behavioral, and communicative skills with middle school students with autism spectrum disorder*. Master of Science in Education, School of Education and Counseling Psychology Dominican University of California, California.
- Fritz, C. O., Morris, P. E., & Richler, J. J. (2012). Effect size estimates: current use, calculations, and interpretation. *Journal of Experimental Psychology: General*, 141(1), 2-18.
- Gülay, A. (2017). *Özel eğitim öğretmenlerinin otizm spektrum bozukluğu olan öğrencilerin dil gelişimlerini desteklemek amacıyla kullandıkları yöntemler*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Işıkseli, S. (2019). *Mırnay'ın yeni arkadaşı*, Strateji Kağıt. Basım Yay. Loj. Dış Tic. Ltd. Şti.

- Jellison, J.A. & Duke, R.A. (1994). The mental retardation label: music teachers' and prospective teachers' expectations for children's social and music behaviors. *Journal of Music Therapy*, 31 (3), 166–185.
- Kabul, N. D. (2019). *Üç yaş çocuklarda teknolojik alet kullanımının sosyal beceri, oyun becerisi ve dil gelişimi üzerindeki etkilerinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 34.
- Kara, S. (2019). *Özel eğitim öğretmenlerinin özel eğitim süreçlerinde müzik eğitimi entegrasyonuna ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya, 8.
- Karabulut, H.A., Karabulut, A. ve Yıkılmış, A., (2016). Özel eğitimde müziğe yönelik türkiye’de 2005-2015 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin gözden geçirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, İpekyolu*, 16, 2323 – 2338.
- Karatay, H. (2007). Dil edinimi ve değer öğretimi sürecinde masalın önemi ve işlevi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 463-475, 473-474.
- Kış, A. (2007). *Eğitimci çalışma grup modelinin kaynaştırılmış sınıflarda çalışan sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine etkisinin incelenmesi*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 39, 46-47, 49.
- Kış, A. & Sarıca, D. (2018). Including the excluded: the case of a student with multiple disabilities. *International Journal of Inclusive Education*, 1-15, 7-8.
- Kutlu, M. (2018). *Ortaokullar ve özel eğitim uygulama okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere ilişkin görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Kurt, G. (2006). *Zihinsel engelli çocuklarda, müzik dinlemenin öğrenme üzerindeki etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Kurtuldu, M.K. ve Çiftci, E. (2009). Geçmişten günümüze müzikle tedavi ve şizofrenik hastalarda güncel müzikle tedavi uygulamaları, *İzmir Ulusal Müzik Sempozyumu Bildirisi (5-6 Kasım)*, İzmir.
- Landis, J. R., & Koch, G. G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics*, 33, 159-174.
- Licardo, M., Volčanjk N., & Haramija, D. (2021). Differences in communication skills among elementary students with mild intellectual disabilities after using easy-to read texts. *The New Educational Review*, 236-246, 239-240-241.
- Lim, H.A. (2007). *The effect of “developmental speech-language training through music” on speech production in children with autism spectrum disorders*. Doctoral Thesis, University of Miami.
- Lloyd, K. (2017). *The benefits of music education in the mild to moderate special education classroom, grades 3-5*. master of science in education. School of Education and Counseling Psychology Dominican University of California, California.
- MEB, (2008). *Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Zihinsel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı*, https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_09/04010347_zihinseengellibireylerdestekeitimprogram.pdf adresinden 3.11.2022 tarihinde erişilmiştir, 9.
- MEB, (2012). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*, https://orgm.meb.gov.tr/alt_sayfalar/mevzuat/Ozel_Egitim_Hizmetleri_Yonetmeli_2012.pdf adresinden 23.11.2019 tarihinde erişilmiştir, 2.
- MEB, (2013). *Özel Eğitim Uygulama Merkezi (Okulu) I.ve II. Kademe Eğitim Programı (Otistik Çocuklar İçin)*, <https://docplayer.biz.tr/3867294-Ozel-egitim-uygulama-merkezi-okulu-i-ve-ii-kademe-egitim-programi-otistik-cocuklar-icin.html> adresinden 23.11.2019 tarihinde erişilmiştir, 303.

- MEB, (2015). *Çocuk Gelişimi Zihinsel Engelliler*, http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Zihinsel%20Engelliler.pdf adresinden 20.11.2019 tarihinde erişilmiştir, 8-9-10
- MEB, (2018). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*, 7 Temmuz 2018 tarih ve 30471 sayılı Resmi Gazete, http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_07/09101900_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeliği_07072018.pdf adresinden 20.11.2019 tarihinde erişilmiştir, 2-3.
- Mercan, E. (2007). *Anasınıfı çocuklarında konuşma temel dil becerisinin üstlendiği işlevler*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, 4.
- Nacakçı, Z. ve Dalkıran, E. (2016). Zihin engelli özel eğitim okullarındaki müzik dersi uygulamalarına yönelik öğretmen görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 8(15), 344-356, 347.
- Nişancı, İ. (2013). Türkçe şarkıların dil öğretiminde kullanımı. *Ishik University Confrence Paper-November 2013*, 1-15, 9.
- Oral, E. A. (2010). *Eğitim psikolojisi ve özel gereksinimleri olan öğrenciler eğitim psikolojisi*, (2.Baskı). Anı Yayıncılık, 198.
- Özörak, Ö. (2019). *Çocuk şarkılarının otizmli çocuklardaki konuşma problemlerine etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Pektaş, S. (2019). *Müzikal etkinliklere dönüştürülmüş sosyal öykü uygulamalarının gelişimsel yetersizliği olan çocuklara sosyal beceri öğretiminde etkililiği*. Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Román, C.G., Cisneros, L.D., Casas, D.G. & Astray A.A. (2022). Art as a way of improving participatory action research: an experience with youngsters with an intellectual disability and their families. *Social Work Research Using Arts-Based Methods*. 181-197.

- Rushton, R., & Kossovaki, L. (2020). The role of music within the home-lives of young people with profound and multiple learning disabilities: parental perspectives. *British Journal of Learning Disabilities*, 50, 29–40.
- Sarada, M., & Rao J, G. (2022). Effect of music on learning number concept among children with intellectual disability. *International Journal for Multidisciplinary Research*, 4(5), 2.
- Sarıçiftçi, S. (2019.) *Özel eğitim okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki doyumlarının ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Sarıkaş, G. (2019). *Özel eğitim alanında yayımlanan lisansüstü tezlerde kullanılan veri toplama araçları ve psikometrik nitelikleri*. Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Say, A. (2009). *Müziğin kitabı*. (4. Baskı). Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçmelerde güvenilirlik ve geçerlilik*. Seçkin.
- Tabak, S. (2018). *Resim uygulamalarının hafif düzey (retarde) özel eğitim öğrencilerinin dil becerisi gelişimine katkısı*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Antalya, 9-27.
- Tekgül, E. (2015). *Özel eğitim sınıfı bulunan ortaokullardaki müzik öğretmenlerinin müzik öğretim programı ve uygulamasına ilişkin görüşleri (Ankara ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 5.
- Turan, D. (2006). *Özel eğitimde müzikten yararlanmada karşılaşılan sorunlarla ilgili öğretmen görüşlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Türkmen, E. F. (2017). *Müzik eğitiminde öğretim yöntemleri*. Pegem Akademi, 112.

Urazaliyeva, M.A., Kulmanova, Sh.B., Yerbolat, A.Ye., Zhusupova, S.S., Omirbayeva, G.Sh., Sultanova, M.S., & Akhmetzhanova, D.S. (2014). Features of musical education of children with intellectual disabilities. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 2014, 5(23), 941-950, 945-947.

Uzuner, Y. ve Anay, M. (2019). *Eylem araştırması el kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık, 20-22-96.

Wehmeyer, M. & Schwartz, M. (1998). The relationship between self-determination and quality of life for adults with mental retardation. *Education and Training in Mental Retardation and Developmental Disabilities*, 1998, 33(1), 3-12.

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, (6. Baskı). Seçkin Yayıncılık, 224.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, (11.Baskı) Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş. Sosyal Bilimler Dizisi, 127, 295, 301.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Sözkese Matbaacılık Sanayi ve Tic. A.Ş., 70-71-319.

Yılma, G. (2010). *Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda müziksel algının ölçülmesi ve değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, 90-91.

Yılma Şakalar, G. (2017). *Türkiye’de eğitilebilir zihinsel engelli çocukların özel eğitim müzik derslerinde kullanılabilecek bir bilgisayar destekli müzik ders modülü tasarımı (istanbul örneği)*. Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 19.

Yılmaz, M. (Ed.) (2018). *Yeni gelişmeler ışığında Türkçe öğretimi*, (2.Baskı). SAGE Yayıncılık Rek. Mat. San. Tic. Ltd. Şti, 110.



EKLER



EK - 1

Uygulama İzni





EK - 2

Etik Kurul Onayı



EK - 3

Konuşma Kontrol Listesi

KONUŞMA KONTROL LİSTESİ

PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bu form; dil ve konuşma güçlüğü olan bireylerin: Sesletim ve Ses Bilgisi, Akıcı Konuşma, Ses Bozukluklarının Sağaltımı, Gelişimsel Dil ile Edinilmiş Dil Bozukluklarının Sağaltımı performansını belirlemek ve buna dayalı olarak eğitim planı hazırlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Formu uygulayacak uzman, bireye becerileri yaptırmak, bireyi yakından tanıyan (anne-baba, kardeş, öğretmen) kişilerle görüşmek, öğrenciyi gözlemek yoluyla “Performans Belirleme Formu” nun ilgili sütununu dolduracaktır.

Performans belirlenirken; dört aşamalı ölçüt kullanılmalıdır. Bu ölçütlerden:

- Sıfır (0) kazanımın hiç yapılamadığını,
- Bir (1) kısmen yapıldığını,
- İki (2) çoğunlukla yapıldığını,
- Üç (3) tamamen yapıldığını gösterir.

Örneğin; bir basamaklı doğal sayı ile bir basamaklı doğal sayının toplamı ile ilgili üç soru sorduğumuzda birey üç soruya da yanlış cevap veriyor ise ya da üç soruyu da cevaplayamıyorsa bunun değeri 0, birini doğru cevaplıyorsa bunun değeri 1, ikisini cevaplıyor ise bunu değeri 2, üçünü de doğru cevaplıyor ise bunun değeri 3’tür.

(Bu liste, programa dayalı değerlendirme aracıdır. Bu nedenle çalışma süreci içerisinde öğrencilerin düzeyine, yaş grubuna, katıldığı eğitim programına vb. göre değişiklik gösterebilir.)

PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU	DEĞERLENDİRMELER			
Eşleme Çalışmaları	Değerlendirme 1	Değerlendirme 2	Değerlendirme 3	Değerlendirme 4
1.Nesneleri renklerine göre eşleştirir.				

2.Nesneleri şekillerine göre eşleştirir.				
3.Nesneleri aynı olma durumlarına göre eşleştirir.				
4.Adı söylenen nesnenin resmini gösterir.				
5.Dinletilen sesi, uygun resimle eşleştirir.				
6.Nesnelerle yapılan büyük kas davranışlarını taklit eder.				
7.Nesne kullanılmaksızın gerçekleştirilen büyük kas davranışlarını taklit eder.				
8.Küçük kaslarla gerçekleştirilen davranışları taklit eder.				
9.Yüz hareketlerini taklit eder.				
Yönerge Çalışmaları	Değerlendirme	Değerlendirme	Değerlendirme	Değerlendirme
	1	2	3	4
1.Tek eylem bildiren yönergeyi yerine getirir.				
2.İki eylem bildiren yönergeyi yerine getirir.				

3.Üç ve daha fazla eylem bildiren yönergeyi yerine getirir.				
İletişim Becerileri	Değerlendirme 1	Değerlendirme 2	Değerlendirme 3	Değerlendirme 4
1. İsteklerini tek ve iki sözcükle kelimelerle ifade eder.				
2. İsteklerini 3 ve 4 sözcükle ifade eder.				
3.Günlük işlerin gerektirdiği farklı durumlara uygun söz kalıplarını kullanır.				
4.Gerektiğinde reddetme davranışı gösterir.				
5.Karşısındaki kişilerin ifade ettiği duygulara uygun tepki verir.				
6.Bilgi almak için sorular sorar.				
DİL KONUŞMA VE ALTERNATİF İLETİŞİM BECERİLERİ	DEĞERLENDİRMELER			
Alıcı Dil Becerileri	Değerlendirme 1	Değerlendirme 2	Değerlendirme 3	Değerlendirme 4
1.Sesin yönünü bulur.				
2.Sesin kaynağını bulur.				

3.Adı söylendiğinde bakar.				
4.Konuşana dikkatini yönelttiğini jest, mimik ve hareketlerle gösterir.				
5.Farklı resimler arasından ismi söylenen nesneyi gösterir.				
6.Resim üstünde istenen nesneyi gösterir.				
Anlam Gelişimi	Değerlendirme	Değerlendirme	Değerlendirme	Değerlendirme
	1	2	3	4
1.Nesneleri işlevine göre sınıflandırır.				
2.Olumsuz anlam taşıyan ifadeler söylendiğinde anladığını gösteren sözel ya da sözel olmayan davranışlarla tepki verir.				
3.Nesnelerin işlevini belirtir.(İfade edici dil)				
İfade Edici Dil Becerileri	Değerlendirme	Değerlendirme	Değerlendirme	Değerlendirme
	1	2	3	4
1.Tek heceli sözcükleri taklit eder.				

2.İki ve daha fazla heceden oluşan sözcükleri taklit eder.				
3.Jest ve işaretlere dayalı olarak gereksinimlerini ifade eder.				
4.İsim bildiren sözcükler kullanır.				
5.Olumsuzluk bildiren sözcükler kullanır.				
6.Eylem bildiren sözcükler kullanır.				
7.Tekrar bildiren sözcükler kullanır.				
8.Yer bildiren sözcükler kullanır.				
9.Tek sözcük kullanarak gereksinimlerini ifade eder.				
10.İletişim başlatır.				
11.İletişim sürdürür.				
12.İki sözcüklü cümlecikler kullanarak gereksinimlerini ifade eder.				

13.Üç ve daha fazla sözcük içeren cümleler kullanarak gereksinimlerini ifade eder.				
14.Gördüğü ve yaşadığı olaylarla ilgili bilgi verir.				
15.Bilgi ister.				
16.Nesneleri reddeder.				
17.Hizmeti reddeder.				
18.Bilgiyi reddeder.				
19.Görsellerle desteklenen olayları anlatır.				
20.Bedenine ait özellikleri söyler.				
21.Bir gününü basit ifadelerle anlatır.				
22.Sahiplik bildiren sözcükleri cümle içinde kullanır.				
23.Sözcük türlerini kullanır.				
24.Çoğul eklerini cümle içinde kullanır.				
25.Basit bir olayı başından sonuna kadar anlatır.				
26.Dinlediği öyküyü anlatır.				

27.Dinlediği eksik cümleyi tamamlar.				
28.Yarım bırakılan öykünün sonucunu tahmin eder.				
29.Grup içi oyunlarda rol alır.				
30.Bir konu hakkında istenen süre kadar konuşur.				
31.Dinlediği öyküyü canlandırır.				
32.Eşyalarını başkalarıyla paylaşır.				
33.Günlük yaşamda nezaket kurallarına uyar.				
34.Sesleri taklit eder.				
35.Çekim eklerini kullanır. Zaman ekleri: Sahiplik ekleri vb.:				
36.Ses birimlerini doğru üretir.(Sözcük içinde)				
37.Konuşma seslerini ayırt eder.				
38.Sorulan sorulara cevap verir.				
39. Gerekli durumlarda soru sorar.				
Akıcı Konuşma	Değerlendirme 1	Değerlendirme 2	Değerlendirme 3	Değerlendirme 4

1.Konuşma sırasında konuşmayı kolaylaştıracak şekilde beden kontrolünü sağlar.				
2. Konuşma sırasında doğru bir şekilde nefes alır.				
3.Konuşma hızını ayarlayarak konuşur.				
4.Konuşma ritmini ayarlayarak konuşur.				
5.Sözcük içi takılmaları olmadan konuşur.				
6.Sözcük arası takılmaları olmadan konuşur.				
7.Farklı ortam ve durumlarda akıcı konuşur.				
TOPLAM PUAN				

EK - 4

Öğretmen Ön Görüşme Formu

ÖĞRETMEN ÖN GÖRÜŞME FORMU

Sayın öğretmen, bu görüşme formu sizin de görüşleriniz doğrultusunda öğrencinizin alacağı müzik eğitiminin konuşma becerilerine olan etkisini tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Elde edilen veriler, “Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerde Şarkı Öğretiminin Konuşma Becerilerine Etkisi” başlıklı doktora tezinde kullanılacaktır.

Katılımınız için teşekkür ederim.

Sinem Miraç ÖZTÜRK

Öğrencinin Adı:

Adınız-Soyadınız:

Görüşme Tarihi:

1.Öğrencinizin konuşması ile ilgili görüşleriniz nelerdir?

2.Öğrencinizin genel performansı hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

3. Yapılması planlanan çalışma ile ilgili beklentileriniz nelerdir?

4. Sizce yapılacak çalışmanın bireye katkısı neler olabilir açıklayınız.



EK - 5

Öğretmen Son Görüşme Formu

ÖĞRETMEN SON GÖRÜŞME FORMU

Sayın öğretmen, bu görüşme formu sizin de görüşleriniz doğrultusunda öğrencinizin alacağı müzik eğitiminin konuşma becerilerine olan etkisini tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Elde edilen veriler, “Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerde Şarkı Öğretiminin Konuşma Becerilerine Etkisi” başlıklı doktora tezinde kullanılacaktır.

Katılımınız için teşekkür ederim.

Sinem Miraç ÖZTÜRK

Öğrencinin Adı:

Öğretmenin Adı:

Görüşme Tarihi:

1. Öğrencinizin konuşmasıyla ilgili, şarkı öğretimine dayalı çalışma süreci öncesi ve sonrasını dikkate alarak değerlendirdiğinizde genel olarak neler söyleyebilirsiniz?

a.Şarkı öğretimi süreci sonunda öğrencinizde gözlemlediğiniz kelime ve cümleleri doğru telaffuz etmeye ilişkin değişimler nelerdir?

b.Şarkı öğretimi süreci sonunda öğrencinizde gözlemlediğiniz takılmadan konuşabilme boyutuna ilişkin değişimler nelerdir?

c.Şarkı öğretimi süreci sonunda öğrencinizde vurgulama ve tonlamaya ilişkin değişimler nelerdir?

2. Şarkı öğretimi süreci sonunda öğrencinizde gözlemlediğiniz Türkçe sözlü şarkı dinlemeye ve tekrar etmeye yönelik değişimler nelerdir?

a. Çalışmalarda öğrendiği şarkıları okulda tekrarlıyor muydu?

3.Bu çalışmanın en çok beğendiğiniz veya beğenmediğiniz yönleri nelerdir?

4. Sizin bu görüşme ile ilgili eklemek istediğiniz başka konular var mı?

EK - 6

Aile Görüşme Formu (Uygulama Öncesi Görüş Formu)

AİLE GÖRÜŞME FORMU (Uygulama Öncesi Görüş Formu)

Sayın veli, bu görüşme formu sizin de izninizle çocuğunuzun alacağı müzik eğitiminin konuşma becerilerine olan etkisini tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Elde edilen veriler, “Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerde Şarkı Öğretiminin Konuşma Becerilerine Etkisi” başlıklı doktora tezinde kullanılacaktır.

Katılımınız için teşekkür ederim.

Sinem Miraç ÖZTÜRK

Çocuğun Adı:

Anne-Babanın Adı:

Görüşme Tarihi:

1. Çocuğunuzun konuşması ile ilgili sorunlar sizce nelerdir?

2.İletişimle ilgili sorunlar yaşıyor mu?

3.Sizin okuduğunuz metni ya da söylediğiniz şarkıları doğru bir şekilde tekrar eder mi?

4.Şarkı söyler mi?

a.Şarkı dinler mi?

5.Ne tür şarkılar söylemekten hoşlanır?

a.Ne tür şarkılar dinlemekten hoşlanır?



EK - 7

Aile Görüşme Formu (Uygulama Sonrası Görüş Formu)

AİLE GÖRÜŞME FORMU (Uygulama Sonrası Görüş Formu)

Sayın veli, bu görüşme formu sizin de izninizle çocuğunuzun alacağı müzik eğitiminin konuşma becerilerine olan etkisini tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Elde edilen veriler, “Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerde Şarkı Öğretiminin Konuşma Becerilerine Etkisi” başlıklı doktora tezinde kullanılacaktır.

Katılımınız için teşekkür ederim.

Sinem Miraç ÖZTÜRK

Çocuğun Adı:

Anne-Babanın Adı:

Görüşme Tarihi:

1. Çocuğunuzun konuşmasıyla ilgili şarkı öğretimine dayalı çalışma süreci öncesi ve sonrasını dikkate alarak değerlendirdiğinizde genel olarak neler söyleyebilirsiniz?

a.Şarkı öğretimi süreci sonunda çocuğunuzda gözlemlediğiniz kelime ve cümleleri doğru telaffuz etmeye ilişkin değişimler nelerdir?

b.Şarkı öğretimi süreci sonunda çocuğunuzda gözlemlediğiniz takılmadan konuşabilme boyutuna ilişkin değişimler nelerdir?

c.Şarkı öğretimi süreci sonunda çocuğunuzda gözlemlediğiniz vurgulama ve tonlamaya ilişkin değişimler nelerdir?

2. a. Şarkı öğretimi süreci sonunda çocuğunuzda gözlemlediğiniz Türkçe sözlü şarkı dinlemeye ve tekrar etmeye yönelik değişimler nelerdir?

b. Çalışmalarda öğrendiği şarkıları evde ve/veya sizlerin olduğu ortamlarda tekrarlıyor muydu?

EK - 8

Öğrenci İçin Demografik Bilgi Formu

ÖĞRENCİ İÇİN DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Bu form, çocuğunuzun/öğrencinizin almış olacağı şarkı eğitiminde çocuğunuzun/öğrencinizin demografik bilgilerini öğrenmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu bilgiler internet bağlantısı olmayan bir bilgisayarda tarafımdan depolanacak ve gizli tutulacaktır. Elde edilen veriler, “Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerde Şarkı Öğretiminin Konuşma Becerilerine Etkisi” başlıklı doktora tezinde (bilgileriniz gizli tutulmak kaydıyla) kullanılacaktır.

(Not: Form, öğrencinin ebeveyni ya da öğretmeni tarafından doldurulacaktır.)

Katılımınız için teşekkür ederim.

Sinem Miraç ÖZTÜRK

Öğrenci Bilgileri

Ad:

Soyad:

Cinsiyet:

Doğum Tarihi:

Yetersizlik türü nedir?

Yetersizlik düzeyi nedir?

Okuma/yazma biliyor mu?

Kaç yıldır eğitim alıyor?

Yetersizliği ile ilgili kullanılan bir cihaz ya da araç var mı? Varsa ne olduğunu belirtiniz.

Yetersizliği dışında başka bir hastalığı/şikayeti var mı? Varsa ne olduğunu belirtiniz.

Bilgileri kayıt altına alan

Görüşme Tarihi:

Ebeveynin/Öğretmenin Adı Soyadı :

İmza:



EK - 9

Katılımcı İzin Formu

KATILIMCI İZİN FORMU

Sayın Veli;

İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı'nda doktora yapmaktayım. "Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerde Şarkı Öğretiminin Konuşma Becerilerine Etkisi" başlıklı doktora tez çalışması yapmaktayım. Hazırlamakta olduğum tez çalışması kapsamında, çocuğunuzun eğitimine devam ettiği Bayburt ilinde bulunan Özel Uzmanlar Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'nde, şarkı öğretiminin konuşma becerilerine etkisi üzerine, bir şarkı öğretim programı gerçekleştirmeyi planlamaktayım.

Gerçekleştirilecek olan dersler gizli tutulmak kaydıyla görüntü ya da ses kaydına alınacaktır. Araştırma süreci ve sonrasında elde edilen veriler (çocuğunuza ait her türlü bilgi, görüntü/video, ses kaydı) tarafımda internet bağlantısı olmayan bir bilgisayarda depolanacak ve çalışma sona erdiği zaman tarafımdan imha edilecektir. Aklınızda soru işareti oluşturan/oluşturabilecek her türlü sorularınız için beni her zaman arayabilirsiniz. Süreç başladıktan sonra sizi rahatsız eden bir durum gerçekleştiği zaman çocuğunuzu çalışmadan alarak, vazgeçebilirsiniz. Çocuğunuzun bu bilimsel çalışmaya katılmasına izin veriyorsanız, lütfen aşağıdaki formu doldurunuz.

İzniniz için teşekkür ediyorum.

Sinem Miraç ÖZTÜRK

EK - 10

Gönüllü Katılım için Aile İzin Formu

GÖNÜLLÜ KATILIM İÇİN AİLE İZİN FORMU

İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı doktora öğrencisi Sinem Miraç ÖZTÜRK tarafından gerçekleştirilecek olan “Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerde Şarkı Öğretiminin Konuşma Becerilerine Etkisi” başlıklı tez çalışmasına çocuğumun gönüllü olarak katılmasına izin veriyorum.

**Öğrencinin;****Adı:****Soyadı:****Velinin;****Adı:****Soyadı:****Görüşme Tarihi:**

EK - 11

**Ön Değerlendirme-Son Değerlendirme Puanlama
Uzman Görüşü Alma Formu (1.Uzman)**

Sayın 1.Uzman

Görev Yeri:

Tarih: 20.11.2021

İmza:

Prof. Dr. Ersan ÇİFTÇİ ve Doç.Dr. Arzu TANRIVERDİ danışmanlıklarında “Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerde Şarkı Öğretiminin Konuşma Becerilerine Etkisi” başlıklı doktora tezi için hazırlanan ve çalışma grubu bireyelerine uygulanması planlanan haftalık ders içeriğinin oluşturulmasında uzman olarak görüş vermeyi kabul ettiğiniz ve değerli bilgilerinizden yararlanma fırsatı sunduğunuz için teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

(Sayın uzman, şarkılar ezgi halinde ve şarkı sözlerinin metin olarak okutturulması halinde 2 bölüme ayrılacaktır. Şarkılarda ve masal metninde cümlelerin yanlarında bulunan kutucuklara 0 ve 3 arasında puan verilecektir. Şarkı içerisinde kaç kutucuk varsa verilen puan toplanıp, kutucuk sayısına bölünecektir. Örneğin; şarkıda 8 kutucuk varsa, şarkıdan alınan toplam puan 8' e bölünecektir.)

İnönü Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Sinem Miraç ÖZTÜRK

Şarkı 1: Yurdumda (Söz Müzik: Mahir Dinçer)

Yurdumda

Mahir Dinçer

To humlar fi da na fi dan lar a ğa ca a ğaç lar or

6 ma na dön me li yur dum da Yu va dır kuş la ra

11 ör tü dür top ra ğa can ve rir do ğa ya or man lar yur dum da

0-Hiç

1-Düşük

2-Orta

3-İyi

Şarkıdan Alınan Toplam Puan: _____

UYGUN	DÜZELTİLEREK UYGUN	UYGUN DEĞİL
X		
DÜZELTME VE ÖNERİLERİNİZ		

Şarkı 2: Masal (Söz Müzik: Salih Aydoğan)

Masal

Salih Aydoğan



2. Bir insan gelmiş, □
 Çok da zalimmiş □
 Vurmuş bir bir onları, □
 Kesmiş ormanı □
 3. Yağmur yağmamış, □
 Güneş doğmamış □
 O zalimin sonunu, □
 Gören olmamış □

0-Hiç

1-Düşük

2-Orta

3-İyi

Şarkıdan Alınan Toplam Puan: _____

UYGUN	DÜZELTİLEREK UYGUN	UYGUN DEĞİL
X		
DÜZELTME VE ÖNERİLERİNİZ		

Şarkı Sözleri Metni 1: “Yurdumda” Şarkı Sözleri

Tohumlar fidana, ()

Fidanlar ağaca, ()

Ağaçlar ormana ()

Dönmeli yurdumda. ()

Yuvadır kuşlara, ()

Örtüdür toprağa, ()

Can verir doğaya ()

Ormanlar yurdumda. ()

0-Hiç

1-Düşük

2-Orta

3-İyi

Alınan Toplam Puan: _____

UYGUN	DÜZELTİLEREK UYGUN	UYGUN DEĞİL
X		
DÜZELTME VE ÖNERİLERİNİZ		

Şarkı Sözleri Metni 2: “Masal” Şarkı Sözleri

Dağlar ardında, ()

Bir orman varmış. ()

Orda bütün hayvanlar ()

Mutlu yaşarmış. ()

Bir insan gelmiş, ()

Çok da zalimmiş. ()

Vurmuş bir bir onları, ()

Kesmiş ormanı. ()

Yağmur yağmamış, ()

Güneş doğmamış. ()

O zalimin sonunu ()

Gören olmamış. ()

0-Hiç

1-Düşük

2-Orta

3-İyi

Alınan Toplam Puan: _____

UYGUN	DÜZELTİLEREK UYGUN	UYGUN DEĞİL
X		
DÜZELTME VE ÖNERİLERİNİZ		

Masal Metni 1: “Mırnav’ın Yeni Arkadaşı”

Mırnav(), sevimli() mi() sevimli() bir() ev() kedisiydi(). Mırnav() iki() renkliydi (). Kuyruğu() ve() sırtı() siyah(), karnı() ve() patileri() bembeyazdı (). Çağla(), Mırnav () kedisini() çok() severdi (). Çağla() okula() gidince () Mırnav() kedi(), camda() onu() beklerdi (). Çağla() kapıdan() girince(), “Mırnav ().. miyav()” derdi() neşeyle()... Çağla’nın() ayaklarına() dolanırdı() sevinçle ().Gündüz() Çağla () okula() giderdi(). Annesi() ve() babası da() işe ()... Mırnav() tek() başına() kalırdı () koca() evde ()...

0-Hiç

1-Düşük

2-Orta

3-İyi

Alınan Toplam Puan: _____

UYGUN	DÜZELTİLEREK UYGUN	UYGUN DEĞİL
X		
DÜZELTME VE ÖNERİLERİNİZ		

EK - 12

Ön Değerlendirme-Son Değerlendirme Puanlama

Uzman Görüşü Alma Formu (2.Uzman)

Sayın 2. Uzman

Görev Yeri:

Tarih: 17.11.2021

İmza:

Prof. Dr. Ersan ÇİFTÇİ ve Doç.Dr. Arzu TANRIVERDİ danışmanlıklarında “Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerde Şarkı Öğretiminin Konuşma Becerilerine Etkisi” başlıklı doktora tezi için hazırlanan ve çalışma grubu bireyelerine uygulanması planlanan haftalık ders içeriğinin oluşturulmasında uzman olarak görüş vermeyi kabul ettiğiniz ve değerli bilgilerinizden yararlanma fırsatı sunduğunuz için teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

(Sayın uzman, şarkılar ezgi halinde ve şarkı sözlerinin metin olarak okutturulması halinde 2 bölüme ayrılacaktır. Şarkılarda ve masal metninde cümlelerin yanlarında bulunan kutucuklara 0 ve 3 arasında puan verilecektir. Şarkı içerisinde kaç kutucuk varsa verilen puan toplanıp, kutucuk sayısına bölünecektir. Örneğin; şarkıda 8 kutucuk varsa, şarkıdan alınan toplam puan 8’ e bölünecektir.)

İnönü Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Sinem Miraç ÖZTÜRK

Şarkı 1: Yurdumda (Söz Müzik: Mahir Dinçer)

Yurdumda

Mahir Dinçer

To humlar fi da na fi dan lar a ğa ca a ğaç lar or

6 ma na dön me li yur dum da Yu va dır kuş la ra

11 ör tü dür top ra ğa can ve rir do ğa ya or man lar yur dum da

0-Hiç

1-Düşük

2-Orta

3-İyi

Şarkıdan Alınan Toplam Puan: _____

UYGUN	DÜZELTİLEREK UYGUN	UYGUN DEĞİL
X		
DÜZELTME VE ÖNERİLERİNİZ		

Şarkı 2: Masal (Söz Müzik: Salih Aydoğan)

Masal

Salih Aydoğan



2. Bir insan gelmiş, □
- Çok da zalimmiş □
- Vurmuş bir bir onları, □
- Kesmiş ormanı □
3. Yağmur yağmamış, □
- Güneş doğmamış □
- O zalimin sonunu, □
- Gören olmamış □

0-Hiç

1-Düşük

2-Orta

3-İyi

Şarkıdan Alınan Toplam Puan: _____

UYGUN	DÜZELTİLEREK UYGUN	UYGUN DEĞİL
X		
DÜZELTME VE ÖNERİLERİNİZ		

Şarkı Sözleri Metni 1: “Yurdumda” Şarkı Sözleri

Tohumlar fidana, ()

Fidanlar ağaca, ()

Ağaçlar ormana ()

Dönmeli yurdumda. ()

Yuva dir kuşlara, ()

Örtüdür toprağa, ()

Can verir doğaya ()

Ormanlar yurdumda. ()

0-Hiç

1-Düşük

2-Orta

3-İyi

Alınan Toplam Puan: _____

UYGUN	DÜZELTİLEREK UYGUN	UYGUN DEĞİL
X		
DÜZELTME VE ÖNERİLERİNİZ		

Şarkı Sözleri Metni 2: “Masal” Şarkı Sözleri

Dağlar ardında, ()

Bir orman varmış. ()

Orda bütün hayvanlar ()

Mutlu yaşarmış. ()

Bir insan gelmiş, ()

Çok da zalimmiş. ()

Vurmuş bir bir onları, ()

Kesmiş ormanı. ()

Yağmur yağmamış, ()

Güneş doğmamış. ()

O zalimin sonunu ()

Gören olmamış. ()

0-Hiç

1-Düşük

2-Orta

3-İyi

Alınan Toplam Puan: _____

UYGUN	DÜZELTİLEREK UYGUN	UYGUN DEĞİL
X		
DÜZELTME VE ÖNERİLERİNİZ		

Masal Metni 1: “Mırnav’ın Yeni Arkadaşı”

Mırnav(), sevimli() mi() sevimli() bir() ev() kedisiydi(). Mırnav() iki() renkliydi (). Kuyruğu() ve() sırtı() siyah(), karnı() ve() patileri() bembeyazdı (). Çağla(), Mırnav () kedisini() çok() severdi (). Çağla() okula() gidince () Mırnav() kedi(), camda() onu() beklerdi (). Çağla() kapıdan() girince(), “Mırnav ().. miyav()” derdi() neşeyle()... Çağla’nın() ayaklarına() dolanırdı() sevinçle ().Gündüz() Çağla () okula() giderdi(). Annesi() ve() babası da() işe ()... Mırnav() tek() başına() kalırdı () koca() evde ()...

0-Hiç

1-Düşük

2-Orta

3-İyi

Alınan Toplam Puan: _____

UYGUN	DÜZELTİLEREK UYGUN	UYGUN DEĞİL
X		
DÜZELTME VE ÖNERİLERİNİZ		

EK 13.

Konuşma Kontrol Listesi

Uzman Görüşü Alma Formu Örneği

KONUŞMA KONTROL LİSTESİ

PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bu form; dil ve konuşma güçlüğü olan bireylerin: Sesletim ve Ses Bilgisi, Akıcı Konuşma, Ses Bozukluklarının Sağaltımı, Gelişimsel Dil ile Edinilmiş Dil Bozukluklarının Sağaltımı performansını belirlemek ve buna dayalı olarak eğitim planı hazırlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Formu uygulayacak uzman, bireye becerileri yaptırmak, bireyi yakından tanıyan (anne-baba, kardeş, öğretmen) kişilerle görüşmek, öğrenciyi gözlemek yoluyla “Performans Belirleme Formu”nun ilgili sütununu dolduracaktır.

Performans belirlenirken; dört aşamalı ölçüt kullanılmalıdır. Bu ölçütlerden:

Sıfır (0) kazanımın hiç yapılamadığını,

Bir (1) kısmen yapıldığını,

İki (2) çoğunlukla yapıldığını,

Üç (3) tamamen yapıldığını gösterir.

Örneğin; bir basamaklı doğal sayı ile bir basamaklı doğal sayının toplamı ile ilgili üç soru sorduğumuzda birey üç soruya da yanlış cevap veriyor ise ya da üç soruyu da cevaplayamıyorsa bunun değeri 0, birini doğru cevaplıyorsa bunun değeri 1, ikisini cevaplıyor ise bunu değeri 2, üçünü de doğru cevaplıyor ise bunun değeri 3’dür.

(Bu liste, programa dayalı değerlendirme aracıdır. Bu nedenle çalışma süreci içerisinde öğrencilerin düzeyine, yaş grubuna, katıldığı eğitim programına vb. göre değişiklik gösterebilir.)

PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU	DEĞERLENDİRMELER						
Eşleme Çalışmaları	Değerlendirme 1	Değerlendirme 2	Değerlendirme 3	Değerlendirme 4	Uygun	Uygun Değil	Önerileriniz
1.Nesneleri renklerine göre eşleştirir.					+		

2.Adı söylenen nesnenin resmini gösterir.					+		
3.Dinletilen sesi, uygun resimle eşleştirir.					+		
Yönerge Çalışmaları	Değerlendirme 1	Değerlendirme 2	Değerlendirme 3	Değerlendirme 4	Uygun	Uygun Değil	Önerileriniz
1.Tek eylem bildiren yönergeyi yerine getirir.					+		
2.İki eylem bildiren yönergeyi yerine getirir.					+		
3.Üç ve daha fazla eylem bildiren yönergeyi yerine getirir.					+		
İletişim Becerileri	Değerlendirme 1	Değerlendirme 2	Değerlendirme 3	Değerlendirme 4	Uygun	Uygun Değil	Önerileriniz
1.Günlük işlerin gerektirdiği farklı durumlara uygun söz kalıplarını kullanır.					+		
2.Gerektiğinde reddetme davranışı gösterir.					+		

3.Karşıdaki kişilerin ifade ettiği duygulara uygun tepki verir.					+		
4.İletişimde bulunduğu kişilere karşı hoşgörülü ve anlayışlı olmaya dikkat eder.					+		
5.Bilgi almak için sorular sorar.					+		
DİL KONUŞMA VE ALTERNATİF İLETİŞİM BECERİLERİ	DEĞERLENDİRMELER						
Alıcı Dil Becerileri	Değerlendirme 1	Değerlendirme 2	Değerlendirme 3	Değerlendirme 4	Uygun	Uygun Değil	Önerileriniz
1.Sesin yönünü bulur.					+		
2.Sesin kaynağını bulur.					+		
3.Adı söylendiğinde bakar.					+		
4.Konuşana dikkatini yönelttiğini jest, mimik ve hareketlerle gösterir.					+		
5.Farklı resimler arasından ismi söylenen nesneyi gösterir.					+		Eylemleri de göstermesi istenebilir.

6.Resim üstünde istenen nesneyi gösterir.					+		
7.Nesnelerle yapılan büyük kas davranışlarını taklit eder.					+		
8.Nesne kullanılmaksızın gerçekleştirilen büyük kas davranışlarını taklit eder.					+		
9.Küçük kaslarla gerçekleştirilen davranışları taklit eder.					+		
10.Yüz hareketlerini taklit eder.					+		
Anlam Gelişimi	Değerlendirme 1	Değerlendirme 2	Değerlendirme 3	Değerlendirme 4	Uygun	Uygun Değil	Önerileriniz
1.Nesneleri işlevine göre sınıflandırır.					+		
2.Olumsuz anlam taşıyan ifadeler söylendiğinde anladığını gösteren sözel ya da sözel olmayan davranışlarla tepki verir.					+		

3.Nesnelerin işlevini belirtir.(İfade edici dil)					+		
İfade Edici Dil Becerileri	Değerlendirme 1	Değerlendirme 2	Değerlendirme 3	Değerlendirme 4	Uygun	Uygun Değil	Önerileriniz
1.Tek heceli sözcükleri taklit eder.					+		
2.İki ve daha fazla heceden oluşan sözcükleri taklit eder.					+		
3.Jest ve işaretlere dayalı olarak gereksinimlerini ifade eder.					+		
4.İsim bildiren sözcükler kullanır.					+		
5.Olumsuzluk bildiren sözcükler kullanır.					+		
6.Eylem bildiren sözcükler kullanır.					+		
7.Tekrar bildiren sözcükler kullanır.					+		
8.Yer bildiren sözcükler kullanır.					+		
9.Tek sözcük kullanarak gereksinimlerini ifade eder.					+		
10.İletişim başlatır.					+		

11.İletişim sürdürür.					+		
12.İki sözcüklü cümlecikler kullanarak gereksinimlerini ifade eder.					+		
13.Üç ve daha fazla sözcük içeren cümleler kullanarak gereksinimlerini ifade eder.					+		
14.Gördüğü ve yaşadığı olaylarla ilgili bilgi verir.					+		
15.Bilgi ister.					+		
16.Nesneleri reddeder.					+		
17.Hizmeti reddeder.					+		
18.Bilgiyi reddeder.					+		
19.Görsellerle desteklenen olayları anlatır.					+		
20.Bedenine ait özellikleri belirtir.					+		
21.Bir gününü basit ifadelerle anlatır.					+		
22.Sahiplik bildiren sözcükleri cümle içinde kullanır.					+		

23.Sözcük türlerini kullanır.					+		
24.Çoğul eklerini cümle içinde kullanır.					+		
25.Basit bir olayı başından sonuna kadar izler.					+		
26.Dinlediği öyküyü anlatır.					+		
27.Dinlediği eksik cümleyi tamamlar.					+		
28.Yarım bırakılan öykünün sonucunu tahmin eder.					+		
29.Grup içi oyunlarda rol alır.					+		
30.Bir konu hakkında istenen süre kadar konuşur.					+		
31.Dinlediği öyküyü canlandırır.					+		
32.Eşyalarını başkalarıyla paylaşır.					+		
33.Günlük yaşamda nezaket kurallarına uyar.					+		
34.Sesleri taklit eder.					+		
35.Çekim eklerini kullanır.(Zaman ekleri, sahiplik ekleri vb.)					+		

36.Ses birimlerini doğru üretir.(Sözcük içinde)					+		
37.Konuşma seslerini ayırt eder.					+		
38.Sorulan sorulara cevap verir/soru sorar.(Alıcı dil)					+		
Akıcı Konuşma	Değerlendirme 1	Değerlendirme 2	Değerlendirme 3	Değerlendirme 4	Uygun	Uygun Değil	Önerileriniz
1.Konuşma sırasında konuşmayı kolaylaştıracak şekilde beden kontrolünü sağlar.					+		
2.Konuşma sırasında konuşma ile solunum uyumunu sağlar.					+		
3.Konuşma hızını ayarlayarak konuşur.					+		
4.Konuşma ritmini ayarlayarak konuşur.					+		
5.Sözcük içi takılmaları olmadan konuşur.					+		
6.Sözcük arası takılmaları olmadan konuşur.					+		
7.Konuşmaya istekli olur.					+		

8.Farklı ortam ve durumlarda akıcı konuşur.					+		
---	--	--	--	--	---	--	--

